

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
ЦЕНА 2 НОВА ДИНАРА

БЕОГРАД, ЈУН 1994
БРОЈ 18 ГОДИНА V

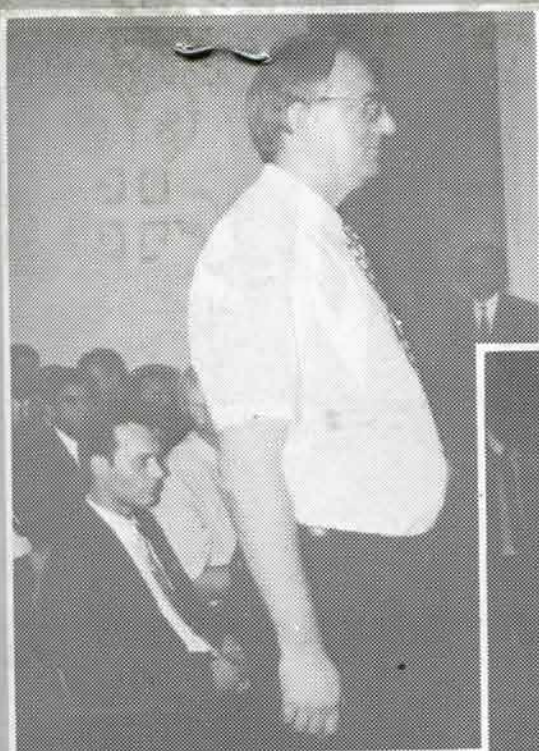
Интервју са
др Николом Поплашеном

ЗЕМЉОМ
ХОДИ
А НЕБО
ГА
ВОДИ

Veni,
Vidi,
Vici

• Шок у тзв. "Палати правде"
• Слободан Милошевић
је највећи криминалац у Србији

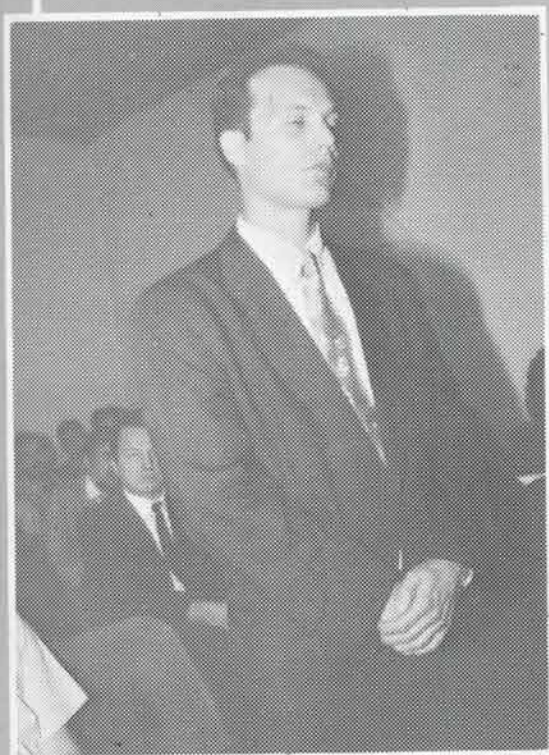
УН БЕЗ МАСКЕ

Савезни посланици на оптуженичкој клупи

др Војислав Шешељ:
"Слободан Милошевић је
највећи и главни криминалац
у Србији!"

Извукли дебљи крај – радници СМУП-а: Недељко Игњић,
Драган Миловановић и Јаков Тадић

Драшко Марковић:
"У потпуности се слажем
са својим председником"

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног и одговорног
уредника:
Петар Димовић

Редакција:
Александар Стефановић, Дарко Ћирић,
Драган Тодоровић, Јадранка Шешел,
Рајко Горановић, Радмила Војновић,
Момир Марковић, Мирослав Васиљевић,
Наташа Јовановић, Александар Вучић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Секретар редакције:
Љиљана Мијковић

Техничко уређење:
"АБЦ-ГЛАС"
Штампа НИГП "АБЦ-ГЛАС" д.д
Влајковићева 8
11000 Београд

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31,
11000 Београд

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у
Регистар средстава јавног
информисања Министарства за
информисање под бројем 1104 од 5.
јуна 1991. године.

Министарство за информације
Републике Србије 19. августа 1991.
године дало је мишљење број
413-01-551/91-01 да се "Велика
Србија" сматра производом из
Тарифног броја 8. став 1. тачка 1.
алинеја 10. за чији промет се плаћа
основни порез по стопи од 3%.

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

Цела задња страна корица у боји	2000	нових динара
Цела унутрашња страна корица	500	нових динара
Половина унутрашње стране корица	250	нових динара
Цела унутрашња страна	400	нових динара
Половина унутрашње стране	200	нових динара
Четвртина унутрашње стране	100	нових динара

У ОВОМ БРОЈУ

- ЗЕМЉОМ ХОДИ А НЕБО ГА ВОДИ Стр. 2
- ДАН "УСТАНКА" 7. ЈУЛИ Стр. 31
- СУЂЕЊЕ НАРОДУ Стр. 34
- ДЕМОКРАТИЈА ПРЕД СУДОМ Стр. 34
- ДИЈАЛОГ БОЖОВИЋ – МАРКОВИЋ Стр. 36
- VĀENI , VIDI, VICI Стр. 37
- СРПСКИ МОНОЛИТ Стр. 41
- ДЕКОДИРАНЕ ПОРУКЕ РТС Стр. 41
- УН БЕЗ МАСКЕ Стр. 43
- КО НАМ КРОЈИ КАПУ Стр. 45
- КО СТОЈИ ИСПРЕД И ИЗА ЗВЈЕЗДАНЕ ЗУБОВИЋ Стр. 48
- РАЗНО - ОСВРТИ ПЕТРА ДИМОВИЋА Стр. 50
- СРБИ У "КРУГОВАЛНОЈ ПОСТАЈИ" Стр. 52
- МОЛИМ ШТА СТЕ РЕКЛИ? Стр. 54
- ИСЛАМСКИ ЛОБИ У САВЕЗНОЈ ВЛАДИ Стр. 55
- РЕЦЕПТ ЗА ОПСТАНАК Стр. 57
- FORZA ITALIA Стр. 58
- СВИ КЛИНТОНОВИ ЉУДИ Стр. 59
- СОРОСЛЕНД Стр. 60
- "СРПСКИ МАНЧЕСТЕР" У ПОГРЕШНИМ РУКАМА Стр. 62
- КО ТО ТАМО ПЕВА? Стр. 63
- РАДИКАЛЦИ Стр. 64

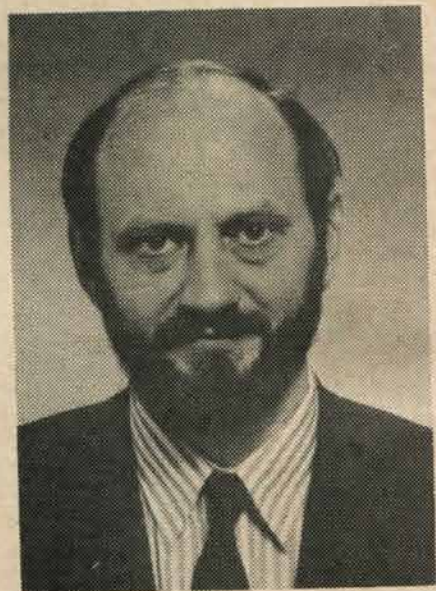
ЗЕМЉОМ ХОДИ, А НЕБО ГА ВОДИ

• Две године на челу Српске радикалне стране Републике Српске
• Из Книнске крајине, преко Станишића до Сарајева • Први интерес за политику зачет је у породичном амбијенту • У почетку, као и већина младих тог доба – левичар и помало песник • Избор Сарајева за место факултетског школовања био је случајан • Рано изражен и артикулисан интерес за научни рад • Самоодбрамбени рефлекс српског народа "одвукао" је и др Поплашена у Српску радикалну странку • Наш национализам је толерантан према свему што није нетолерантно према Србима • Српски радикали имају већи демократски потенцијал и грађански "педигре" од било које странке која се кити својом демократичношћу • Они који нас неаргументовано нападају, говоре више о себи него о нама • Припадници СРС, па и они који се називају четницима, данас су међу најбољим борцима Војске Републике Српске која је успела да спонтано "организовани" народ чврсто војнички уобличи • Ко год успе да реализује српске националне циљеве, имаће подршку српских радикала • Шта је нормално, а шта патолошко у овоме рату, задатак је за будућа истраживања, али то зависи и од тога са које се стране на тај феномен гледа • Политика је моја судбина – њоме се бавим као предметом професионалног бављења, а занимаће ме и када не будем активни политичар • Какав Гете, такав и Екерман.

Никола Поплашен! Иза овог презимена крије се човјек који, наравно не делује тако. Напротив! Он чак и на први поглед оставља утисак човека за кога би се пре могло рећи било шта друго, само не да је уплашен, а још мање преплашен. Али, како каже сам др Поплашен, парафразирајући народну изреку, "Никога име и презиме нису наградили, осрамотили, па неће ни мене моје презиме", и увек радо прихвата шале на рачун свог презимена.

Ко је др Никола Поплашен? Прерата овај тихи и неупадљиви човек био је познат само уском кругу стручњака који су се бавили политичком социологијом, политикологијом, политичким односима и процесима. Међутим, по избијању грађанског рата на просторима бивше Босне и Херцеговине, име овог универзитетског професора све чешће се помиње у медијима јавног информисања. Разлог томе је чињеница да је др Поплашен крајем маја 1992. године постао лидер Српске радикалне странке Републике Српске, прво као председник иницијативног

одбора, а затим као председник Странке у Републици. Од тада, дакле, од маја 1992. године сви успеси, све плимe и оске српских радикала у овој западној српској држави, нераскидиво су повезани са именом и делом (вађе)м др Николе Поплашена. Од јануара ове, 1994. године, од Трећег отаџбинског конгреса Српске радикалне странке, па коме је извршена реорганизација Странке и усвојен нови Статут, Поплашен обавља дужност потпредседника Извршног одбора СРС Републике Српске. Дакле, први је сарадник неприкосновеног лидера српских радикала др Војислава Шешелја, његова узданица и "ударна" песница у западним српским земљама. Али осим по уверности у основну програмску идеју и исправност и остваривост циља коме теже, др Поплашен је сушта супротност горостасном и виолентном Херцеговцу из Сарајева. Он говори тихо, споро, помало компликовано, обичном уху тешко разумљиво. Он више објашњава него што позива и мобилише. Одлучнији је у предлагању и повлачењу правих потеза. За по-

Проф. др Никола Поплашен

литичара, а то га је сада "снашло", склон је промишљању времена и услова, људи и односа, радије пусти да проблем "преспава", држећи се оне народне да је јутро паметније од вечери, него што је спреман да проблеме решава ломећи их преко кољена, па макар то било на уштрб спољашњих сфeката, од којих је политика, макар једним својим делом саздана. Једном речју, Никола, за пријатеље Нишо, а за чланове ближе фамилије Никиша, Поплашен је живи пример и отелотворење ефикасности поруче да "тиха вода бријег роши". Са др Николом Поплашеном који је, осим политике, и даље активан у универзитетској настави – ванредни је професор Правног факултета у Бањалуци – разговарао сам у другој половини маја лета Господњег 1994. На жалост, сплет многих, а различитих околности онемогућио је да разговор водимо у континуитету, него је ово мучно пораћање речи трајало више дана, уз стална прекидања, одлагања, итд. Отуда и један и други сматрамо да се овај посао могао и боље "одрадити", да су питања могла бити кондензованија и провокативнија, а одговори рафиниранији, једноставнији и окрепљујући. У датим околностима, пред читаоце "Велике Србије" нуди-

мо оно што тренутно можемо, свесни да то није адекватно имену листа и државе којој тежимо. Др Поплашен је солидарно пристао да одговорност и "грех" због тога подели са аутором овог интервјуа.

И још нешто!

Иако нам силе небеске, а још више овоземаљске, нису биле наклоњене док смо поређали речи што их нуди-мо суду јавности и, макар било не-скромно – историје, не може се рећи да то није био занимљив разговор. Напротив! Нарочито су били заним-љиви дијалози и "искре" које су пра-ле о ономе о чему се нисмо слагали, а што на жалост, све није и не може бити презентовано у новинама, на-равно, не због садржаја.

Ово је најдужи интервју који је др Поплашен дао, а није их било мало. Иако нерадо, пристао је да обелодани и неке факте из личног живота, све-стан да је сада вишеструко у фокусу јавности. Као зналац, експерт за по-литичке односе, процесе и "игре", свестан је да се без светлости рефлек-тора не може, мада би он радије иза-брао свој кутак са књигама, часопис-има, новинама, пријатељима. Због свега тога овај неконвенционални, несвакидашњи политичар и стра-начки вођа тврди, и при томе дјелује уверљиво, да му неће тешко пасти тренутак детронизације са места на коме се тренутно налази, јер он за себе каже да је у политици и када није на функцији.

• На почетку, једно "полицијско" питање. "Ко сте Ви, господине По-плашен?"

Рођен сам 1951. у Станишићу, Сом-бор, СРС (СР Србија, а не Српска ра-дикална странка). Отац Илија и мајка Драгиња, умрли. По занимању професор Универзитета у Бањалуци. Тек сам добио стан од 75 м², који још увек нисам успео да адаптирам. Висок сам 175, тежак 68, немам особенних знакова, изузев ожиљак од холецистекто-мије. Немам сулудих нити субвер-зивних мисли, нисам опасан по око-лину... Остало знају они који...

Порекло и породични амбијент

• Одакле су Поплашени пореклом?

Оно што је мени познато, по генсо-лошком стаблу моје уже породице, у последњих 250 година Поплашени су живели у данашњој Книноској краји-ни, ближе у једном мањем селу у Пе-тровом пољу у долини реке Чикоиле, притоке Крке, која тече од Свилаје према Дрнишу. Први предак Божо био је познати српски ускок пре 200 година. Од њега, као нашег првог, на-ма познатог претка (он је у нашем речнику: "отац свих нас"), породица бележи своју породичну грану. Поз-нато нам је такођер да са презименом Поплашен има и више католичких породица у подручју Средње Босне и

око Бањалуке. Писмо утврдили ни-какво, чак ни даље сродство са тим породицама. Са мутацијама у трећем вокалу има више породица у Херце-говини, око Чапљинице; Поплашени или Поплашан.

• Дакле, Ви нисте Хрват, као што неки кругови – Вама очигледно нескло-ни – тврде у последњих година и по дана?

Чуо сам и ту врсту тврдњи, и да сам Хрват и да сам Украјинац и још низ сличних. Све то вероватно спада у произвољну политичког маркетин-га других странака и то треба тако схватити.

• Ви сте рођени у Станишићу. От-куд Поплашени тамо?

Мајка и отац су колонисти из Книноске крајине. "Влаком без возног реда" 46., дошли су ту где сам рођен, у Станишић, у Северну Бачку. У Ста-нишићу и Сомбору сам завршио основну и средњу школу, а школова-ње наставио у бившој Босни и Херце-говини, односно Сарајеву.

• Ранији "политички" људи су у сво-јим биографијама писали да потичу из "сиромашне сеоске" или "радничке по-родице". Каква је у том смислу Ваша породица?

Па јесте, она је сеоско-радничка али није припадала сиромашним у класичном смислу вођења живота кроз материјалне муке па и гладова-ње. Разуме се, као и већина грађана из периода 50. година, осећали смо недо-статак неких производа који су онда сматрани луксузем, а данас представ-љају уобичајени потрошни артикал сваког домаћинства.

• Имате ли Ви браће и сестара, и ако имате, где живе?

Један брат је прошле године пре-минуо, а други је на раду у иностран-ству, а три сестре су удате и расуте по подручјима данашње Републике Хрватске.

• Каква је Ваша лична породична ситуација?

Са супругом Миром имам троје де-це. Кћерка Јелена је студент Факулте-та за физичку културу у Новом Саду, старији син Марко био је ученик Бо-гословије, а потом гимназије, а Петар ове године полази у први разред основне школе.

• Може ли се рећи да сте срећно ожењени?

Ви са стране то вероватно боље за-пажате. Нека буде како Ви кажете – у праву сте.

Школовање, утицаји...

• Како је текао процес Вашег шко-ловања, а затим образовања и, на крају, духовног профилисања, поготово у смислу у коме се данас духовно изражавате?

Не мислим да је био драматичан, то јесте да је имао посебне услове и падове. Мислим да је најважније оно што бих ја запазио о себи то да сам растао у стабилној и пажњом испу-њеној породичној атмосфери, тако да сам основну и средњу школу успешно завршио. По породичним очекивањима била ми је предвиђена каријера лекара. Међутим у послед-њем тренутку код мене се пробудио прилично снажан интерес за друштвена збивања, најпре, разум се преко књижевности, а на то су утица-ли и догађаји из 67., а посебно из 68. године. Тако сам се неком врстом личне мотивације, али и под утица-јем пријатеља који су се бавили књижевношћу и друштвеним пита-њима, определио за студије социоло-гије. По неспретним околностима нисам студије социологије уписао одмах, па сам пре тога завршио студи-је социјалног рада, а потом студије социологије на Факултету поли-тичких наука у Сарајеву где сам ка-спије магистрирао социологију и докторирао политичке науке.

Ретки тренутни породичног дружења – са старијим сином Марком

• Како је дошло до избора Вашег факултетског образовања у Сарајеву?

Било је ту прилично стација околности. Одбио сам могућност, чак понуду, да студирам у иностранству или Београду, вероватно понешен постадолесцентном потребом за неком врстом ексклузивизма. Определо сам се да студирам у Сарајеву у коме пре студија никада нисам био.

• Можете ли данас, са ове дистанце од скоро 25 година да се сјетите неког дјела из књижевности, из литературе уопште које је имало неки озбиљнији утицај на Вас?

У периоду тврдокорне диктаторске власти много смо разговарали о делу Меше Селимовића и Драгослава Михаиловића. Расправљали смо о литератури на начин који је био могућ у тим годинама. Утицаја су такође имали критички писци са Запада; сећам се да сам у то доба читао Малроа. Као средњошколац био сам под утицајем левих хуманистичких струјања, у то доба присутних чак и у часопису "Одјек" и у низу књижевних новина. Посећивао сам трибине на којима су говорили неки људи које сам у годинама које су следиле идентификовао као припаднике тзв. "нове левнице".

• У Вашим годинама, барем у то време, било је карактеристично да млади људи покушавају и сами да нешто литерарно обликују. Је ли то и за Вас карактеристично?

Да. Мислим да сам погрешно што сам престао да пишем. У основној школи сам чак и награђиван за поезију, нешто сам писао у средњој школи, али је то остало потпуно на маргинама каснијих занимања и интензивнијег бављења другим подручјима.

• Која најснажнија осећања везујете за први долазак и боравак у Сарајеву?

Први месеци, могу рећи и године, биле су инак обележене једном комбинацијом чуђења и прилагођавања новој средини која је у периоду шездесетих година била представљена и медијски исфорсирана као мултикултурна, толерантна средина у којој се вековима реализује концепт братства и јединства. Када се дубље ушло под површину, видело се да ту има свашта, а године које су следиле показале су да није било једноставно прозрети прилично чврсту и дебелу љуштуру површине која је под привидним миром скривала потенцијалну буру.

Сећање на Сарајево

• Јесте ли Ви, тих седамдесетих година, наслућивали било шта што би се могло изродити у ово што нам, сада и овдје, саопштавате?

Па, тешко је 10–20 година унапред наслућивати, како да кажем, дневно-политичке догађаје који ће се збивати

на овом простору. У сваком случају било је видљиво фингирање једне културне толеранције и на индивидуалном и на социјалном плану. Практиковање неке врсте босанског живота, неке врста паралелних колосека где се као сасвим природно и нормално узео стил да се на један начин прича, да се на други начин понашања, а да се на трећи начин мисли.

Накнадно сам себи нешто од тога теоријски објаснио пресликавајући ту стварност литературом пре свега Чеслава Милоша, али и других.

• Је ли ово ипак сада говорите нека врста накнадне намети?

Изгледа да је свака озбиљна намет накнадна. То није никаква новост. Од Хегелове Мишервине сове до данас тешко је рећи да антиципативне намети, везане за конкретне догађаје, има изузев уколико се не одределимо за људе типа Пострадамуса, Ванге итд.

• Како сте студирали? Јесте ли имали проблема у социјалном смислу? Како сте полагали испите? Једном речју, чега се унечакљиво сећате за тих четири године студија?

Испите у целини сам положио за нешто више од две године. Заправо, уписом у четврту годину за који месец сам дипломирао. Додуше, врло сам интензивно радио прве две године, вероватно између 10 и 15 сати дневно, тако да оно што је било предвиђено као наставни садржај није представљало тешкоће. По, тада су већ код мене, као и код једне релативно веће групе студената из моје генерације, покренута и била отворена шира занимања, тако да смо пратили часописе, симпозијуме, имали сусрете са студентима из Београда, Загреба и Љубљане, контактирали са другим идејама и дубље улазили у проблеме. Чак се један број студената из моје генерације јављао и у стручним часописима и то је определило нашу будућност у стручном погледу и у погледу будућег занимања.

• Из Ваше генерације, укључујући и две–три генерације унапред или уназад, данас у босанско-херцеговачкој политици и науци има неколико имена која су заједно са Вама студирала. Можете ли неке од тих колега и "класића" поменути, и шта мислите о њиховим данашњим и политичким и стручним опредељењима и понашањима?

Има више имена која су показивала интерес за темељитије апсолвирање научних проблема. Године које су следиле показале су да оно на што професионално учиниће у науци упућује није дозволило време, те се већина определила приближавању својим биолошким темељима. Многа сазнања и научне чињенице сада се гледају у хоризонту који оправдава или брани национални интерес. То је

код многих, вероватно и код мене, дуго било покривено или прикривено или хуманистичким илузијама мање више леве оријентације, или доста тврдокорним нормативистичким или другим принципима државе, партије, републике, региона, болешничким принципима организације друштва и томе слично. По, сви ти синдроми, да кажем од хуманистичког до бирократског, у суштини су ревидирани или су прели у догађајима који одређују време у коме данас живимо.

Пријатељи: бивши и садашњи

• Како Ви, људски, доживљавате разлаз са бившим друговима, колегама па и пријатељима? Прво политички, а онда, да тако кажемо и национално?

Већ сам рекао да са једним бројем колега не може бити политичке блискости. Није је ни било, изузев површинске, јер је читава шема политичке димензије марксизма или социјализма представљала једну трворорну површину која није улазила у темеље личне позиције. Ратчињавање са том позицијом, за многе одиграло се без неких тежих последица. Имао сам доста пријатеља, имам их и данас и из несрећних нација.

Надам се да пролази време рата и долази оно у којем ће бити видљиво да људи могу бити пријатељи и ако припадају различитим нацијама, иако различито мисле о уређењу друштва, о односима између држава, о институцијама које треба да нормирају односе међу људима. Неке колеге са факултета су мислиле слично мени, не мислим у страначком, него у националном смислу. Они су се када и ја, као господин Драган Јовановић, или као госпођа Марина Раковић, укључили у националну борбу. А и многи други моји пријатељи интелектуалци учинили су исто – решио Ви, били сте високи функционер СК, затим Милисав Дучић, Миле Непадић, Рајко Куљић, Милимир Мучибабић...

• Колико ће трајати ревитализација људског момента у човјеку данас потиснутог, под притиском и пресијом актуелних војно-политичких догађаја на просторима бивше републике? Слажете ли се са ставом да би на овакво формулисано питање одговорили слично или идентично готово сваки политичар?

Могуће је да би други људи одговорили са сличним конотацијама. Мој одговор је подразумеваво да људски моменат "делује" у оваквим приликама, али да бих радо обновио пријатељство са мојим бившим пријатељима. Али не у истој држави, и у држави у којој су политички систем и односи макар приближно слични оним претходним. Значи, радо бих

видео моје пријатеље које бих посетио са пасошем, или они мене на исти начин. Био бих радо њихов гост и очекивао би их као госте. Уколико би макар део или већина српских политичара у свим српским земљама одговорили слично, мислим да Србе очекује велика будућност.

• Када је почео Ваш интерес за политику и шта је на то пресудно утицало?

Тешко је то прецизније временски или логички локализовати. У сваком случају живи интерес за политичка збивања постојао је у мојој ужој породици где сам, тако рећи, свакодневно слушао разговоре о друштвеним и политичким темама. Хтео или не, у томе сам на дечији начин учествовао. То је пробудило један интерес који се никада није угасио, без обзира да ли се радило о учествовању или посматрању друштвених збивања и политичких догађаја. Касније је то везано за карактер студија и карактер моје професије. Дошло је до тога да се и свакодневно бавим политичким радом што нисам могао да предпоставим у ранијим деценијама живота.

• Некако је, готово шематски, постала уобичајена подјела да, кад се говори о неким људским квалитетима, ту се позивамо на утицај мајке, а када је ријеч о политичком профилисању, утицај се углавном веже за оца. У том погледу, како ствари стоје код Вас?

То је тешко одвојиво. Моја покојна мајка је била једна блага жена која је, у најмању руку, битно утицала на начин и темпо како треба чињенице доживљавати и односити се према другим људима и према догађајима који су непосредно изван породице и изван мене као појединца. Сигурно је да сам од мајке научио и усвојио да је принцип толеранције и лагано одмеравање људских чињеница нешто што не може бити замењиво било којим другим моделом у такозваном решавању проблема.

• Јесте ли у том периоду, значи првог сусрета са политиком, макар и на дечији начин у удружењу са вршњацима, испољавали неке лидерске амбиције?

То би морали рећи други. Мислим да не а таквих амбиција немам ни данас.

• Данас сте страначки вођа. Јесте ли икада маштали о томе? Не!

Комуниста – да, функционер – не

Ви сте били комуниста, а и члан СКЈ, ако то није исто. Шта Вас је одвело тамо; шта сте тамо радили; како сте се осјећали, а како понашали? Јесте ли били неки важнији фактор у комунистичкој партији и СК и његовој номенклатури?

Сада је уобичајено, у овом времену, да многи са доста политичког жара реконструишу своју политичку прошлост, чак и да ревидирају чиње-

Бања Лука 20. марта 1993. Др Пончанин за говорницом на Скупштини Српске радикалне странке Републике Српске

нице везане за претходни живот. Што се тиче тог сета питања вероватно би могли да оцењују они који са добром намером анализирају управо то – како, због чега и које су биле консеквентне одређеног понашања!

Ја сам био члан СКЈ зато што сам једноставно, с обзиром на карактер студија био без могућности било каквог запослења; заправо упис у СК је био чињеница која је била толико саморазумљива као што је упис у планинарско друштво да би се спавало у неком планинарском дому.

У СК је било обично 4 до 5 милиона чланова, према томе две трећине пунолетног становништва бивше Југославије, од рата па до касних 60-тих година. Ту се радило о једној тоталитарној организацији, једноставно је другачији начин живота био изузетак, уколико се не ради о неким занимањима која су далеко од интереса политике или о једном проценту људи који су због стила живота противречили струји не желећи да учествују у централном току политичких и друштвених збивања. Већ сам рекао да је тешко рећи да сам био комуниста, пошто ми је изузетак у марксизму, изузетак хуманистичких одређења, од почетка била далеко политичка димензија марксизма, поготово лењизма, поготово концепт уређења државе.

• Шта каже "накнадна памет", или, како све то данас видите?

Комунистичка партија, односно Савез комуниста успјели су да створе једну државу, да је више деценија одрже, иако није била по мери народа и грађана који су живели у бившој Југославији. Тај "успех" ваља тумачити из епохалног присуства једне

тоталитарне идеологије на подручју једне трећине земаљске кугле, односно човечанства, и у том смислу се не ради о неком изузетку. Када би се утврдили конкретни параметри којима би се могао мерити ефекат комунизма у појединим подручјима, вероватно би дошли до поражавајућих резултата и у другим друштвима. На пример у Русији која је била пре Октобарске револуције једна од развијенијих земаља Европе, декаденија је обележила следеће деценије не само на духовном, него и на економском, културном плану...

• Али је чињеница да је Русија, или Совјетски Савез, у вријеме комунизма, и то његове најчвршће варијанте, била супер сила?

Она је била супер сила и прије Октобарске револуције...

• Пије...!

Јесте! Била је супер сила у смислу државе. Она је била земља која је у време Николе II називана "жандарм Европе". Према томе, била је један од одлучујућих фактора. То је била супер сила, она је поразила Наполеона и друге императоре који су канили покорити Европу у целини. Појам супер силе у том модерном погледу везан је за атомско оружје, али Русија и данас остаје супер сила и вероватно би била још већа сила да није Совјетског Савеза и комунистичког уређења. У сваком случају, треба имати у виду да је са четвртог места по развијености пре Октобарске револуције, Русија далеко пала на крају социјализма. То исто, додуше, важи и за прву Југославију, која је имала много бољу позицију у Европи него што је имала друга, "социјалистичка".

"Русија је са четвртог места по развијености пре Октобарске револуције далеко пала на крају социјализм"

• Како се осећате данас, када Вас неко назове "комуњаром"?

Па, нисам имао то искуство. То ми је више смешно него што ме изазива. Мислим да такав вид односа са људима више говори о онима који називају него онима који су називани.

• Када се код Вас, по први пут, јавила нека сумња у легалитет односно легитимитет комунистичке "приче"?

Мени су већ као студенту биле сумњиве неке тезе везане за теоријску природу Марксове науке у подручју политичке економије, затим интерпретација и подсла Маркса на старог и младог. У то сам се уверио када сам стекао увид у литературу која је и код нас била блокирана, да не кажем забрањена, а у сваком случају непревођена.

Посебно је било јасно да марксизам носи нешто жестоко сумњиво, када смо запазили да нису преведене и објављене најважније студије о природи и карактеру болшевизма и аналитичког упоређивања болшевизма и фашизма.

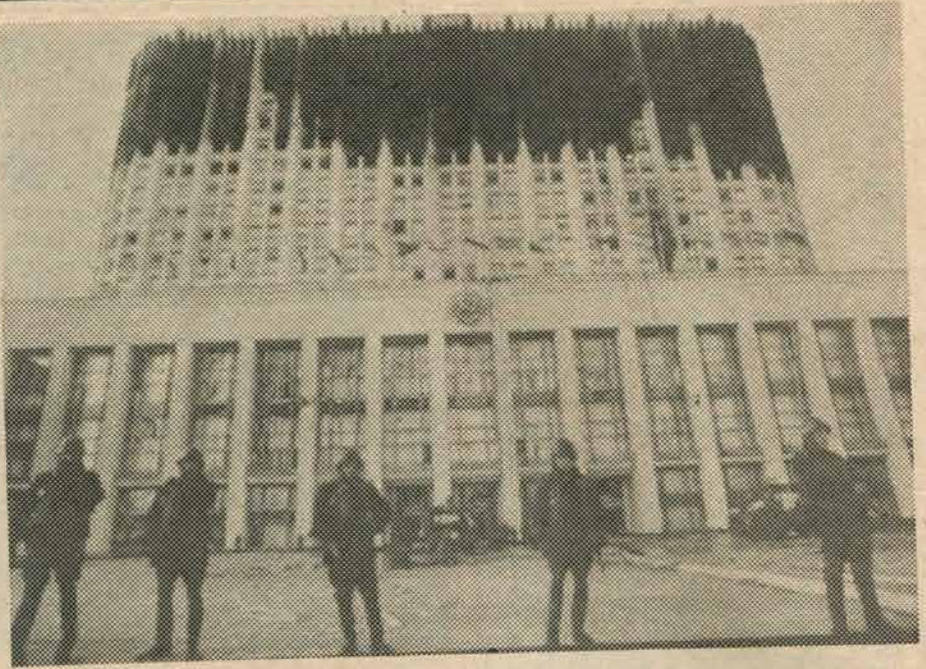
• Да ли сте имали нека лична непријатна искуства са СК, односно његовим органима?

Било је више непријатних искустава. Она су посебно везана за неке партијске функционере у Републици и граду Сарајеву. Најнепријатнија од њих су везана за оне који су умрли па их не бих помињао.

Интерес за науку

• Да се вратимо Вашој радној и научној каријери. Послије завршених студија где сте се прво запослили?

Прво запослење је било у оквиру факултета на Институту за друштвена истраживања. Након тога, као при-

Споменик Јељџинове демократије

времено решење требало је неколико година да радим у студијском центру Градске конференције СК да бих се вратио на факултет. Међутим то неколико година мало се продужило тако да сам се на факултет вратио тек '85. године.

У магистарском раду бавио сам се проблемом људских потреба са становишта динамике рада. Већи део тог рада је објављен по часописима и достављен је јавности.

Наслов докторске дисертације је "Људске потребе и политички процеси" и ту је интерес више центриран на политичку димензију савремених друштава.

Основни делови дисертације су објављени у књизи под насловом: "Пројектовани човек, политичко обликовање човјека" '89. у Београду и доступна је јавности.

Иза већине тих теза, разуме се, стојим и данас и из ове перспективе; неке бих другачије интерпретирао, додао бих низ нових аргумената за поједине тезе. Од неких бих одустао, али у сваком случају драго ми је да сам у том периоду то објавио и да је то јавности видљиво.

Но, у времену које следи надам се да ћу о неким елементима предоченим у тој књизи писати више и темелитије и показати у ком светлу видим исте проблеме данас.

• Да ли би то, што бисте мењали у књизи, да ли је то последица промјене политичке оријентације или последица нових научних сазнања?

Па, и политичка оријентација и нова научна сазнања мењају се под утицајем, истих друштвених промена и личног учења у тим друштве-

ним променама. То одвајање је лично вештачко, морам да подсетим на давно формулисано мисао да сваки човек прихвата онакву филозофију која најпотпуније изражава његову личну позицију. Разуме се да личну позицију не треба схватити егоистичном, него кроз чињенице да сваки појединац живи у одређеном друштву и времену, да мање или више апсорбује чињенице друштвеног живота и које га окружују и одређују.

• По други пут сте на факултету, али у промјеној улози. Како Вам се сада чини рад са студентима?

Карактер рада на факултету у Бањалуци је нешто другачији. Много је већи број студената, а рекао бих да су студенти, па и наставници, још увек оптерећени ратним мотивима, ратним хаосом, тако да је видљиво и одсуство потребне концентрације.

Уверен сам да ће све попримити потребан ритам у месецима и годинама које следе и да ће се Универзитет у Бањалуци развијати као прави и добар универзитет значајан за српске просторе.

• Некада сте били блиски са неким медијима који су били под контролом, тако да кажем, Кадићевих либерала. Мислим пре свега на "Валтер" и неке друге тзв. омладинске новине?

"Валтер" и неке друге омладинске новине били су ретки медијски одушни слободној демократској мисли у том периоду. Друга је ствар што је у периоду диктатуре, која је везана за период о коме Ви говорите, чак и либерална мисао Кадићевог типа била нека врста напретка у односу на оно што је доминирало. Но показало се да је један број људи везаних за те

медије задржао људско достојанство. А један број људи, као и у другим сферама живота, потпуно је у екстремизам и фундаментализам или се прикључио националним срединама и националним оријентацијама којима припадају по биологији.

● Јесте ли се офирали са реформистима?

Нисам. Од старта сам био против реформистичке оријентације и ставова које је та странка заступала; то је видљиво из неких написа који су објављени чак ружно. Друга је ствар што је у руководству реформиста било више мојих колега са факултета са којима сам имао добре колегијалне, а са неким и пријатељске односе. Но, никад нисам поистовeћивао пријатељство са политичком оријентацијом типа искључивости и нетолеранције.

● Ипак, неки Вама блиски људи кажу да су Вас и '90-те виђали да обилазите комитете СК, од Општинског до Централног, да у њих свраћате...?

... Па, и у тим комитетима је било мојих познаника и пријатеља, укључујући и Вас, којих се ја и данас не одричем, а многи од њих су сада, вероватно и под мојим утицајем, у првим редовима српске борбе.

● Ви сте, изгледа, имали пуно пријатеља? Имам их још увек.

● Да се опет вратимо Факултету политичких наука који је занимљив и по томе што је, у време док сте Ви на њему радили, на њему истовремено дјеловало неколико стражачких лидера: од Дураковића, Кецамановића, Г. Секулића Грбе и неких других људи. Каква је била атмосфера у једном тако вишестраначком микрокосмосу?

Можда је једном делу читалаца "Велике Србије" мање познато да је Факултет политичких наука у односу на Сарајево био исто што и Сарајево у односу на бившу БиХ, а БиХ у односу на Југославију, тј. код нас на факултету су живо биле присутне све три нације укључујући и снажно присуство јеврејске и црногорске групе. Уз три нације, Србе, Муслимане и Хрвате – биле су живо присутне и све главне идеолошке оријентације.

У 30-так година рада факултета, то је био снажан произвођач и идеолошких бирократских бранитеља система, а истовремено континуиран произвођач дисидената и опозиционих мислилаца.

Ми смо због тога имали један жив експеримент онога што се збива у друштву и држави и могућност да процјењујемо трендове који су пред нама. У том смислу код нас је било и толеранције и искључивости, било је и седења уз ракију са данашњим љутим противницима, било је и искључивања са факултета, било је испраћања људи у затвор и дочекива-

ња људи из затвора. Према томе, радило се заиста о једном политичком микрокосмосу који је људе одвео у различитим правцима, а понекад и приближавао из различитих правца.

● Свакодневна политичка свест као врлину негиче тзв. доследност. Шта Ви мислите о доследности у политици?

Када је реч о озбиљном политичком деловању, озбиљним политичким странкама и личностима, изразита доследност мора бити присутна и препознатљива. Ради се о доследности у главним питањима. Многима – чак често, како Ви кажете са "свакодневном политичком свешћу" – изгледа да је еластичност или прилагодљивост политичког програма или потеза конкретног политичара, представља израз првртљивости, жеља за влашћу по слаку цену, недоследност. То тако понекад јесте, понекад није. Јер људска доследност уопште, не само она у политици, више личи на водоток реке која понекад кривуда, поине, понекад набуја и хучи, али сигурно стиже до мора; мање личи на тврдоглави магарећи ход који непремењивим ритмом напредује, чак и кроз трње, и не одустаје, макар се стропоштао у провалију.

● У том контексту – ново "приближавање" Вука и Шешела? Које ће то реперкусије имати на чланство и симпатизере српских радикала?

Ту се заиста ради само о "приближавању" у једној или неколико тачака које треба заједнички решити. Криминал и дрскост црвено обојене власти у Србији, демократскије је и прихватљивије анулирати "приближавањем" (повременим, привременим) различитих политичких снага него крвопоролићем и изласком на улице које власт намерно изазива.

Политичка корист таквог поступка биће видљива за већину тек у наредним месецима. Тренутно – говорим првенствено за Републику Српску – имамо појачану дистанцу према странци, јер су људи неинформисани, често изманипулисани медијима који су у функцији власти.

Али већ стижу и обрнуте процепе и пакнадно прихватање ефеката постигнутих поступцима лидера Странке а које су другим представили као примитивизам и пад доследности.

● Ви сте чак и на истом одсеку били са другом или господином Нијазом Дураковићем. Наше читаоце би занимали Ваши односи онда и Ваше мишљење о њему данас?

Очигледно је да смо, поред покушаја да колегијално сарађујемо на различитим питањима, различито оцењивали ток политичких догађаја и логично је да је оно што се догађало

завршило са једном логиком која ми је била предвидива.

Уз свој народ

● Откуд Ви у Српској демократској странци? Шта сте у њој радили?

У вези са оценом стања и позицијом српског народа у бившој Републици БиХ, поготово у Сарајеву, имао сам сагласност са већим бројем пријатеља и колега. Један број њих, годишну-две пре рата, постали су чланови ужег руководства Српске демократске странке у Републици.

Ја никада нисам био члан СДС, али сам вероватно био много активнији од просечног члана и настојао сам да, у складу са својим могућностима и способностима, дам неки допринос идеји и настојањима СДС, јер се радило о виталним интересима српског народа у целини. Био сам члан Политичког савета Српске демократске странке и непосредно сарађивао са руководством странке и прије рата, а поготово када је рат почео.

Наравно, био сам активан и на другим плановима од виталног интереса за српски народ. Постојала је међу Србима широка сагласност нарочито у процени да српски народ мора да буде спреман на живу претњу геноцидом која је висила у ваздуху крајем '80. и почетком '90. година.

● Од када се познајете са господом Радованом Караџићем, Момчилом Крајишником, Николом Кољевићем и Алексом Бухом, најзначајнијим лидерима Српске демократске странке и Републике Српске?

Господу Караџића, Крајишника и Кољевића ближе знам од организованих почетака рада СДС-а у Сарајеву и бившој БиХ. Почесто смо сарађивали, по моме уверењу успешно и братски. Не би требало да се много тога изменило.

Господину Буху знам дуго. Били смо колеге, радили сличан посао, иако на различитим факултетима. Увек смо имали добре односе.

● На челу Војске Републике Српске је генерал Ратко Младић. Јесте ли се током рата сретали са њим и шта мислите о његовим резултатима у досадашњој борби?

Са генералом Младићем сам се више пута неформално срео и разговарао у току 1992. године, док сам радном обавезом био везан за Председништво Републике Српске, а после тога који пут случајно.

Мислим да се ради о војсковођи са могућношћу талентованог увида у глобално-стратешка питања. Под његовом командом разасуте наоружане јединице народа повезане су у класичан војни систем. Резултат војних борби су и две трећине слободне територије бивше БиХ. Постоји и тамна страна медаље. Али за њен

"Често сам сарађивао са Караџићем, по мом уверењу успешно и братски"

опис и оцену нити су зрели услови нити време у коме живимо.

• Како данас оцењујете улогу Савета Странке и мислите ли да је руководство Странке уважавало ставове, препоруке, мишљења и сугестије Савета.

Вероватно би меродавнију оцену чињенице колико су ставови и закључци Савета утицали на оцене и рад руководства Странке морао дати председник Караџић. Он је најчешће, као председник Странке, присуствовао седницама Савета и учествовао у њиховом раду. По мом уверењу, Савет је разматрао сва најзначајнија питања или она питања која смо процењивали као најзначајнија у датом периоду. Мислим да су ти закључци играли значајну улогу у формулисању ставова СДС и да су имали значајног утицаја и на одлуке, рецимо др Караџића и осталих пријатеља из руководства СДС у периоду пре рата и непосредно пред ратно крвопролиће.

• Да ли су и остали интелектуални и креативни потенцијали одмах ишли уз Српску демократску странку. Мислим, пре свега, на привреднике, банкере, инжењере, лекаре итд.?

у деветој деценији је на необичан начин трајало сазревање српске националне свести. Једна група интелектуалаца окупила се и формирала "Просвету", културно удружење чији је рад обновљен из предратних и послератних година. Учесници и носиоци формирања "Просвете" одмах су схватили, чак на оснивачкој скупштини, да је добро то што је учињено, али да већ сутра треба почети са оснивањем странке која треба да заступља српски народ. Наравно, већ су

постојали контакти између једног броја људи и академика Ј. Рашковића који је широко развио активност странке у Книнској крајини и то је резултирало Петровданском оснивачком скупштином Српске демократске странке 90. године. Морам да кажем да је постепено сазревање, које сам поменуо, најпре било видљиво међу, тако да кажем, људима који су у свом свакодневном животу и раду осетили муке претходне диктатуре. Ту се ради о људима који су претрпели казamate и шиканирање у претходном систему, затим о мањем броју интелектуалаца, а и о већем броју људи који су се бавили приватним бизнисом и у свом раду у "социјализму" били су у свакодневној блокади. Један део интелектуалаца се дакле укључио одмах у покрет зван СДС, један део се постепено приближавао и укључио накнадно, а највећи део српске интелигенције је рад СДС, њене циљеве и оцене узимао и посматрао са изразитим симпатијама. Али у претходним режимима формирани страхови, осујетили су добар део те интелигенције да директно узме активно учешће у страначком политичком раду.

• После четири године дјеловања Српске демократске странке, шта се може, глобално или генерално, рећи која је била њена улога? Мислим, какав је њен учинак за те четири године?

Сасвим је изнесено да не постоји потребна историјска дистанца за потпуније оцене. Још увек није могуће укључити све чињенице да би се стајало иза једне озбиљне оцене. У сваком случају, јасно је да је СДС су-

штински допринео подизању српске националне свести на онај ниво који им је омогућио да се Срби изборе за свој опстанак, за историјско присуство на овим просторима, и уверен сам, за коначно дефинисање српске државе у коју ће ући највећи део српских простора и највећи део српског етничитета из бивше Југославије.

У том погледу допринос СДС је незаобилазан, без обзира да ли о том доприносу говори неко ко је члан најужег руководства СДС или се ради о најљубљенијем противнику такве оријентације.

Када је почело Ваше "хлађење" према СДС? Односно, када сте осетили да СДС не задовољава Ваше политичке погледе, хтења, амбиције?

Већ од 5. априла ја сам био присутан на Палама, најпре у Председништву, потом у Влади. Једно време сам био непосредно на фронту, па поново у Председништву. Дакле, од априла до децембра '92. године. У том периоду чињено је оно што је и како је чињено. Низ политичких активности требало је водити са више смелости, са бржим корацима, са већим степеном аутономије у односу на политичка одређења Србије, српског и југословенског руководства. Притисци су све више долазили са Запада, а и из Москве, разуме се посредством одлука Европске уније и УН. Све то није требало толико уважавати. У том периоду, крајем '92. а и после тога, писам имао битно другачије политичке ставове од руководства СДС. Ради се о томе што сам уверен да се отворио процес у коме је неизвесан крај рата и у коме само снажно присуство једне нове српске патриотске странке треба да допринесе јачању опште српске позиције, али и развијању унутрашње демократије у новоствореној држави – најпре у Српској Републици БиХ, потом у Српској Републици, па Републици Српској. Оно што ме обесхрабрује у вези са тим јесте да су неки људи у СДС-у присуство нових странака, па и патриотских, схватили као, или бар тако представљају јавности, блокаду и осујећивање, довођење у питање општих српских циљева па и текућих активности на формирању и јачању државе и државних институција. А ради се о томе што српски простор формулисан, нормиран и контролисан државним институцијама не може опстати без плуралног политичког система чију основу мора представљати вишестраначје.

• Сигурни сте да ту није било никаквих личних мотива и или неспоразума са људима из врха СДС?

Сигуран сам! С моје стране не знам да их је било, ја никад нисам био чак ни у односима неразумевања, а не конфликта са Председником Репу-

блике и Председником Скупштине, и потпредседницима Републике. Додуше, ради се о различитим политичким проценама али не о различитим стратегијским оценама стања у републици и на нашим просторима. Очигледно, довољан је доказ то што делујемо кроз различите странке. А што се тиче личних мотива мислим да већи број људи, међу њима и ја, није мислио, ни у периоду '92. ни сада, на функције и лидерство, јер се јединоставно ради о потреби да се опстане и формулише неки простор у коме је најпре могуће живети, па онда живети без страха. А једног дана живети опустело, кроз демократске институције и на начин који ће у целини изражавати високу цивилизацијску и културну позицију српског народа и у коме на један, тако да кажем, стандардно културан начин, сви људи могу задовољавати своје амбиције без обзира које врсте а не на штету других.

Ни пророк ни јеретик

• Данас, после две године, сматрате ли да се неке Ваше тадашње процене ситуација нису обистиниле? У чему сте подбацили у процени?

Најпре, нескромно је да кажем, да су се многе црне процене обистиниле. А оно где сам погрешно, а и већи број људи са којима сам разговарао непосредно пре рата и у току рата, јесте тепен организованости и спремности муслимана да крваво уђу у овај рат и да се покажу релативно снажном војном формацијом, да уз то, активностима на светском плану обезбеде релативно снажну медијску и политичку подршку. Функционише један историјски парадокс, једна измишљена нација, релативно дуг период добро се држи у борби и стекла је благонаклоност неких великих сила, настоји да формира каквуктакову државу на историјским и етничким просторима другог народа из којег је та измишљена нација настала као финализиција њеног отпада.

• Један екскурс: постаје ли та, како Ви рекосте, измишљена нација, сада реалном нацијом?

Шта је измишљено, а шта је реално, зависи од критеријума преко којих се нешто цени као реално и као измишљено. По свим социолошким параметрима муслимани не могу бити нација. Међутим, постоји и субјективни параметар који неког човека припадником једне нације одређује ако он сматра да је припадник те нације.

Очигледно највећи број муслимана себе сматра припадницима неке муслиманске нације. Каква је то муслиманска нација не знам, али по томе што је овај критериј задовољен они онда припадају тој нацији.

"По свим социолошким параметрима Муслимани не могу бити нација" – крај мухадидског барјака

Снага тог субјективног критерија очигледно произилази из темељитости фундаменталистичке исламске оријентације, која као таква није присутна само на простору бивше БиХ, међу муслиманима који живе на простору Балкана, него очигледно и међу муслиманима читавог света.

• Још један екскурс. Нисте ли одговор на претходна питања опет дали у знаку марксистичког учења и тумачења нације? Чувено је 5, 6, или 7 елемената који творе нацију.

Не постоји марксистичко учење о нацији. Постоји само неколико елемената које је Лењин изговорио формулишући нацију, али то није исто.

Ваша тврдња је равна тврдњи да је Лењин категорички закључио и дао допринос светској науци тако што је тврдио да вода служи да се угаси жеђ. Међутим, та истина је давно пре есенцијалне такве тврдње формулисана као што је највећи број одређених о појму народа и нације био давно пре Лењина и Маркса расут по различитој литератури и присутан у људском мишљењу, посебно у мишљењима француског просветитељства, француских енциклопедиста, а и мишљењу енглеских либералних мислилаца.

• Рекосте да сте већ 5. априла били на Палама. Опишите нам, у кратко, Ваш ратни пут?

Ја сам се 5. априла на Палама затекао случајно. Буквално сам се случајно затекао јер сам неколико дана пре тога, наслућујући крвопролиће, децу пребацио преко Дрине код рођака и враћао се у Сарајево потпуно уверен да ће деца остати неколико дана док се улични немири смире да би се вратила и наставила нормално школовање и нормалан живот у граду у ко-

ме живе. Написао сам око 8 сати у недељу ујутро на Козју хуприју, али већ су биле постављене барикаде око 6 сати. Пошто нисам могао да уђем у Сарајево, са двојицом пријатеља вратио сам се на Пале. Чуо сам на Палама да ту постоји неки штаб који је у директној вези са акцијом припадника МУП-а на Врацама. Брзо сам нашао место где се налази тај штаб. У штабу је било неколико мојих пријатеља и познаника и са њима сам наставио бити активан у читавом том процесу. Неочекивано, никада више нисам допро до Сарајева, мада то никако није било плод ни антиципације нити неког договора. Разуме се да сам се затекао у Сарајеву када је све почело да бих тражио могућност да изађем из града, али како би се све то одвијало, то се може само нагађати.

Без одличја али и оптужби

• Јесте ли били на првим линијама фронта и какви су Ваши утисци?

Док сам као повереник Председништва радио у Српској општини Вогошћа, тако рећи свакодневно сам обилазио прве линије. Пре тога, у мају 1992. год. ценећи да је мој рад у Министарству здравља Владе републике Српске неплодан и да не даје резултате, у тим околностима напустио сам Владу Републике Српске и укључио се у деловање Никшићке бригаде око 25 дана непрекидно. Моја запажања око ангажовања и деловања Војске Републике Српске из тог периода су таква да морам истаћи да се велики број људи, који је био укључен у фронт, јуначки и бескомпромисно понашао у свим акцијама и да има стотине и стотине примера храбрости и јунаштва па чак и оних људи које смо пре рата запажали као тихе и

мирне. Исто тако почетак рата био је обележен спонтаним настанком огромног броја самоорганизованих јединица које су деловале локално. Оне су тек накнадно прилично успешно повезане у један систем који сада зовемо Војском Републике Српске. Устројене су тако да заиста представљају јединице које делују координирано и извршавају своје задатке не само на локалном нивоу, него на свим подручјима где одреде више команде. Посебно ме радује то што је током времена постигнуто да, тако рећи, не постоје паравојне формације, тј. наоружане групе које нису под контролом команде, укључујући и људе који су у рат кренули као изразити симпатизери Српске радикалне странке. Мислим пре свега на четнички покрет и на оне јединице које себе називају четничким јединицама.

● Међутим, део српске, а и светске јавности, управо четничке формације сматра паравојним српским снагама. Шта је истина у томе? Такође, чиме је мотивисана недавно донесена одлука о распуштању Српског четничког покрета, те какве последице то има по чланство и симпатизере СРС, али и у вези са свеколиком српском заинтересованошћу за ту ствар?

Истина је у томе да четничке снаге нису "паравојне" него "Бојне" српске снаге – најбољи српски борци и војници, у свим српским државама, без обзира на симболе које носе, јесу најбољи зато што су четнички инспирисани и мотивисани. "Партизанска" мотивација брзо би довела до српског пораза и обнове системске деструкције српства на свим плановима. Ако нико, комунисти и слични "леви" су показали у томе изузетан успех овладавајући партизанским војним формацијама у прошлом рату и стварајући основе ЈНА из тих и таквих војних формација.

Огромни успеси српске војске и јасна српска одређеност највећег броја директних учесника у рату определили су нас на корак – "распуштање" Српског четничког покрета. То "распуштање" уствари је ширење и продубљивање мотива и резона СЧП-а на све српске наоружане формације. То је тако макар они који би да им на титовки сија звезда петокрака хиљаду пута тумачили да је другачије. Тај практични тренд није трпео да се ограничава ексклузивним везивањем за само једну странку. Чланови СЧП-а и војводе су то прихватили и углавном се уписали у странку која задовољава и њихове политичке амбиције. Има још неколико разлога, децидно су наведени у одлуци Централне отаџбинске управе (више пута објављеној) те их овде не понављам.

● Очекујете ли медаљу за храброст?!

"Ако би се поштовало међународно право онда би Срби корали да успоставе границу на линији Карлобаг – Вировитица" – заговорник те границе Др Шешел на ратингу

Не. Мислим да нема основа, поред хиљада и хиљада оних који ту медаљу треба да добију, да се та медаља додели мени. То би био чист промашај.

● А оптужба да сте ратни злочинац?!

Па оптужба је већ утврђена, формулисана и објављена у гласилима у Сарајеву. По истом принципу, вероватно 90% припадника српског народа могло би бити оптужено за ратни злочин...

● А јесте ли Ви ратни злочинац?
Не, морали бисмо најпре усагласити шта под тим подразумевате...

● Оно што је међународно право верификовало.

Ако би се поштовало међународно право онда би Срби давно по међународном праву морали да успоставе границу на линији Карлобаг – Карловац – Вировитица.

Због тога међу Србима не би било ратних злочинаца. Ратним злочинцима би по међународном праву, требали бити проглашени и осуђени сви они који су право српског народа на самоопредељење блокирали и зауставили.

● Није вас, дакле, страх пред судом историје?

Не видим разлог зашто би ме плашио суд историје, а не видим ни разлога због којих бих имао нечисту савест па ни моралне дилеме, чак на супрот.

• Када и како сте се определили за Српску радикалну странку?

Па, у периоду непосредно пред рат та идеја је већ сазрела и формални договори већ су постојали са председником Шешељем. Али када је кренуо рат, кренуле су и друге активности које су биле много значајније од формирања једне нове политичке странке, тако да сам вођење странке преузео крајем маја 1992. год. Странку сам водио у смислу вођења Иницијативног одбора Српске радикалне странке за Републику Српску, а формално сам за председника странке изабран на оснилачкој скупштини марта 1993. год. у Бањалуци.

• Од када познајете др Шешеља?

Др Шешеља познајем од краја 70-их година када је изабран за асистента на Факултету политичких наука у Сарајеву.

• Јесте ли се дружили интензивније с њим у то вријеме?

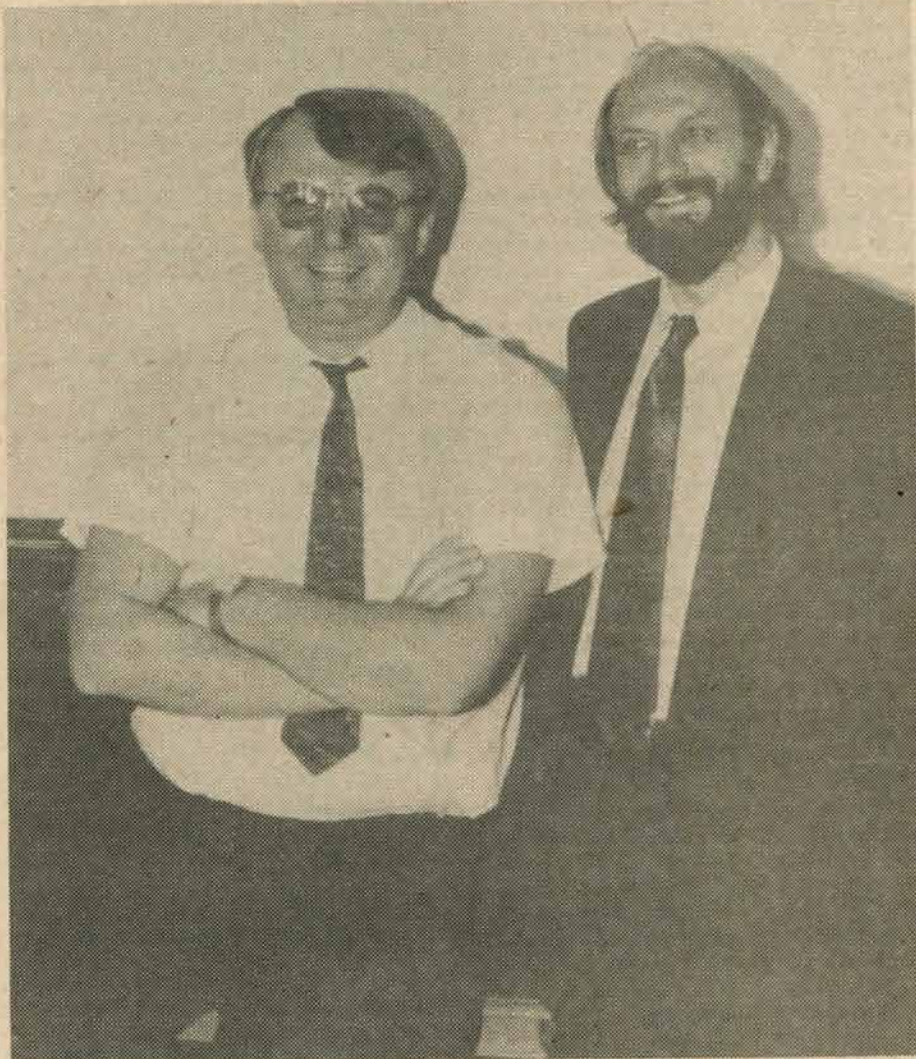
Били смо, рецимо, добри познајници...

• Када сте постали пријатељи? Ако сте то уопште?

Интензивније смо се дружили у периодима када је др Шешељ био под притиском, па и шиканиран. Заправо, ти сусрети су били релативно чести. Др Шешељ је у том периоду био, тако да кажем, главни дисидент у Босни и Херцеговини, човек који је са највише храбрости процњивао социјалну и политичку ситуацију и директно указивао на неке личности које производе онај систем у којем смо живели. Разуме се, ја сам био само један од изразитих симпатизера његове живе активности. По смелости и храбрости у бившој БиХ др Шешељ није имао конкуренције.

• Да ли Вас је у радикале одвела првенствено идеја или наклоност, да не кажем, опседнутост личношћу др Војислава Шешеља?

Опет је у другом делу Вашег питања садржана сугестија која не стоји. Мало има међу радикалима опседнутости, како ви кажете, личношћу и делом др Војислава Шешеља. Ту се више ради о пројекцији политичких механизма и деловању странке чији сте и ви били руководиоци. Овде се ради о томе да др Шешељ већ две деценије најпотпуније, најжешће, најтемељитије и уз највише зреле антиципације заступа низ ставова за које време покаже да је у праву. Ако се томе дода да Српска радикална странка и њено деловање ослоњено на програм, најпотпуније изражава потребу да се разреши српско национално питање и да се развијају грађански садржаји унутар српске државе та оријентација је најближа мом политичком укусу. Очигледно сам проценио да и мој лични допринос општој ствари може бити евентуално већи делујући на овом плану, него делујући директно и свакодневно у рову на првој борбеној линији.

"Интензивније смо се дружили у периодима кад је Др Шешељ био под притиском па и шиканиран"

• Шта уопште представља идеја радикализма; када се он јавља на историјској сцени и шта значи у српским условима?

Радикална оријентација у политичком деловању, бар у формалном погледу, уобличава се крајем 18. и почетком 19-ог века у француском и енглеском искуству. Заправо радикализам као позиција која тражи темељиту промену, не само политичких односа државних институција, него друштвених односа у целини, настаје са уласком великих делова популације у појединим државама у политички живот, са настанком масовних политичких покрета и са државним уређењима која у промени друштвених и политичких односа морају рачунати са учешћем маса, без обзира ко масе води, са каквим циљевима и интересима. Додуше, у политичкој теорији постоји оно што се означава као леви радикализам; то је оријентација са темељним променама друштвене, политичке и државне структуре насупрот историјској традицији и односима који владају до одређеног тренутка. На супрот левом радикализму, десни радикализам

тражи враћања на елементе који су били претходно присутни у државној и националној културној традицији и оштро се супротставља свим променама које поричу такву традицију. Ни један радикализам који је узео маха у демократским системима, или системима који колико-толико теже да имају обележја демократског уређења, нити је екстремно леви нити је екстремно десни. Такав радикализам био је обележје деловања радикалне странке коју је основао и води Никола Пашић на просторима Србије 19. века. Пашић је многе идеје преузео из традиције која је нерадикална и која је везана за хуманистичку па и моралистичку позицију садржану у социјалистичком учењу Светозара Марковића. Утицаје на Пашића су имале радикалне позиције у француском друштву. Низ елемената политичког програма, метода политичког рада Пашић је успешно применио на услове углавном аграрне Србије тог периода, тако да је радикална странка коју је Пашић водио деловала као странка која је нити лева нити десна, а у исто време и лева и десна.

• Две године сте на челу српских радикала у Републици Српској. Шта сте постигли за то време? Како сте страначки организовани? Ко су чланови и симпатизери а ко пак руководиоци у Странци?

Мислим да је најважније истаћи општи страначки резултат: српски радикали не само да су се укључили у патриотску борбу него су је снажно стимулисали, проширили и продубили. Сви људи везани за српске радикале или су били на првим линијама или су то још увек, изузев оних којима то не дозвољавају године или здравствено стање. Велики број добровољаца – српских радикала из Југославије, деловао је и делује као снажан додатни мотивишући чинилац. Политички и идејно смо смиривали међусрпске напетости (нарочито линијом леви-десни, партизани-четници) а истовремено смо више пута били у праву када смо упозоравали да прихватање неких тзв. компромиса води поразу и анудирању резултата борбе. Присетите се, нпр. Венс-Овеновог плана – српски радикали су били против ставова југословенског, србијанског, црногорског и доброг дела државног руководства Републике Српске и Српске Крајине. Да није активност српских радикала, с обе стране Дрине, може се само спекулирати како би цела српска ствар завршила.

Организовани смо у свим, изузев неколико, општинама – раде општински органи странке а на републичком нивоу они органи које предвиђају статутарне одлуке. Тренутно вршимо неку врсту реевиденције па ћемо имати комплетну слику чланства по свим обележјима која нас занимају. У сваком случају у странци су људи врло различитих занимања и образовања – од, тако да кажем, рудара до професора универзитета. Велики број чланова и симпатизера имамо и у Војсци Републике Српске, али док су тамо они раде оно што раде добро и без нас, наших посебних сугестија. Уз потпуну извесност да не могу поменути све које би требало, својим именима: војводе Алексић, Гавриловић, Благојевић, Максимовић (Манда) и Видаковић, не само да су узорни српски јунаци него су и чланови најужег руководства Странке – Централне отаџбинске управе. Све стран углед, и у занимању и у народу и у Странци, имају људи из Републичког и општинских руководства – Шпирић, Дамјановић, Јовановић, Лазаревић, Радовановић, Перић, Гелић, Вукелић, Радуловић, Живановић, Аниминовић, Умићевић, Перковић, Милићевић, Маркелић, Адамовић(ка), Максимовић, Живковић, Спаић, Ристић, Ракић, Пувачић, Бурсаћ, Слијепић, Лукач, Козомара, Трикић, Љубичић, Шаиновић(ка), Ковачевић, Бабић, Фурдуловић, Кушљић, Крављача, Ратковић, Пу-

пић, Богосавац, Пекија, Малиновић, Каламаица, Теслић... Међу поменим има професора, инжењера, лекара, бизнисмена, радника. Чак и они који су на радној обавези често су, по својој иницијативи, на фронту, а увек су са народом и Странком.

• Да ли је Странка јединствен организам, или, у чему се огледају и како се изражавају њене основне противречности?

Као и свака велика странка и ми окупљамо људе који су по много чему различити иако је везаност за Странку сличност због које смо заједно у овом послу. Српски радикали су странка благо десне оријентације (уколико та типологија још увек нешто озбиљно значи) и један део чланства се од те централне линије пагине улесво а један улесно. Разлике се решавају демократски, дијалогом, уколико те разлике, понекад, нису толике да онемогућавају функције Странке. Странка је имала и још увек има један број случајних (или намерно убачених) салутиста који су ту због мотива који нису спојиви са политичким програмом и оријентацијом Странке. Са њима рашићивамо сфикасно, на бази статутарних одредаби. Нарочито ако се ради о криминалцима и шпекулантима, незаслуженицима којима Странка треба ради личне освете, доушницима, онима којима је странка само инструмент за неке егзистичне циљеве и слично. Таквих примера смо имали и у Републици Српској, о томе је штампано живо писала (чудна ми чула!) и нема потребе да понављам.

У свему је најважније разумети и прихватити да је свака па и Српска радикална странка жив организам, да га је могуће хармонично одржавати балансом дисциплине (Михелс би рекао "гвозденим законом олигархије") и демократског дијалога, да је флукутуација (одласци и доласци) кадрова природни део њеног "проветравања", те да је основа положаја сваког члана и руководиоца у Странци – политички резултати у раду.

• Како видите Српску радикалну странку у будућности па овим просторима, а како у Србији и Црној Гори?

Мало да прогнозирам и претпостављам а помало и да врачам!?

Дакле, ми смо већ јединствена странка без обзира на простор – прва смо странка јединствено устројена, програмски, статутарно и акционо усаглашена на свим српским просторима. Надам се, не у далекој будућности – баш као што смо програмски дефинисали – јединствена странка у јединственој српској држави.

У Републици Српској Крајини Странка је имала солидан успех на изборима. Неке наше слабости и неке њихове прекодринске јакости вођене зловолјом и жељом за влашћу, тај успех су умањиле. Сличан или већи успех постићи ћемо на првим избори-

ма у Републици Српској. У наредном периоду, наредних месеци, очекујем(о) блаћење, шикарирање па и затварање челника и чланова Странке. То свакако изражава страх и немирну савест носилаца тоталитарне тенденције у Југославији, првенствено у Србији. Али то и појединостављује однос најснажнијих политичких чинилаца, концентрише политичке снаге према два пола која ће у подметању (надам се не крвавом) одлучити: леви екстремизам или грађанска демократија у националној држави; обновљено "братство-јединство" на основама мртвила друштвеног власништва и наказног политичког система или материјални и духовни напредак слободне, независне, одржављене српске нације на бази приватног власништва и грађанских вредности.

• Зна ли се шта је српски национални програм? Постоји ли, и у ком степењу, сагласност основних политичких чинилаца па српској политичкој сцени у вези са циљевима српског националног програма?

Ову тему смо макар посредно већ дотакли. Српски национални програм, у форми писаног документа око чијих би главних ставова биле сагласне најважније политичке снаге на свим српским просторима, очигледно не постоји. Међутим, сасвим је уочљиво да је свим српским патриотским снагама уочљив српски национални интерес који се снажно изражава у потреби, најпре за стварањем јединствене српске државе, а затим за таквим унутрашњим уређењем те државе које би, у складу са цивилизацијским и културним тековинама модерног света, обезбедио проват српске традиције, српског националног духа, а истовремено укључење јединствене српске државе у привредне, духовне итд. токове модерног света на највишем нивоу развоја до којег је тај свет дошао.

Национални програм и приватизација

• Хоће ли се радикали љутити ако тај програм, како га Ви описујете, реализује неко други, друге политичке странке и снаге, а не радикали?

Никаквог разлога српски радикали, у том смислу, немају за љутњу; шта више радикали ће снажно подржати сваку политичку партију, сваку политичку снагу, чак и ону која се идеолошки атрибуира са ознакама које представљају предмет оштре критике српских радикала, само уколико те политичке снаге и политичке партије буду радиле на реализацији поменутог српског интереса. Онај ко ради на остварењу националног интереса Срба, ради и у интересу Српске радикалне странке.

• Прошле године, а поготово раније, неки лидери су вође и председнике појединих странака именovali издајницима, агитсрбима, несрбима итд. Ове године је учесталост таквих квалификација нешто смањена. О чему је ту ријеч?

Немају српски радикали такав обичај. Ми нисмо никога без покрића називали издајником и агитсрбином. Очигледно се ради о недостатку информација.

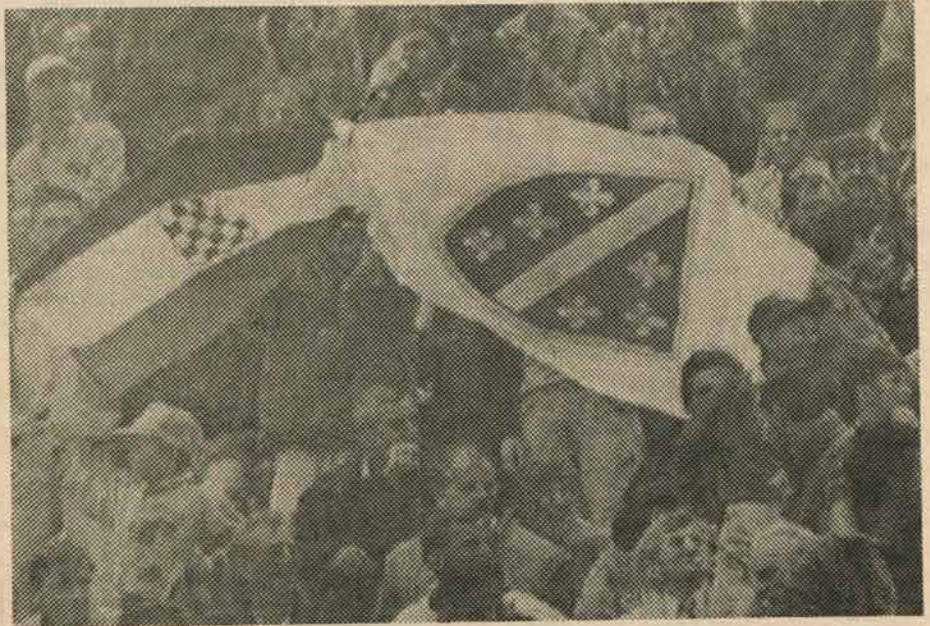
• Од свих политичких странака радикали се најдиректније, најјасније и најжешће залажу за приватизацију, за прелазак друштвене у приватну својину. Због чега?

Ми смо уверени да је друштвена својина довела до обезвређивања елементарног људског достојанства; истовремено, својим структурним одликама "обезбедила" је огроман пад обима и квалитета производње и обезвређивање других духовних и културних делатности. Пракса у модерном свету је показала да само конкуренција у друштвеним односима уређеним на бази приватне својине води најбржем привредном просперитету и да се на тај начин ефикасније обезбеђује материјално богатство за развој у свим осталим областима живота и рада.

• С обзиром на то до чега ће приватизација довести, шта Вам даје основу, увјерење, да ћете имати мирну подршку народа? Тим прије што зна да ће те несмионо довести до прекида радног односа великог броја људи, губљења услова, да не кажем права на рад, итд.

Не заступамо концепт да приватизацију треба увести одједном и на свим подручјима, по сваку цену. Према томе и убрзан темпо приватизације подразумева рационалне одлуке и државно старање о сегменту становништва неспособном да сам привређује, а допринео је развоју друштва и српске државе;

Све подразумева одвајање оних области привреде и рада уопште, које су од општег националног интереса, па морају бити под контролом државе на овај или на онај начин. Концепт приватизације којег заступају радикали подразумева и један, тако да кажем критични моменат у коме ће постојећа друштвена својина постати државна и по том на рационалан начин бити приватизована. Унутар тих доста болних, свеобухватних процеса који иду са приватизацијом, нужно је изградити механизам заштите оних који су радили у фабрикама, а масовно остају без посла. У свету постоје различита искуства, тимови који раде на концептима приватизације та искуства сагледавају. Не ради се само о стручним људима који раде под ингеренцијом Српске радикалне странке, него и већина других политичких странака на српским просторима има пред со-

"Неки људи уживају у рушењу, мучењу и убијању" – Хрватско-муслимански ортаклук

бом исто питање, изузев екстрема лево оријентисаних странака које тврдокорно остају на одбрани друштвене својине. Извесно је да ће широке, на потом парламентарне расправе, о методу, темпу и начину приватизације допринети да се изнађе најпогоднији, најефикаснији и најрационалнији модел приватизације. То свакако неће зауставити радикале да чврсто заступају своје ставове. Како српски радикали исеу странка која има већину у било којем, односу у свим парламентарима, вероватно ће и концепт који ми заступамо морати бити респектован и коригован мишљењем других субјеката који учествују у овом процесу.

• Да ли је све оно што се јавља као последица приватизације, или као историјски резултат приватне својине, у складу с људском природом или са могућностима људске природе?

Било каквом одговору на ово питање морало би предходити макар лично одређење, ако не и изношење различитих увјерења о томе шта је људска природа уопште, а шта бисмо из тих општих карактеристика узели као одређујуће и значајно за актуелни концепт приватизације. Сасвим је извесно да многа теоријска уверења, многе политичке, практичне и прагматичне позиције, људску природу одређују у терминима тамних боја са истицањем људске некооперативности, конфликтности, па и деструктивности. На супротној страни су они концепти који узимају да људска природа представља суму толерантних, кооперативних, топлих особина која обезбеђује потпуно разумевање и хармонију у људској прети, а да по тим схватањима дефект у испољавању људске природе представља ре-

зултат историјских и социјалних околности које су довеле до дисхармоније, најприје у социјалном подручју, тиме и у структури сваке појединачне личности. Која од ових оријентација је у праву – или још мучнији проблем, која је "праведна" и "истинска" – прло је тешко рећи, изузев што се као поље аргументације може користити све оно што се збијало у људској историји и што се данас збива у свету у коме живимо. И за један и за други смер аргументације постоји обиље доказа. Мени се чини да је ствар најпре личног, а потом политичког и филозофског укуса за који смер аргументације ће се неко одредити и коју врсту аргументата ће узети као важнију. У сваком случају оно што се данас збива показује да људи у себи носе снажан потенцијал међусобног разумевања, топлих људских особина и солидарности, али исто тако да је присутан и снажан потенцијал међусобног спорицања, обезвређивања другог човека, других група и других народа у целини, па и рушилаштво и деструкција. Много тога показује да неки људи, чак многи људи, уживају у рушењу, мучењу и убијању.

Концепт приватизације истиче снажне моменте либералне организације друштва, пре свега поштовање појединца и међусобну конкуренцију индивидуалних способности, конкуренцију приватних и неприватних предузећа на социјалном плану. Томе треба додати да концепт приватизације подразумева и државне механизме који ће штитити сваког припадника одређеног друштва и сваког учесника у привредном пословању и духовним делатностима уопште. Због тога и српски радикали сматрају

да будућа српска држава мора бити уређена тако да снажни државни механизми морају бити присутни – од полиције до војске – и да морају бити строго контролисани од државних институција које предвиђају устав и укупна легислатива.

• Један екскурс: у односу на ово што сте претходно рекли, може ли се закључити да је ваш филозофски Кредо да је човек, ипак, алтруистичко биће?

Не. Тврдио сам да човек носи одређени алтруистички потенцијал али исто тако носи потенцијал који указује да није потребно много тога да би се у човеку провоцирали његове конфликтне и деструктивне могућности.

Ни анђели ни ђаволи

• У том смислу, шта Вам говори овај рат, тачније оно што се у њему дешава?

Сваки рат показује специфичност људске врсте у цјелокупној природи; људска врста је једина врста која организовано, систематски, планира и припрема убијање припадника своје врсте; уз то припадници људске врсте су једина жива бића која понекад могу уживати у убијању припадника властите врсте. Овај рат показује да, поред "реалистичких" мотива због којих се води борба, а који говоре о томе да треба сачувати властиту живот, живот потомака, најближих и властито огњиште, да постоје и мотиви који говоре о најнижим људским страстима којима околности дозвољавају да се изразе и које се испољавају у најразличитијим мучењима без икаквог резона и разлога.

• Још један екскурс. Колико сте Ви, од 24 часа, колико има дан, Србин, а колико човек?

Као и низ питања до сада, Ваше питање садржи, нуди лажан одговор. Као и већина људи 24 часа сам човек, а један од важних момената те људскости преко које се она испољава је сте да се човек као физичко, а потом и као духовно биће, мора бранити у елементу српства од онога што хоће да потире људско, показујући на српство као инкарнацију ђаволских, деструктивних особина које не треба да су присутне на овом свету.

• Хоћете рећи да су Срби само анђели?

Не. Срби су људи који, стицајем историјских околности, нису успели да дефинишу оно право на живот у оним елементима које је другима признато, или захваљујући другим околностима у протеклим годинама или у протеклим вековима у Европи. Према томе, међу Србима је такође присутно оно што треба описати ружним или црним, али то је сасвим секундарно у светлости мотива који говоре о оправданости и високој моралној мотивацији актуелне српске борбе.

Да се онет вратимо на економски програм српских радикала. По свој прилици двије, референцијалне тачке, по којима се радикали разликују од других странака, су снажна национална импегнација програма и наглашена приватизација. Да ли су приватници, којих има у вашој странци, ту пре свега због националног одређења програма, или због могућности ширења, остварења приватизације у условима у којима би радикали били владајућа странка?

Кад смо причали о Српској демократској странци, тада сам поменуо да су људи који се баве приватним бизнисом у првом реду били они који су приступали тој странци. Мислим да приватнике треба разумети као људе који су у својој делатности, у прошлости, па и данас, били много независнији од идеологије на којој почива држава и коју држава заступа, од државних институција, од људи које владајућа позиција поставља, именује и разрешава. Друштвена независност приватника обезбеђује да они могу слободније и спонтаније да доживе национални осећај као интегрални део свога бића. Разуме се да су се у ономе што се збива ових година, подударила њихова национална осећања са реконструкцијом својинских односа на овим просторима, па онда они налазе мотива да подрже странке које заступају концепт приватизације, ако се истовремено ради о странкама које сматрају да српска национална држава треба да буде оквир у којем ће се регулисати такав вид привређивања. У том смислу подршка тих људи је вишестрана и ми не видимо ништа ружно у томе да се у случају повољних изборних резултата, таквим људима обећамо подршку управо у смислу оног стила рада којег они заступају, као што не видимо ништа ружно у оријентацији сваког човека да добро зна, заступа и разуме своје личне интересе. Супростављање личних, индивидуалних интереса друштвеним или општим националним интересима представља једну од заблуда рационалистичких па и марксистичког приступа категорији интереса; концепт и пракса растакања приватног, индивидуалног интереса и његово повођење под тзв. општи или генерални представља само идеолошку флукулу преко које се крије и оправдава економска моћ релативно уске групе људи која има могућност да преко позиције власти, дакле политички, диригује и одређује и економске односе...

Јесте ли сигурни да међу српским радикалима нема тог искушења, да се као једна ужа социјална група покуша наметнути, па значи и силом, целом друштву, намећући му, као опште интересе, своје уске страначке интересе?

Свака друштвена група, па и једна политичка партија као сегмент

друштва, чим капи да учествује на изборима, очигледно има намеру да на изборима добро прође или победи. Само учешће у парламенту као највишој законодавној власти, странку објективно доводи у ситуацију да одлучује о целини друштва или о целини интереса тога друштва независно од страначке, да не кажем и уже идеолошке оријентације. У том смислу увек постоји тренд да се део намеће као целина, да се једна идеологија самоприказује и настоји приказати другима као општа мисао која је изнад других облика мишљења, изнад других идеологија које треба да јој се подреде као општем принципу. Таквом тренду многи људи подлегну па се дође у ситуацију да се шума не види од (појединачног) дрвета. Друштвени процеси брзо такву ситуацију демонстрирају кроз њене противречности те долази до друштвених промена. Проблеми се могу решити конфликтом, или превременим изборима, или на следним редовним изборима, странка која је претерала у наметању партијалног интереса бива поражена. Нажалост, понекад нека странка користи недемократске механизме, укључујући и блокирање критичног јавног мњења, употребу репресивне силе и манипулацију медијима, па се онда тај процес за једно време може одложити, привремено пребацити на миран колосек. У сваком случају, временом свака сурова сила буде запажена по њеној суровости, а свако добро решење по његовом квалитету и предностима.

• Шта је то политички интерес који често помињете? Откуд a-priori негативна конотација значења те речи у просечној свести?

"Не видим разлог зашто би ме плашио суд историје"

Политички интерес изражава, формулише и уноси у јавни (политички) живот неку потребу уже или шире групе људи, понекад друштва у целини. Много је друштвених група (малих и великих; националних, класно слојних, религиозних, професионалних, локалних и тд. итд.), те је много сличних и различитих, усаглашених и конфликтних политичких интереса. Политички интерес, као и сваки "неполитички" интерес, је природан, разумљив, легалан и прихватљив начин испољавања и повезивања људи, њиховог учешћа у друштвеном животу, поготово у модерном друштву.

Негативан призив и асоцијације које у просечној свести побуђује помињање ("политичког интереса", резултат је фразе – у нашим условима првенствено оне са большевичко-комунистичким пореклом – да све приватно, лично и индивидуално мора бити подређено јавном, општем и друштвеном, измерено и оцењено са тог становишта.

А у суштини појединац није индивидуум, није слободна личност ако не разуме, не зна и није способан да испољи своје потребе кроз њихово везивање за потребе других људи, дакле кроз интерес. Большевизам је постигао много тога у разарању личности и личних слобода код нас, то још увек чине тзв. леве снаге надајући се да је блокирањем ревитализације људи, са масом људски осакаћених успети обновити старе позиције.

• Наивни би могли закључити, из Вашег одговора, да би се радикали, агрор односа према јавности, или тзв. јавности и средствима информисања, односили битно другачије да су којим случајем на власти.

Демократија и медији

То би могли закључити не само наивни него и добронамерни. Ми увек инсистирамо да свако има право да каже шта мисли, без обзира како мисли, и нарочито шта мисли о појединим политичким субјектима. Ми не можемо одустати од тог важног, најважнијег политичког става у области формирања јавног мињења, а потом и формирања политичке климе у једном друштву. Када би то урадили ми бисмо на тај начин противречили темељним демократским принципима на којима почива и политика Српске радикалне странке. Ми смо се залагали да се не забрањују ни оне организације и институције које су евидентно радиле против српских интереса уколико за то не постоје јасно дефинисани законски разлози. Такођер смо били против затварања било које личности која је у јавним иступима нешто говорила, а то што је говорила није предмет инкриминације. Према томе све заблуде

и промашаји, без обзира на њихово порекло и смисао, најбрже по својој маленкости и безначају бипају запажене и нестају са политичке сцене уколико им се дозволи да слободно плутају у јавном мињењу и да у слободној и демократској друштвеној клими буду поражени од оних позиција које имају много снажније аргументе.

• Је ли то својеврсна најава нове Француске револуције, пад ТВ Бастиље?!

ТВ Бастиља је један од елемената прилично недемократске климе која влада на српским просторима, али постоје други елементи који ће у једној корпи бити прошлост – у скорој будућности.

• Имају ли српски радикали свог пројектованог Вучелића, или његовог еквивалента?

Ми ни за једну област друштвеног деловања исмамо специјално пројектоване људе. Разуме се да у Српској радикалној странци постоји велики број људи који се баве различитим делатностима. На било које место укључујући руководна места у области информисања, и у држави – у мери у којој српски радикали буду имали утицај доћи ће они који својим способностима и учинцима у тој области исказују највише зрелости и највише успеха. У том смислу конкуренција међу нашим људима је увек пожељна. Шта више ми сматрамо да више људи морају међусобно да ступе у утакмицу, а да то схвате на један природан, прихватљив начин који и њима и другима обезбеди здраве услове рада, високу професионалност и истовремено општи друштвени напредак.

• Јесте ли сигурни да ће одговор на неколико претходних питања паћи на разумијевање, да не кажем још и оно "правилно", међу чланством Ваше странке?

У то сам сасвим сигуран. Разуме се да је наше чланство, када види низ лажи које се пласирају из ТВ Бастиље и других средстава информисања, када доживљава низ подметања које често имају кобне последице по личну каријеру, и лични живот, да су спремни да много чвршће, и, тако да кажем, милитантније заступају критику тих недемократских и репресивних институција. Међутим, генерално гледајући, Српска радикална странка се залаже за парламентарни пут промена и поборници смо непристајања уз било какву форму насиља којим треба да се решавају унутар српске и међусрпска питања. Не заступамо никакво насиље у односима између постојећих српских држава, између партија које легално делују у српским државама, као ни између оружаних формација које треба да бране легалне интересе било каквог

српског простора. Уверени смо да елементарно јачање демократске климе може обезбедити да Срби у историји коначно одустану од стила у коме се као најснажнији аргумент у међусобном дијалогу користи пош и пушка.

• Ово питање је адресовано на Вас, више као зналаца политичких процеса и односа, него као тренутног политичара: У којој мери средства информисања обликују политичке процесе, односно, колики је њихов утицај на обликовање јавног мињења, резултате избора итд.?

Модерна средства масовног информисања су свакако један од најважнијих чинилаца обликовања изборне оријентације; због тога није чудо што свака власт, укључујући и текућу власт у српским државама, највише бриге, афинитета и склоности показује за владавини модерним средствима информисања, пре свега телевизијом.

Најважнији државни задатак који себи поставља јесте контрола репресивних снага и уз то утицај на смисао интерпретације друштвених и политичких чињеница које пласира телевизија и друга средства информисања. Разуме се да селекција чињеница које се пласирају на тв-програмима, посебно на државним програмима, подметиче једну дефектну перцепцију онога што се збива у друштву, а самим тим и дефектан став о многим политичким субјектима, па и о политичким странкама у које убрајам и Српску радикалну странку. Таква вид диктаторског и манипулативног деловања није дугог века. Пре или касније демократска клима продре и међу људе који се баве новинарством, у институције које одређују садржај и структуру програма. На жалост, уз одређене штете и последице, истина се увиђа накнадно, али истина ипак продре до народа, постајући тако основа политичког деловања.

• Кад сте већ поменули синтагму "јавно мињење", објасните о чему се ту ради?

Поједностављено: Јавно мињење је народно, широко, мање-више опште мишљење о неком важном проблему или питању од интереса за многе, или за друштво у целини. Дакле, то није званично, официјелно мишљење, него је најчешће од њега или у нечему различито, или врло различито, или је насупрот њему. Јавно мињење; такође, није "научно" или "идеолошко" мишљење у смислу одсуства унутрашњих противречности; оно нема контрадикторних аргумената и логичних судова карактеристичних за нпр. научно мишљење о нечему.

Али нас овде највише занима политичко јавно мињење. Политичко јавно мињење је увек негде између сва-

одневног, расутог, необавезног ("уз кафу") рефлекса и јасног политичког, идеолошког, страначког или државног става о неком проблему или питању. Када се каже ("јавно мињење" углавном се и мисли на "политичко јавно мињење" јер је Србе увек карактерисао овај тип "партиципације" у политици. А ту је увек реч о власти и начину спровођења, остваривања власти.

Демократског јавног мињења нема у монополним, једностраначким политичким системима. Ту су медији (пре свега телевизија, радио, новине, часописи – преко којих се иначе формулишу и испољавају уверења јавног мињења), нарочито државни, изнад свега гласноговорници власти, њени бранитељи. У нашим условима снажнија је тенденција ауторитаризма и диктатуре, те стога претварања јавног мињења у прешутну подршку текућој власти – пре свега кроз tzv. аполитичност или повлачење људи у приватни мир (без јавног иступања), у коме, мисле многи, може бити бар спашена глава кад већ не може бити задовољена изворна потреба за јавним деловањем. То је делом и последица чињенице да се многе важне политичке ствари решавају тајно, далеко од очију јавности и јавног увида у ток, карактер и последице политичких одлука. Таква тајна, арканска политика садржана је у tzv. мировним преговорима, низу "договора" државних функционера, политичком и парapolитичком покривању криминалних радњи и слично.

Са сигурношћу и уз задовољство тврдим да је присутна и супротна, демократска тенденција, да се постепено формира и развија критичко јавно мињење. То је један од програмских ни-

љева и Српске радикалне странке. Ми ћемо и ту показати чврстину и издржљивост, али истовремено отвореност за све разлике, па и супротна уверења.

• Да се опет вратимо на конкретно политички терен. Међу, рецимо, 5 најважнијих разлога због којих су радикали нешто лошије проишли на протеклим изборима у Србији, гдје бисте ставили улогу средстава информисања, односно начина на који су средства информисања представљала суштину Српске радикалне странке, њеног програма, циљева и метода деловања?

Поражавајући однос средстава информисања према Српској радикалној странци очигледно је дело или инструмент других разлога који стоје уз, како Ви кажете, лоше изборне резултате Српске радикалне странке на последњим изборима у Србији. Дакле, средства информисања су по принципу морања, послушности и подаништва поступала онако како су поступала, настојећи бити инструмент деценијске позиције власти која делом наставља традицију претходних власти, а другим важнијим делом чува позицију текуће власти и све оно што се прикупило, приграбило и накупило уз постојећу власт...

• Знате ли да сте одговорили супротно ставовима лидера Ваше странке и је ли Вас страх због тога?

Очигледно Ви нисте добро разумели лидера Српске радикалне странке. Његов став само на једноставнији и убедљивији начин говори о истој позицији о којој сам до сада причао.

• У вези са претходно реченим, а будући да сте и Ви човек који учествује у обликовању јавног мињења и непосредно, писаном речју, како оцењујете уло-

гу средстава информисања у РС у текућем, како Ви волите рећи, отаџбинском рату?

У целини гледајући, мислим да су средства информисања одиграла позитивну улогу. Разуме се да је могућа ретроактивна критика по принципу "после боја сви генерали су паметни". Било би добро да надлежна државна тела и други субјекти политике (нарочито политичке странке) дефинишу оцену – где и зашто није ишло добро, а могло је – и да се иде даље у смислу демократизације и у смислу офанзивнијег представљања српског националног интереса у свету.

О национализму роде...

• Национализам, па и онај који заступа Српска радикална странка, често се поистовештује са позицијом која је рационална и ретроградна, насупротив разуму цивилизације и културе, као позиција која изражава нетолеранцију, изолационизам у етничком, а тиме у индивидуалном и друштвеном погледу...?

Треба ли сте у питању рећи "неки" поистовештују. А ти "неки" су углавном људи "шареног" образовања високог ранга, обично носиоци научних титула и више паринаочара које мењају за говорником или камером, више пута боравили у иностранству, доктринери "грађанских" и "миротворних" покрета, проповедници љубави, више пута разведени или у сукобу са члановима уже породице, у високотиражним листовима пишу колумне, дневнике или "хладне" текстове уздигнуте над "прљавом" свакодневницом... Ти "неки", углавном понављају, премештају, у другом времену и простору формулисане категорије, тумачећи, иако мало уверени у своју реч, да "универзалност", тих појмова (треба да) брише све што је конкретно, да га пориче, осуђује, чини релативним, пролазним, назапним.

Рационални аргументи и докази као такви (па и они против "национализма") имају неку вредност – утицај само када се мере и премеравају рационализму европске културе. Никада се не преиспитује оно што је "иза" или "испод" тог европског рационализма: метатеоријски принципи европског рационализма само се предпостављају као истинити. Пошто се не преиспитују, тј. не доводе у питање – почетни моменат, арх или први методски корак сваког рационалисте јесте ВЕРОВАЊЕ (у буквалном смислу ДОГМЕ) да су први принципи рационализма исправни, несумњиви, истинити. Када се то не критички усвоји може се принципима логике аргументовати против сваког става, сваке тезе ако је то нека ил било каква препрека на путу рационализма.

Међутим, када се претпостави (опет – метатеоријски) друга пара-

Први су кренули у формирање Српске радикалне странке у Републици Српској – Др Никола Поплашен и Драган Јовановић са саборцима

дигма, другачији несумњиви принципи од којих се полази, могуће је аргументовати по истој линији из другог, чак супротног смера. Ако сте рекли: Бог је почетак свега, дијалог "испод" и "иза" аргумената могућ је само ако је врховно рационално биће сам Бог, ако се у то ВЕРУЈЕ и из тога изводе последице.

Може се поћи и од тога да је најважнија чињеница рођење тј. да сам на свет дошао најпре као новорођенче (исо-натус) игром неког одређеног брачног пара, припадника одређене нације или културе (оно "натус" равноправно је у корену речи "порођај", "рађање", "нација"). Појединац је индивидуум (individue, лат. нераздрожив, недељив) "од комада", "читав", зато што је на његових неколико килограма новорођенчета, дуготрајан, систематски и интегралан утицај вршила сасвим одређена породица, друштво, култура. Та култура је углавном НАЦИОНАЛНА. Она је у сваког свог припадника – "од колеске па до гроба" – упорно и ефикасно таложила своје норме, обичаје, стандарде, вредности... Све што усвоји и опонаша индивидуум, углавном, не рефлектује као резултат сасвим одређене националне културе, него то тумачи – ако га околности доведу у прилику да нешто тумачи у складу са преобладајућим моделом објашњавања људи и ствари. Многи држе да су оне културне вредности, норме и стандарди – стил живота једном речју – које су се наталожиле у појединцу чињеницом рођења у оквиру одређене националне културе од изузетне важности. Они верују да је такав стил живота претпоставка (која се не преиспитује) за приступ свим другим индивидуалним, политичким и друштвеним чињеницама.

Такав један приступ, ти "неки" означавају као "национализам", додајући атрибуте примитиван, ретроградан, рушилачки и слично. Бог ће им опростити уколико не знају шта говоре...

Три наведена примера – "рационалисте", "теисте", и "националисте" – требало је да прикажу да је иза сваког приступа, у крајњој линији, одређење битно ослоњено на веровање да је "изабрани" пут најбољи, највреднији, истинит...

Колико пута смо поновили да национализам Српске радикалне странке није искључив, надмећ, нетолерантан. Ми смо отворени свим другим приступима, уверењима, па и понашањима. У Српској радикалној странци има људи различитих нација, различитих вера, атеиста и религиозних, сиромашних и богатих, младих и старих, шармантних дама и бркатих јуначина.

Ми смо једино нетолерантни према нетолеранцији других. Ако неко

Коначни циљ санкција по замисли стратега Пентагона је стварање "Пете колоне"

својој слободи и праву на самоопредељење предпоставља духовни и физички геноцид Срба, а ми то добровољно не прихватимо, онда смо ми "националисти"?! У таквим очима ми бисмо престали бити националисти ако би се подметнули агресији, изложили пунци и ножу, или, били бисмо "толерантни" ако бисмо заборавили читаву нашу културу, одрекли се укупне традиције, посебности и изворности и то кроз самопљивање, самопонижавање, и стил од себе самих. Много тога и много чега сличног већ смо преживели у протеклим деценијама.

• На пример?!

Интернационализам без садржаја и покрића, милитантни атеизам, југословенство на бази деструкције српства, "комплекс кривине" зато што постоји српска традиција коју "браћа" немају...

• Изгледа да нисте одушевљени односом Србије и Југославије према Републици Српској и Републици Српској Крајини. Многи кажу да они трпе санкције зато што се овде води рат по жељи и вољи Западних Срба!?

Други део питања изражава став оних који од свог егоистичног трбуха не виде властите ноге. Обраложења таквог њиховог става су толико празна, а тако делују "учено" да је мучно понављати.

Санкције немају везе са Републиком Српском и Републиком Српском Крајином. Њихов коначан циљ је – по замисли стратега Пентагона са последњег спрата Каптола – стварање "пете колоне", тј. изазивање унутрашњих сукоба, раздора и коначно крвавог "расплета" у Србији, наглашава "у Србији". То се кани из-

вести преко различитих "опозиционих" странака и социјалног незадовољства уз активирање ("у датом моменту") мађарског експлозива у Војводини и шиптарског на Косову и Метохији. Све остало су детаљи тог плана: људска права, етничко чишћење, геноцидни и примитивни Срби, силовања, јадни муслимани, одузета државност Црној Гори... тапалара-мапалара...

• А сада конкретније: Српску радикалну странку неки често и упорно оптужују као екстремно-националистичку, па и фашистичку странку. Шта Ви о томе мислите?

У различитим конкурентским односима као што је однос између две и више странака, такво тумачење више говори о ономе ко тумачи него о ономе кога тумачи. Али оставимо то, за сада, по страни. Српска радикална странка јесте снажна и националистичка и грађанска странка истовремено.

Ми национализам узимамо и практикујемо у најбољим демократским и патриотским традицијама. Националиста је онај ко разуме интересе своје нације и на тој основи исказује практичну спремност да их брани без компромиса. Националиста, уз рационалан увид, верује у културне и историјске вредности нације којој припада, у потребу у нашим условима да нација мора заокружити друштвени живот у оквиру јединствене државе. Ми нисмо шовинисти јер не оспоравамо то национално право другима, поготово нисмо екстремисти, расисти или фашисти јер не заступамо методе омаловажавања, шиканирања или уништавања припадника друге нације и њихове културе. Дакле, примедба српским радикалима да су националисти очигледно иде из једне националне или антинационалне позиције. Из перспективе која одјекује флоскулама о интернационализму, а у суштини су те флоскуле празне и иду против праксе у модерним државама...

• Наведите неку државу!

Уколико данашњи Француз, а и Немач, чине а и кажу нешто против интереса Француске или Немачке себе су одмах осудили на изопштење, културно или затворско. Припадници других нација углавном ћуте и рале. Не пада им напамет да могу фактички нешто учинити против државе у којој живе...

• А има ли тога код нас, у нашим условима?

Српска држава је дозволила да Шиптари створе паралелну шиптарску државу која на Косову боље функционише него српска, а у Београду постоје листови и медији са јасном антисрпском оријентацијом па и усташким садржајима. Мало помаже

атрибут "независни", "грађански" и сл.

Ми смо и грађанска странка

• Вратимо се на проблем, назначен у претходним питањима, а на који још нисте заокружили одговор. Шта је то грађанско у Српској радикалној странци?

Ми се залажемо за страначки плурализам и плурализам политичког система у целини, што подразумева да су грађани у основи таквог система.

Поштовање традиционалних либералних вредности мора бити неоспорно *de facto* и *de iure*. Залажемо се за убрзану приватизацију у свим областима, изузев оних за које парламент процени да су од националног интереса, и да би приватизација могла довести у питање тај интерес. Залажемо се за индивидуалне слободе и права по највишим стандардима дефинисаним у модерним државама и у међународним односима. Када се све то негативно дефинише ми смо против монопола једне странке, и нашег учешћа у финансирању вишепартизма; ми смо против лажне отворености приватизацији, а преливања капитала у целове носиоца државних, привредних и страначких функција, паракриминалним методама; против смо слободе мишљења у којој сви морају понављати оно што "вођа и учитељ" заступа и говори...

• Није нам јасно, да ли сте, на крају, више "за" или "против"...

Уопште је лажна дилема око одређивања за национално или демократско. То нису искључивости, међусобно супротстављене позиције. Снажна демократска пракса, висок степен толеранције и уважавања мишљења могућ је и пожељан и у нашим условима, али то претпоставља да на важним местима не седе англи-Срби и криминалци, а своје позиције прикривају делом привидом демократије, а већим делом полицијом, претњама и форсирањем лажни на медијима, поготово на државној телевизији. Национално је, дакле, оквир за снажан развој грађанских садржаја. Поштовање властите нације и властите уверења је пут којим се долази до поштовања других људи и вредности других нација. Није спорно да важи и обрнуто. Српски радикали су увек били отворени, и сада су, за све што није ношено злим намерама, што има цивилизацијске и културне вредности, без обзира на национално обележје.

• Као човек који и професионално мора тумачити политичке прилике у свијету и код нас, можете ли нам рећи која светска догађања, по Вашем мишљењу, нужно морамо имати у виду да би се разумело оно што се збива код нас?

Ево неколико познатих, али важних црта које снажно утичу на

збивања код нас. Развија се потенцијал за глобалне сукобе на светском плану; тренд доминације Америке и сателита кроз "Нови светски поредак" грубо прелази преко војне али и политичке и економске моћи Русије, а поготово не уважава још непробуђене силе Истока: Кину, Јапан, Индију. Посебан значај има очигледна неспремност да се ти велики културно-цивилизацијски кругови усагласе, коезистирају. Уствари, на помолу је сукоб култура, као сукоб стилова живота који се оријентису различитим и у много чему супротстављеним вредностима. Пад такозваног социјализма, иако произведен његовим слабостима, није припремљен и дочекал позитивним програмом промена и развоја. Грубо и промашено је очекивање да пронађи социјализам треба да буде оно што је савремени капитализам. Ради се о нечему трећем, а то треће још нигде није на задовољавајући начин дефинисао или цртао макар и контурама. Све је то, већ смо и на нашем терену, довело до плутања елемената старог система на простору на коме је једно уништено, а ударају се темељи за нешто друго, без минималне сагласности, стручне и политичке, како даље.

То је видљиво у подручју симболике, нарочито политичке. Често су инстант политичке преоријентације (друг се за тили час трансформисао у брата) при чему се суштински није изменила вредносна и ментална оријентација. Тражи се нова политичка формула којом власт треба да се легитимише, али инерција диктатуре и једностраначја је још увек јака. Пренос лојалности са старог система, његових вредности, институција и представника на носиоце новог система, углавном је у иницијалној фа-

Симболи који су нас скупо коштали – Пламтеча звезда и амблем Европске уније

зи. Обележен је конфузијом и противречностима.

Снажни елементи анархије на нивоу система изражавају се кроз своје маније, аномиију на нивоу појединца. Све то живи у миљеу ревитализације пригушених националних, религијских, културних и традицијских вредности. Ако се овоме дода захтев за битном променом структуре власништва, што је револуција за себе, велика миграција и огромне жртве, не само српског народа, слика постоје комплетнија.

• Држите ли да није од великог значаја промена симбола, промена симболике, поготово политичке? Значи ли то да ће оно старо поново проклијати чим нова симболика избледе?

Најпре морамо имати у виду да симболика, симболичка значења везива и везана за друштвени па и политички живот у односу на тај живот нису секундарна питања су маргинална или пролазна појава. Историја културе и цивилизације једноставно је обележена и изражена је кроз различите симболе. Симболи нису само модели међусобних комуникација, него на неки начин представљају услов смисаоне идентификације људи. Изражавају њихове друштвене и индивидуалне вредности, служе као моменат који их везује, упозорава и опомиње на њихову прошлост, служе као оријентир за садашњост и будућност. У целини, симболи имају толики значај да су неки теоретичари, узмимо рецимо Ернеста Касирера, човека означили као анимал симболикум.

Оно што генерално важи за симболичку димензију друштвеног живота има сасвим одређено значење и у области политике и политичких процеса. Такозвани политички симболи нису садржани само у различитим заставама, гробовима, амблемима и сл. него и у оним елементима који нам на први поглед не изгледају као моменти политичке симболике. Подсетимо само на различите грађевине којима се легитимише држава, од зграда парламената, влада, краљевских палата итд., на нарочите музичке творевине, пре свега мислим на химне, на оне мелодије или оне песме које на врло интензиван начин буде националне или патриотске мотиве, па и неке личности које имају посебно политичко значење у одређеном контексту. Мора се рећи да и природни садржаји, чисти производи природе често имају посебно политичко значење. Довољно је поменути Неретву, или Козару или Мањачу или Равну гору, па ћемо одмах имати асоцијације које нас више подсећају на неке политичке прилике и личности, а мања на географски садржај који је поменути именима назначен.

Свака државна власт има посебан афинитет ка редукцији и реинтерпретацији историје кроз редукцију и специфичност структурисања симболичких садржаја. Нама и нашим савременицима довољно је погледати широм бивше Југославије колико је различитих симбола везиво за комунистичку и партизанску традицију имало функцију освеживања, обнављања и величања идеје примерене комунизму и личностима произишлим из тог покрета. Колико је у томе свему била прикривена функција, најпре репродукције па потом потписивања, омаловажавања и заборавља оних догађања оних процеса и оних личности које су се за српске слободарске традиције, српске грађанске вредности, у оквирима српске националне државе борили у првој Југославији и у току рата.

И коначно, да будем нешто директнији у вези са Вашим питањем. Многи до сада присутни симболи који се у приличној мери сада обезбредују и реконструишу, по моме уверењу за вечна времена ће отићи у историјску прошлост. Многи од нових симбола, мислим и на личности попут Драже Михаиловића чије се сада име много чешће и уз много више уважавања помиње, мислим на четничке симболе, а понајвише мислим на традиционалан предности везиво за српско друштво. Када се каже обнова српског друштва пре свега се мисли на другачију рецепцију, на реконструкцију и другачији однос према српској државној традицији, према правослаљу и светосављу, према изузетној културној, књижевној и уметничкој прошлости српског народа која ће да буде поштована као израз једне изузетне и богате културе.

Из свега произилази да ће изманипулисано и лажно наметани стари симболи поготово политички, показати сву мањкавост у односу на нове старе симболе, тако да кажем, на нове симболе који имају много чвршће утемељене у прошлости, много су ближи културним и цивилизацијским, а поготово националним, па да се и екстремно изразим и "биолошким" вредностима српског народа. Отуда ће много тога од нове симболике у смиренјим условима наћи своје место у српској култури и управо ће имати ону функцију коју симболика има у друштвеном животу. Подсећаће на велику прошлост, биће нам оријентир у текућем и будућем животу.

• Да будемо мало конкретнији. Изгледа, такав се утисак стиче након површног увида у један "слој" јавности, да се Српска радикална странка и њен лидер данас често истичу као симбол насиља, примитивизма, екстремизма?

Свесколик симболика увек иде уз низ елемената који се увек означавају као антисимболи. Увек мора постојати неко ко кондезује лоше стране текућег живота, неко на кога пластодринци могу показати претом као на инкарнацију зла, пропуста, несреће. Очигледно се много тога издемократског, антисрпског и криминалног усагласило да треба оркестрирано указивати на Српску радикалну странку и њеног лидера као симбол зла, као антисимбол оној позицији која је наводно легална, има подршку народа, води у срећну будућност и слично. Брзо ће доћи време у коме ће бити видљиви историјски разлози због којих српски радикали поступају оштро, говоре и против оних који су били уверени да никада неће бити "откривени". Зар је "примитивизам" наш јасан говор, а висока култура черечење државе и припреде и морални пад оних који би сву негативну енергију народа најрадије усмерили на српске радикале?

• То што Ви означавају као оштру и јасну реч радикала, наши конкуренти оцењују као ауторитаризам, као безоговорну дисциплину. Шта Ви мислите, најпре о ауторитету у политици, а потом о томе колико је ауторитаризам присутан у страначком животу код нас?

Генерално гледајући ауторитет подразумева да они који држе да нешто има ауторитет тог нешто посебно цене, уважавају, поштују, следе – "држе за ауторитет". Изворно, ауторитет је произишао из надпросечних способности и вештина појединаца у провобитном друштву и то непосредним увидом чланова те групе људи у изузетне способности и вештине. Тог изузетног појединца ваљало је следити

ти ради опште користи, општег добра.

Данас се ауторитет намеће и учвршћује посредно, првенствено преко медија масовног комуницирања и прско иступа пред великим групама људи. Разуме се да ауторитет често, нарочито у политици, бива плански и организовано наметан и произвођен. Ако се ради о личности без изузетних надпросечних способности–знања–умећа, онда се могу постићи само привремени резултати. Уз то, "ауторитет" створен од медиокритета и на тек нешто дужи рок, одржив је у почетку уз најаву употребе силе, а затим у друштву у коме је сила главни фактор интеграције друштва. У свакој модерној држави, у којој државна телевизија у ударним вестима обавештава народ да је председник државе изјавио да је за усево добро што је пала киша, "величина" тих мисли одржива је само под патронатом полицијских служби. Тај тип ауторитета уобичајено се означава ауторитаризмом. Ауторитаризам увек прераста у диктатуру уколико не буде расточен или пресечен демократском процедуром, односно демократским уређењем. Друга страна ауторитаризма, односно демократичности политичких односа јесте ауторитарна, парохијална, патријархална култура на једној, односно партиципативна демократска политичка култура на другој страни. У нашим условима постоје снажни елементи културне оријентације за партиципацију у политици, али и за послушност стварним и лажним вођама, очекивања спаситеља – харизме и припремљеност да се ангажују ири углавном из емотивне идентификације са вођом, или гру-

"Велике силе на овим просторима диктирају економију и политику у складу са својим интересима" – Клинтон надгледа потписивање Вашингтонског споразума

ном, а мање из рационалне оријентације. Политичка група па и странка која жели широк утицај, све то мора имати у виду и "захтевати" у организационом, идеолошком и маркетиншком деловању. На несрећу, код нас је снажно присутна оријентација ка одржавању диктатуре и јачању парламентарног система ослоњеног на поданички менталитет, набујао у педесет година комунистичког једноумља. На срећу присутне су и супротне тенденције. Сричу се прва слова – делом се обнављају из најбољих година демократије у Србији – о формалној демократској процедури, о суштинској потреби да се уважава мишљење и интерес другог и других, о толеранцији као начину превазилажења разлика...

Рефлекс самоодбране

• Цените ли да је оно што се збива на српским просторима вођено високом политичком самосвесношћу, или је пак, више у питању људска, самоодбрамбена реакција, у којој рационална оријентација није одлучујућа?

Јер – преносимо мишљење неких – понекад изгледа да је сулудо ићи против света који, упорно, уз све што Срби чине "веже" атрибуте насиља, варваризма, етничког чишћења?!

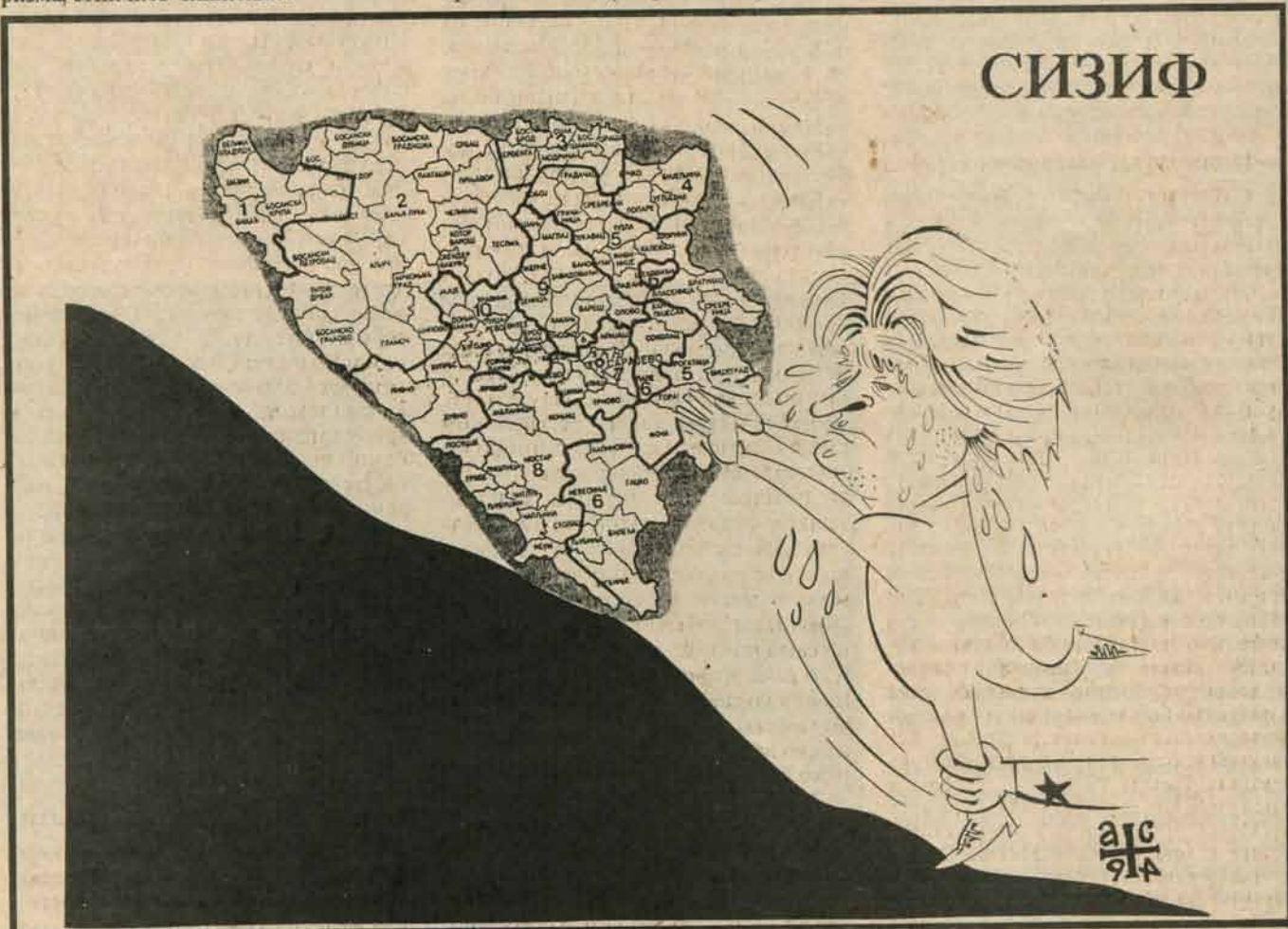
Уверен сам да је у текућим српским покретима ка ослобођењу и уједињењу најзначајнија политичка свест о злу које им је историјском и политичком неправдом нанесена (властитом и кривицом других) и о начину да се то историјски сабрано зло занавек остави у прошлости. Таквој једној епохалној намери српског народа супроставиле су се многе силе које су навикле да лако манипулишу Србе и да на овим просторима диктирају економију и политику у складу са својим интересима. Велике силе то раде прилично грубо, сирово и за већину провидно. То је пробудило додатну енергију Срба, разгалило гнев и ојачало пркос. Просто је невероватно како се српска борба, снага, вештина и довитљивост српских јунака не може уклопити у калкулације великих сила и симулирати на екранима ратних програмера. Када се у почетку види велики циљ он се у даљем току претпоставља, а људи га не могу сваки изнова преиспитивати и реформулисати. Истини за вољу – то је део истине. Исто тако је тачно да је Балкан већ задуже обликован и учишима специфичних популистичких покрета. Довољно је запознати да се уместо рационалних програма деловања често наглашавају моралне, нарочито традиционалне вредности и моралне оцене људи и процеса; често је а приоритет усмереност против власти (старе и нове) уз бле-

дуњава и никаква образложења; уместо реконструкције честа је посталгија за прошлошћу и традицијом; рурални ослонац покрета често води екстремном везивању за религију и нацију схваћену на мистичан начин и тако може водити изолационизму без довољно одговорности за нашу будућност и живот генерација које долазе. Понекад изрони анти-интелектуализам и мржња свега што покреће на богатство везиво за крупније и крупно приватно власништво. Да је то део стварности говори неприхватљив одлив интелектуалаца из свих наших простора, одлука многих бизнисмена да замрзну своју основну активност, "успех" ситних шпекуланата и лидерчића на "фронту", у политици, у државном апарату и слично.

• То је опет "слика". Да ли је могуће чинити нешто боље, демократскије, напредније?

Да. Наша елита – политичка, културна, научна, економска – морала би да покаже више слога око базних националних циљева, више спремности да се понекад интелектуална сумња потисне одређењем и вером, више одрицања од разлика и кад су евидентне за рачун заједничког.

Под тим условима пробудена народна енергија – и она која је видљива

као учешће у рату и она која је уочљива као незадовољство – могла би бити усмеравана ка конструкцији онога што непосредно води напредку, демократском политичком систему, убрзаном процесу приватизације, конкуренцији способности на свим пољима... Могле би се формулисати, понекад и наметнути процедуре и форме које не трпе брзоплетост, површност, ароганцију и насиље. Уношење више спонтаности, форме, реда, поштовања процедуре и слично, извјесно нису јача страна политичке и уопште културе Срба.

• Када је реч о конкретном простору, овој нашој Републици Српској, предпостављам да можете бити још конкретнији!

Многи, мислим и главни проблеми у овом погледу у Републици Српској резултат су чињења и нечињења источно од Дрине, а потом и у тзв. великом свету.

Корацима даље предпоставља се више српске саборности, рационалних процена и договора и искрене братске заинтересованости. На бази тога власт у Републици Српској морала би одмах оштро и уз легалну процедуру отворити процес јачања државних служби у ужем смислу, у Министарству унутрашњих послова и у Војсци, а затим у државној управи од општине до Републике.

То би делом омогућило већи степен употребе привредних капацитета, обнову других делатности, а потом и конкуренцију у свим областима па и политику вишестраначког типа. Али, већ смо у рају...

Нови људи – навике старе

• Могу ли се људи, у условима рата, "прешалтовати" из старих навика у нешто сасвим ново; могу ли, тако рећи, променити стил живота?

Рат, нарочито грађански, а уз то и рат који са многим стварима жели да рашчисти, као што је рат западних Срба, типичан је израз кризе и у социјалном и у индивидуалном погледу. Већ етимолошки реч криза значи да је у питању време или тренутак одлуке типа: или – или. Или ћемо расчистити са оним што је било или ћемо се покајати и у некој форми обновити главне елементе старог у новом руху. Ако криза траје дуго то значи да је амбиваленција дилеме трајнија, да је мучнина одлучивања развучена у времену. Опасност је у томе што на тај начин анархија постаје систем, а анонимна распушеност појединца – губитак старих а одсуство нових вредности – постоје неподношљива свакодневница. Већ поодавно, рецимо код француског социолога Емила Дикрема утврђен је висок степен кореспонденције између кризних (анархично – анонимних) стања и броја самоубистава. Статистика ће показати када се низ појединачних трагедија претвори у бројеве, да је много несталих живота резул-

тат личних падова у мрак психолошког безизлаза и разочарења у оно што се безпоговорно следило и у што се апсолутно веровало. Све то у буквалном смислу могло се и још увек се може умањити и спречити. У теорији постоје приступи, мислим задовољавајуће прихватљиви и уверљиви, који инсистирају да у оваквим ситуацијама људима треба нудити, па и наметнути додатне "ресурсе смисла". За доступност и атрактивност осмишљавања живота одговорни смо сви, а нарочито "елита" која је изасла из народа и која има квалитет да је успешнија и уверљивија у формулисању потреба и интереса оних које води и представља.

Сасвим је извесно да то није дисциплатина задатак. Али тај процес ће бити много мање драматичан и трагичан ако се уз што већу сагласност одредимо за основне вредности које ће могајати и поштовати у времену испред нас. Дакле, да би се променио стил живота у животу много тога мора бити измијењено...

• Мислите, људи су нпр. били одани једном политичком систему и једној врсти политичких професионалаца и вођа, а сада се морају оријентисати према другачијим државним институцијама и политичарима!?

Преторијација са једног система политичких вредности (циљева, институција, вођа итд.) на други заправо је пренос лојалности са једног на друго, са једних на друге. Идејано је када тај процес израста из критичног увида и рационалне оријентације из које су видљиве све добре и лоше, поражавајуће и обавајајуће стране политичких вредности старог и новог. Људски је што је присутан и гнев, и љутња, и инстант идентификације са политичким симболима, и разорно окретање низу антисимбола. Пракса показује узлете и падове тако што се преплићу памет и осећања, рационалан увид и веровање, конструктивно деловање и острашћена разорност. То преплитање с почетка је драматично, производи смрт, крв и сузе, временом постаје смирење и умереније да би доспело у фазу стабилности. У тој фази разлике међу људима у политичком уверењу, економском богатству, по способности, па ако хоћемо и по лепоти и шармантности – коначно морамо узети као природе, саморазумљиве и легитимне. Људи су људи не само по томе што су слични, него и по томе што неко води црвену мараму а неко свилену кошуљу, неко клавира а неко гусле, неко воли да пјерује а неко да сумња, неко воли да воли, а неко да објашњава љубав.

• Па како, у овој конфузији усковитланих емоција и немоћне памети, доћи до стабилног стања и прихватљиве државе? Да ли следити енергију и одлучност наоружаних – војске, или трагати за памећу академија наука и ин-

"Правда и сила се често не подносе" – Мајкл Роуз представник силе у бившој Босни и Херцеговини

телектуалаца, који три пута мере, а једном секу?

Ако многи од интелектуалаца икад секу? То и није њихова улога – уколико су интелектуалци. Уколико поступају као људи – мере и секу. Но и они који нису интелектуалци ЕХ PROFESO треба да хладном памећу сагледају своје поступке, да пушку употребе према циљу који то извесно заслужује, не само да се то наслуђује. Никад нам није био потребнији spoj срца и главе, лава и лисице, Карађорђа и Обреновића у једном лику, у једном чину и за истим столом. Сада нам је најпотребнији висок степен подударности између заноса моралном исправношћу властитих поступака и осећања за социјалну правду које инспирише и мотивише друге око нас и са нама. Правда и сила се често не подносе али тешко да се може доћи до нечега праведног без ослоњања на силу. Блез Паскал у једној малој књижици, која ми је случајно при руци, о томе овако пише: "Правда је подложна оспоравању. Сила је врло призната и неоспорна. На тај начин правди се није могла дати сила, јер сила противречи правди, па је речено да је сила била праведна. И тако не могавши да праведно учини силним, учињено је да силно постане праведним. Правда без силе је немоћна; сила без правде је насилничка. Правда без силе се пориче... Сила без правде се осуђује. Треба дакле ујединити силу и правду и настојати да оно што је праведно буде силно, и да оно што је силно буде праведно..."

Конфликти и како их решити

• Питању Вас о разлозима због којих тако чврсто оправдавате борбу српског народа на преторима бивше Босне и Херцеговине. Пре тога, начинимо мали

екскурсе. Замислите да сте позвани негде у иностранству, рецимо на неки универзитет, где се мало зна о овоме што се код нас zbива, и да треба да одржите предавање о теми о којој разговарамо. Какав бисте, у најкраћем, направили увод?

Једно од могућих приближавања теми могло би се изложити овако: Нико "нормалан" у уобичајеном смислу, не оправдава ратно крвопролиће и разарања свакодневно видљива на подручју бивше Југославије и Босне и Херцеговине. У овом тренутку настојимо изоставити сваку пристрасност и опредељење и покушајмо допринети објашњењу онога што се zbива.

Рат, као најдубљи социјални конфликт, је пратилац највећег броја друштва у највећем делу нама познате историје.

Долуше, нека друштва су у дужем периоду живела без рата и уопште без интензивних социјалних конфликта. Сасвим убедљиво је показано да је дуготрајан мир – рецимо у старој Кини или Индији или у животној низи племена разасутих по свету – резултат високог степена изолације или самонизације, врло слабе хоризонталне и вертикалне покретљивости и функционисања традиционалног вредносног система који вековима гради темеље нормативног система на неизмењен начин. Данас је све толико другачије да би успоставља мира на поменутим основама – у било ком делу света – деловало као експес, сизифовски и иритирајући покушај супростављања времену и цивилизацији.

Велики број људи од струке држи разложним Клаузевицеве тврдње о рату као наставку политике која му претходи, о рату као сукобу великих интереса који се решавају крвљу. И поред брда књига увек смо пред констатацијом која нас узнемирава и изазива: рат је и за нас највећа нерешена загонетка у политици!

Дакле, шта претходи текућем балканском рату као његова основа? Ако се друга, "социјалистичка" Југославија схвати као једно друштво, онда је текући рат скривен и ношен у њеним грудима. Та Југославија је била насилно интегрисана заједница. То тврди највећи број људи из науке и политике и највећи број њених, сада бивших, становника. Значи да је у настанак и прве, монархистичке, и друге "социјалистичке" Југославије унесено много тога што није регулисано на прихватљив начин, што је као разлог сукоба било латентно, и драматично се пробудило чим су попустили елементи политичко-полицијске диктатуре. А када се проблем пренесе из једног периода у други,

онда се политичка атмосфера обликује, како је приметно Сејмор Мартин Липсет, горчином и фрустрацијом, а никако толеранцијом и компромисом. Горчина и фрустрација су се изиле у дубок социјални конфликт. Да је то тако, видљиво је из индикатора интензитета и оштрине конфликта. Овако крвопролиће и разарање су могући само на бази дугорочне кумулације фрустрација, никопатибилности вредности система страна у конфликту, високог степена идентификације са "МИ" групом уз адекватну сатанизацију, игнорисање и мржњу "ОНИ" групе. И, што није мање важно, уверење већег броја учесника свих страна у конфликту да је сукоб настао зато што је предмет конфликта – "добро" (територије, економско богатство...) које се може остварити такве природе да се то може постићи само на штету другог. Зато овај рат мора бити регулисан на начин трајног решења. Регулација без решења у смислу трајног отклањања узрока конфликта, учинила би нас одговорним за његову обнову, можда још трагичнију, за 10, 20, или 50 година.

Социјални конфликт о коме говорим очигледно је системски улишен у буран грађански рат. Није могућа обнова старог система, нити ревитализација претходног облика интеграције народа и конфесија – изузев уз привремено и агилно учешће стотине и стотине хиљада странаца спремних за бесмислене погибље. Када би био у прилици да примени своју теорију у анализи овог рата, Луис Козер би тврдио да је он перфектна синтеза "реалистичког" и "нереалистичког" конфликта. Он је "реалистички" – јер велике националне и конфесионалне групе (православни, исламисти, католици) имају потребу да расчисте са правом на територију, правом на испољавање културе, вере, традиције. Он је "нереалистички" – јер овај социјални конфликт мора одиграти улогу "издувног вентила" депресијама кумулисаних исподношљивости, мржње и агесивности.

Познато нам је да је политолог Кенет Баулдинг понудио прилично уверљиву типологију регулисања социјалних конфликта. Први модел у овој типологији завршава освајањем, тј потпуном превлашћу једне групе над другом у политичком, државном и културном погледу. Други модел – стране у конфликту се избегавале, и он се обично дефинише сегрегацијом, трајним раздвајањем сукобљених група. Трећи модел Баулдинг види у регулацији социјалног конфликта унапред утврђеном процедуром. Кроз одређену процедуру могуће је ићи ка помирењу (остварује се конвергенција вредносних система страна у конфликту), могуће је

ићи ка компромису (нема приближавања вредносних система али стране у конфликту одступају од максималистички дефинисаних циљева до тачке која омогућава регулисање конфликта). Или, ако не иде прво и друго, приступа се арбитражи коју нужно мора водити интересно неоптерећен субјект.

Превласт путем освајања неће окончати балкански конфликт – јер није прихватљив ни за кога: међународни чиниоци су спремни да интервенишу против резултата освајања, а све стране у конфликту, макар јавно, одричу се таквих циљева и тумачења својих поступака. Уверен сам да решењу води комбинација другог и трећег модела. Само трајно одвајање страна у конфликту – државно, правна и политичка сегрегација балканских вера и нација – могла би одстрањити експлозив из темеља нових заједница које овде настају. Стране у конфликту морају бити спремне на компромис – у много чему морају се редукovati максималистички циљеви. У исто вријеме снажна афективна преплављеност страна у конфликту непријатељством "других" изискује – то је можда најозбиљнији корак – да се одмах установи непристрасна, објективна арбитража која би најпре добро дефинисала своју незаинтересованост, а тек потом интересе сукобљених...

Ето, то бих, приближно могао изговорити пре преласка на конкретне показатеље. Наравно да бих своје тезе, у зависности где се нађем, покушао учвршћивати цитатима Дарендорфа, Дала, Козера, Вебера, Хабермаса, Липсета итд., јер западњаци јако воле да чују шта о проблему мисли неки њихов сународњак...

● Зар су толики етноцентрици?

И већи. Замислите да су Црњански, Андрић, Павић, Киш, и други нпр: Германи... Немачка би била прекривена њиховим делима, а они би до сада имали још десетак нобелових награда у области књижевности.

Геноцид над Србима

● Вратимо се на просторе Републике Српске. Због чега сте уверени да су текућа српска страдања само изронила из прошлости и да је текућа борба само израз континуиране борбе, не само за самоопредељење него и за голи живот.

Четири века турске доминације завршена су Берлинским конгресом (1878. године). Од тада је католичка концепција разарања свега српског транспарентна у понашању западних сила "на терену", али и у њиховој политичкој договореној и утврђеној у сенци, далеко од очију јавности.

Берлинским конгресом Босански пилает је сведен на мјеру која приближно одговара "бившој и никада

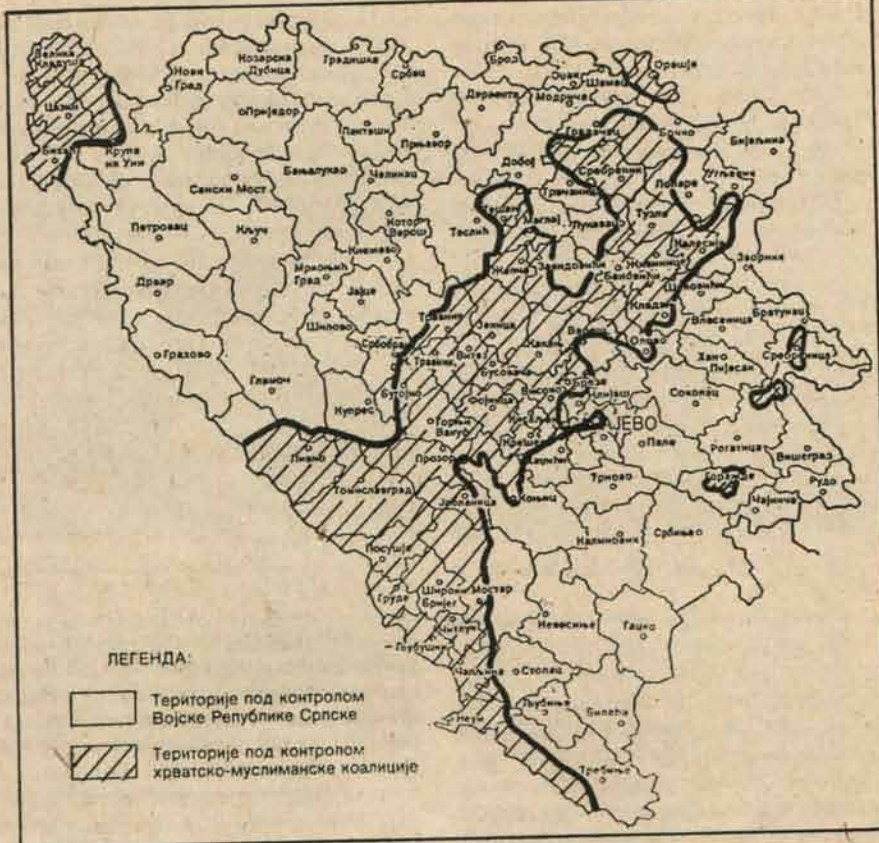
више састављеној Босни и Херцеговини" (51.200 km²). Земаљска влада у Сарајеву била је директно подчињена управи у Бечу. Шест утврђених округа (Бањалучки, Бихаћки, Мостарски, Сарајевски, Травнички и Тузлански) били су основа политичке и територијалне организације све до 1929. године и у дугом периоду су обезбедили разбијеност српског етничког корпуса.

Формирањем бановина 1929. једино је Врбаска бановина дозволила продор српског духа и српске политике, али католичка загребачка политика је успела да српски народ Далматинске загоре, Лике, Баније и Кордуна уклопи у Савску бановину и разбије целовитост крајишких Срба која до данас није установљена. Већ 1939. настаје Хрватска бановина као основа усташке Независне државе Хрватске. У ту хрватску бановину укључени су велики етнички простори са апсолутном српском већином, а такво комадање српског народа и процора потврђено је продужењем одлукама Другог заседања АВНОЈ-а (Јајце, 1943.).

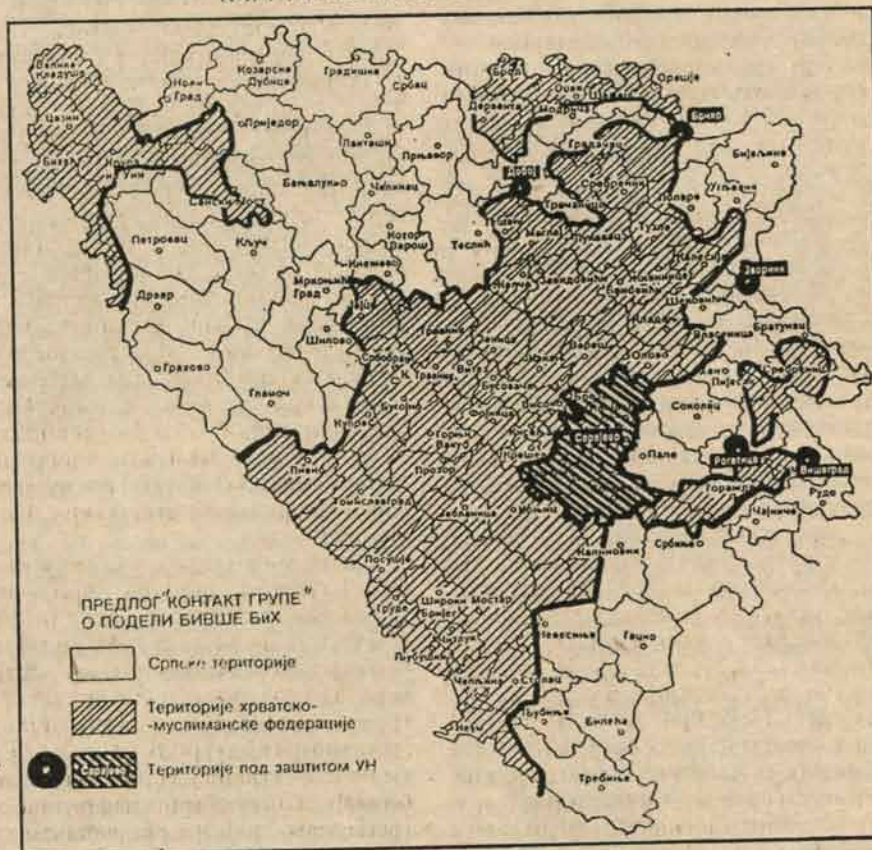
Како је српски народ суштински допринео победи над фашизмом у Хрватској и на паросторима бивше Босне и Херцеговине, са својом коминтерновском политиком – уз битан ослонац на усташку идеологију и праксу – Броз је од поражених направио победнике. Носиоци антифашистичке ратне победе, Срби из данашње Републике Српске Крајине, већ у току рата, у државном, политичком, културном и економском погледу, подведени су под власт чланице хитлеровске коалиције – Хрватске. Зар о ничему не говори чињеница да о судбини западних Срба данас одлучују чланице хитлеровске коалиције – Немачка, Аустрија, Мађарска и Хрватска.

У "социјалистичкој" Југославији јачањем процеса етанизације и централизације у Народној Републици Босни и Херцеговини, потом Социјалистичкој Републици Босни и Херцеговини, периферно су постављена подручја са српском већином и систематски су запостављена, не само у политичко-културном, него и у развојном погледу у целини. Изразита жеља муслиманско-хрватске коалиције да доминирају над свим што је српско – уз снажну инструктивну и политичку подршку Запада – пронашла је рат. Отпор који је формулисала Српска демократска странка из данашње Републике Српске Крајине и Републике Српске само је повод да се покуша наставити давно започети геноцид над српским народом.

• Које чињенице о геноциду, по Вашем мишљењу, нису довољно допреле до јавности или се скривају да не

КАРТА ФАКТИЧКОГ СТАЊА НА ТЕРЕНУ

МАПА „ПЛАН ЗА БОСНУ“ ПО ПРЕДЛОГУ „КОНТАКТ ГРУПЕ“

би играли значајнију улогу у текућим политичким мешетарењима?

Усташка Независна држава Хрватска, са граничном на Дрини и у Боки је, од 6.000.000 становника имала око по-

ловину Хрвата. Срби су чинили близу 1/3 (2.000.000). У данашњим српским крајевима (бивша Босанска Крајина, Далматинска загора, Банија, Лика и Кордуна) – а то је по Анти Па-

велићу требало да буде срце нове НДХ, – Хрвата је било око 22%, муслимана 23%, а Срба око 44%.

Због тога је српско питање решавано усташким концептом 1/3 убити, 1/3 протерати, а над 1/3 извршити културно-духовни геноцид. Одмах се кренуло на убијање истакнутих Срба, свештеника, тргована, интелектуалаца. Почетни знак, на пример, за масовне ликвидације на простору Бањалучке крајине било је масакрирање бањалучког епископа Платона Јовановића и 16 православног свештеника. Римокатолички свештеници су директно учествовали и често водили масакре над Србима. У Дракулићу, поред Бањалуке, један католички свештеник је био први у клању, у једном дану, 2.300 Срба, од којих су већи број деца и стари.

Само у бившој Босанској Крајини било је 500 масовних гробница. Зар су још увек непознати Јасеновац, Градина, Голубинка, Јадовно... Херцеговачко село Пребиловци изгубило је у масакрима 83 процента становника, а имена 54 српске породице у том селу нестале из постојања на овом свету. Порушено је око 500 верских православних објеката, опљачкано огромно црквено и друго богатство, око 250.000 православних насилно је покатоличено, пред ножем је у Србију побегло 400.000 Срба (многи се нису никада вратили). Од укућног броја жртава у бившој Босни и Херцеговини Срби су чинили 72,1 проценат, муслимани 16,5 процената и Хрвати 4,4 процента.

Иста политика је настављена у "социјалистичкој" Југославији. Тзв. колонизацијом углавном је организован егзодус Срба са вековних огњишта; на Голом отоку су и чувари и чувани, у преко 90 процената, били православци; политичко-територијалном организацијом разбијене су српске територијалне целине (Озрен, Јањ, долина Уне, Бинач...); централизацијом фондова усмеравано је заостајање крајева са српском већином. Није чудо што се појавила формулација да Западни Срби представљају "остатак закланог народа"...

Демографија као доказ

• Зар је баш тако? Можете ли навести податке из демографског подручја који иду у прилог таквој тврдњи?

ПРЕЦИЗНИ подаци постоје у пописима: турском (1865), аустроугарском (1895. и 1910) и више пописа у 1. и 2. Југославији.

Ево основних показатеља. Према турском попису из 1865. православци су чинили 46,3%, муслимани 30,4%, а католици 22,7%.

Попис (аустроугарски) из 1895. године: православци 42,9%, католици 21,3%, мухамеданци 35,0%.

Попис (аустроугарски) из 1910: православци 43,4%, католици 21,3%, мухамеданци 32,3%.

Ево резултата пописа из Југославије! Најпре Срби: 1931 – 44,3%, 1948 – 41,6%, 1971 – 37,7%, 1991 – 34,1%.

Хрвати: 1931 – 23,6, 1948 – 22,6%, 1971 – 20,8%, 1991 – 18,2%.

Муслимани: 1931 – 30,9%, 1948 – 31,7%, 1971 – 40,0%, 1991 – 45,6%.

Ово су релативни бројеви. Да наведемо пример да је од 1971. – 1991. прираст муслимана у бившој Босни и Херцеговини износио 487.000, а Срба свега 70.000, тј. у истом периоду на муслимане отпада 85,4%, а на Србе, Хрвате и све остале – 14,6% прираста становништва.

Западни Срби на просторима бивше Босне и Херцеговине били су дакле, демографска већина (релативна или апсолутна) све до II светског рата. Резултат три наведена облика геноцида (у азијско-афрички модел размножавања) учинио је да се однос преокрене у корист муслимана.

У периоду од 1910. до 1991. године број муслимана је повећан за 3,24 пута, а Срба и Хрвата за 1,8 пута. Године 1910. на једног муслимана у бившој БиХ било је 1,35 Срба, а 1991. на једног Србина било је 1,34 муслимана. Дакле, потпуно обрнуто.

• Можете ли у том погледу, у коме сте до сада говорили, нешто посебно нагласити за данашњу Републику Српску?

На простору Републике Српске (без енклава: 4 сарајевске општине, Горажде, Сребреница и Жепа), према попису од 1991. године – живело је 50,5% Срба, 11,0% Хрвата, 31,6% муслимана и 6,8% "Југословена" и "Осталих". На истом простору 1931. Срби су чинили 62,0%, а 1948. 59,5% становништва.

На данашњем простору Републике Српске живело је 1931. 57,5% укупног становништва бивше Босне и Херцеговине (односно 81,3% Срба Бивше БиХ), а 1991. око 45% становништва односно преко 73% Срба бивше Босне и Херцеговине.

• На чијем, коликом и којем простору живе Срби Републике Српске, а и други народи који су ту?

На свом, вековима.

Алијина прича о "леопардовој кожи", преузетој од Вука Драшковића, као метафори потпуне смешаности Срба, Хрвата и Муслимана, на просторима бивше БиХ је углавном део пропаганде. Ево зашто!

Република Српска данас обухвата преко 2/3 простора и око 45% становништва бивше Босне и Херцеговине.

Густина насељености у Републици Српској је 62 становника по km^2 , а

у општинама остатка бивше Босне и Херцеговине са муслиманском већином 148 становника по km^2 , у општинама са хрватском већином 71 становник по km^2 .

Од 20 најређе насељених општина 17 је са изразитом српском већином; Оне обухватају 27,8% површине бивше Босне и Херцеговине (14.198 km^2 , а ту живи само 7% становништва).

Од 20 најгушће насељених општина бивше Босне и Херцеговине, 17 је са изразитом муслиманском већином (нема ни једне са српском већином; оне обухватају 9,4% површине бивше Босне и Херцеговине, а чак 30,1% становништва).

Површина 20 најређе насељених општина – одмах рачунамо – је три пута већа, а има 4,3 пута мање становника 20 од најгушће насељених општина.

Довољно је упоредити две српске и муслиманске "руралне" општине (које су преко 90% етнички преобладајуће), па закључити, да није реч о централној снази светала града, него о нечему другом: Цазин – 97,6% муслиманског становништва, тј. 166 по km^2 , Велика Кладуша – 91,8% муслиманског становништва, тј. 174 по km^2 . На другој страни Дрвар – 97,3% Срба, тј. 18 по km^2 и Грахово 95,5% Срба, тј. 11 по km^2 .

Посебно је занимљив увид у однос броја становника и површине у насељених места са етничком већином у тим местима. Ево неколико података: у 2.014 насељених места данашње Републике Српске (72% њене територије) Срби су, пре текућег рата имали апсолутну већину (муслимани у 800 – 17,6% површине, а Хрвати у 237 насељених места – 7,2% површине Републике Српске). Релативну већину Срби су и пре рата имали на пареко 3/4 територије Републике Српске. Двогребинску већину Срби су имали у 1900 насеља, тј. на близу 69% територије, а већину са преко 92% у 1563 насеља или око 60% простора Републике Српске.

Рачун би показао да су Срби у релативној или апсолутној већини и у значајном броју насеља, са значајном површином и у остатку Босне и Херцеговине. Све то више личи на пса и мачку, а много мање на Алијиног леопарда!

До мира – компромисом!

• Ви тврдите да сте за мир и да сте спремни, чак и као радикали, подржати компромис! Како је могућ компромис, ако податке за примену подастирете принципом "чије овце, тога и ливада"?

То сам макар наговестио. Ми смо спремни одрети се великих површина које нам по том принципу припадају, а налазе се у остатку Босне и Херцеговине, за много мање површине које по

истом принципу припадају Хрватима и муслиманима.

Наш компромис састоји се и у томе што не дижемо халабуку око чињенице да једна измишљена нација прави државу на простору освојеном спорним размножавањем. Наш компромис се састоји и у томе да не insistирамо на свим консеквенцама геноцида који је чињен и који се чини над Србијама.

Ми смо, чинећи компромис, престали спомињати границу Карлобаг – Карловац – Вировитица.

• Да ли тај компромис, када би се стварно применио има укус победе, или пораза, или је то можда горка победа која оставља са собом низ непријатности?

Трајно разграничење је победа свих.

И Хрвати и муслимани, ако то схвате, учествоваће у грађини темеља мира, а не припреми потенцијала за неки нови рат у годинама које долазе. Када би се све стране у рату водиле са више политичког реализма, а мање страсти израстлих из мржње и пуких жеља, заједно бисмо протерали разне емисаре (са шлемовима и без њих) и обезбедили миран живот. Све друго води продубљивању рата по интензитету и у времену.

Општем, безусловном прекиду рата требало би да следи изјашњавање народа по насељеним местима о својој будућности. Не сме бити присиљавања људи да живе где то не желе или пресељавања без воље и сагласности локалног становништва. То мора важити за све народе на просторима бивше Босне и Херцеговине, данашње Републике Српске, Републике Српске Крајине и Републике Хрватске.

• Постоје ли реални параметри, када се већ залажете за реализам, који би Западним Србима обезбедили просперитетну будућност?

Државна и политичка руководства српских земаља начинила су много грешака пре и у току текућег грађанског рата. Једна од озбиљних – коју лично сматрам прилично трагичном и чешће је помињем него моја страначка браћа – јесте што се није поштовала референдумом утврђена воља народа Републике Српске и Републике Српске Крајине.

Као и скупштинске одлуке, и што пре више од годину дана није завршено потпуно државно уједињење Републике Српске и Републике Српске Крајине.

Конституисањем Западне Србије добила би се држава приближне величине од 45.000 km². То је држава

Јасуни Акаши са пратиоцима у посети Сарајеву

која би била већа од Холандије, дупло већа од Белгије, велика колико Словенија и Македонија заједно.

Западна Србија има већ компактан географски простор са значајним индустријским, саобраћајним и хидроенергетским капацитетима, а још већим развојним могућностима. Са релативно малим улагањима у обнови производње, нешто значајнијим у инфраструктури, добром организацијом и рационалним повезивањем са привредом других српских земаља брзо бисмо кренули напред.

• Данас се сумње у свакога и свашта. Због тога нам наведите одакле потичу тако прецизни подаци које сте навели у претходним одговорима!

Захваљујемо Економском институту из Бањалуке и његовом руководиоцу који ми је учинио доступним неке од података који се део, резултат шире студије коју је тај Институт завршио. Ради се о значајној студији која ће, надам се, ускоро бити доступна широј публици.

Друге странке – здраво ривалство

• Какав је став других политичких странака у вези са будућношћу Републике Српске – тачније какав је став према раду државне делегације Републике Српске у преговарачком процесу?

За разлику од стања у Југославији већина странака има висок степен сагласности у главним питањима везаним за ток мировног процеса, будућност Републике Српске и друга базна патриотска питања. То се види и из чињенице да је 27. маја ове године у проторијама Српске радикалне странке заједнички формулисан и потписан "Став ванпарламентарних опозиционих странака Републике Српске о преговарачком процесу". Веровали или не, тај став су потписали

овлаштени предствници Српске радикалне странке, Социјалистичке партије Србије за Републику Српску, Савез комуниста – Покрет за Југославију, Либералне странке Бањалуке, Српске патриотске странке и партије друштвеног прогреса.

• У Републици Српској има више странака. Можете ли нешто рећи о њима?

У Републици Српској заиста има више регистрованих политичких организација и странака. Један број је овако или онако везан за централу у Београду, а један број тих странака делује локално и независно од организација у другим републикама. Специфичност рада странака у текућим условима, као и у другим областима живота, произилази из ратне ситуације у којој се налази Република Српска, релативно високе зависности Републике Српске од Истока и немогућности да се било шта крупно и дефинитивно учини без формулисања глобалних политичких задатака на овим српским просторима јединствено.

Већина политичких странака у Републици Српској, опет за разлику од оних у Југославији, много темељитије и спаживије заступа патриотска опредељења.

Неке странке, којима то није основно обележје стицајем околности и с обзиром на расположење народа на овим просторима, свој став више маскирају, прикривају или одлажу његово декларисање за неке друге прилике.

• И сви се борите за власт!
Примедба "борба за власт" је прилично мутна и недефинисана. Политичке странке и постоје због тзв. борбе за власт и деловања на политичке процесе и уопште друштво, преко власти и кроз власт. То што означава као "борба за власт" често се веже,

нарочито са становишта странака на власти, за ароганцију, сировост, па и насиље оних опозиционих странака које "хоће власт". Као да једна врста политичког понашања треба да важи за опозиционе странке, а друга, по свим другим критеријумима, за странке на власти. Борба за освајање власти, као и процес учвршћивања власти, морају једнако бити засновани на закону и то се треба одвијати кроз демократске форме и норме. Учвршћивање власти и борба за власт две су стране владавинског процеса који друштво удаљавају од демократије, поричу је и отварају простор за социјални конфликт, уколико се власт чува и учвршћује на један, а до нове структуре власти се долази на сасвим други начин. Поред тога део тог процеса, уколико је он демократски, јесте и снажно критичко јавно мишљење, што значи једнаку доступност средстава масовног информисања свим политичким субјектима који желе и имају нешто да кажу о оном е што се у друштву збива.

Српска радикална странка никада није посезала за насиљем нити је било коме хтела да одузме реч. Друга је ствар што ми на различите приговоре, на ставове оних са којима се не слажемо, не одшутимо, па јавно изнесемо свој критички суд. То очигледно највише смета онима које наш суд погађа.

• Да ли је тачан утисак да су, рецимо односи Српске радикалне странке и Социјалистичке партије Србије за Републику Српску нешто мекши, него односи Српске радикалне странке и Социјалистичке партије Србије у матици?

Тачно је. То произилази из већ изговорене напомене да смо сви у Републици Српској, срећом "оштећени" патриотизмом много више него што је то случај источно од Дрине. Исто тако, важно је напоменути да потпуни монопол на власт у Републици Српској има Српска демократска странка, па су све друге странке ванпарламентарне и по природи ствари морају или треба да сарађују у маркирању лоших страна текуће владавине, да указују на боље решење и да настоје учествовати у изградњи вишестраначке демократске климе.

• Којих су политичких "габарита" лидери супарничких странака и смете ли им на "јуначки мегдан изаћи?"

Лидери других странака углавном су озбиљни људи. У којој мери иза њих стоји озбиљан политички програм базиран на интересу народа, колика је њихова политичка вештина и умешност, показале резултати првих избора. Што се тиче мога јавног дијалога и сучељавања са њима, ако сте под "мегданом" на то мислили, ја се налама да ће он бити заиста дијалог и, у том смислу, коректан и заснован на аргументима.

У оваквом друштву лако је бити храбар – војвода Славко Алексић, Пантелија Дамјановић, војвода Милан Максимовић Манда и др Никола Поплашен

Избори и демократија

• Руководство Републике Српске, које је истовремено и руководство Српске демократске странке, стално истиче како се у рату не одржавају избори. Паведелите обрнуте примере. Је ли то тачно?

Није тачно. У Енглеској су одржани избори док је још трајао II светски рат. Избори у Републици Српској Крајини одржани су недавно, иако су ратна дејства и општењеност ратом исти као и у Републици Српској, ако не и обухватнији.

• А како коментаришете учешће др Радована Караџића и СДС на изборима у суседној држави, Републици Српској Крајини, па макар она била и српска?

То учешће говори да је провидна и некоректна примедба да формирање странака и одржавање избора у рату представља нонсенс и непатриотско понашање. То што је Српска демократска странка у току рата оснивала своје организације у Републици Српској Крајини, па и у Србији, ствар је те Странке. Ја лично у томе не видим ничег лошег. Али, исти критеријум морао би се применити на све српске просторе истовремено, и на све странке које делују на тим просторима.

• Значи ви insistирате на међусловљавању вишестраначја и демократије. Како се то прелама на конкретном политичком плану Републике Српске?

У Републици Српској евидентан је монопол владајуће Српске демократске странке. То има одређеног резона и оправдања. Међутим, нема оправдања чињеница да се многи људи из Српске демократске странке укључили у власт на терену понашају као болшевини. Грубо insistирање на методу рада који се декларативно критикује, по оное што ми знамо, крије иза себе много неприципијелног, мутног па и криминалног.

Дакле, вишестраначје у Републици Српској је у повоју. Оно још није институционализовано, а није ни могло бити јер није било вишестраначких избора. Ипак, вишестраначка клима се ствара постепено, али сигурно. Уверен сам да ће са првим изборима свима нама иза леђа дефинитивно остати једна тужна и ружна пракса.

• Кажите нам може ли се знање о политици, у најширем значењу те речи, преносити објективно, непристрасно, независно од личног политичког или партијског опредељења?

Нечему таквом треба тежити иако то никада није могуће у потпуности. У сваком случају, ако неко по занимању неког подучава или учи о политици, мора га обавестити о свим најважнијим ставовима, знањима и уверењима везаним за предмет анализе. Међутим, већ та чињеница у себе укључује задатак да се ипак изврши нека селекција оног што је најважније у области политичке теорије. Због то-

га нека врста пристрасности мора бити присутна. Коректност и објективност предавача морала би се изразити и у томе да се труди да слушаоци слободно изабере и формулише политичко уверење, да настоји избећи наметање и утицај свог политичког укуса и афинитета.

• Како објашњавате факат да су велики зналци политике и науке о политици код нас (Коста Чавонки, Љуба Тадић, Ненад Кеќмановић, Никола Милошевић, Слободан Илић и многи други) сасвим подбацили у политичкој активности.

Нису сасвим подбацили. Велика оних које сте помнудили или је у рукама руководства неких политичких странака или постижу релативно значајне политичке афекте својим јавним деловањем. Можда неки од њих нису у врху политике зато што су самостално изабрали други пут и другачије занимање. Но, иако није тако ваља запазити да не постоји висока корелација, ако уопште постоји, између знања и политике и политичке умешности кроз коју се постаје лидер или поље високо у политичкој хијерархијској лествици. Али и то није специфичност области политике. Није ретко да изузетан писац говори слабо и неуверљиво, да одличан професор хирургије није Бог зна какав оператор, да предавач привредног половања нема пребијене паре итд.

Узмеђу нормалног и патолошког

• Ви сте, за кратко, предавали и "Социјалну патологију" на Сарајевском универзитету. Можете ли нам рећи, очекује ли нас патолошко стање, патолошка реакција на текућу патологију? Како ћемо се снаћи у послератној драми која ће се вероватно догађати у нама и у људима око нас? Можемо ли у томе остати нормални?

Шта је "патолошко", а шта "нормално" врло је спорно. Тиме не избегавам одговор, него само подсећам да међу "просечним" људима којима то није предмет ужег интересовања.

Текућу борбу српског народа ја не бих везивао за атрибут "патолошког". Ту се свакако ради о употреби силе, али српска сила као нетолерантан однос треба да блокира и онеспособи милитантно насиље наших противника. Ту је слободарска сила супротстављена насиљу које је нагрнуло на слободу других. Код нас има "патологије" – да будем дрско храбар у претпоставци коју не могу емпиријски тестирати – управо онолико колико има "нормалности" код дебелог усташко-фундаменталистичког слоја у хрватско-муслиманској разбрани. Оно што је код нас експрес, ружан пример, код њих је правило, морално-политички и "војнички" узор. Наше и њихове "нормално" су

онет, по ко зна који пут у историји, толико различити да је тешко наћи тачку сагласности.

• Ви сувише релативизујете одговор, да је тешко "ухватити" Ваш директан одговор на директно питање. Зато нам кажите – шта је уопште нормално?!

У почетку смо се договорили за шири разговор. Због тога избегавам крајња поједностављења која често прелазе у банализацију. Успут: на било које озбиљно питање не може се одговорити искључиво са "да" или "не". Као што и сами знате, задовољавајући одговор на важно питање је исте такве, ако у себи носи пољу дилеме, нова питања и нове одговоре. Али, све оно може деловати као да се од нечега браним.

Дакле, "нормално" у појединачном и друштвеном животу изражава уобичајену норму, стандард, просек. То "нормално" у друштвеном науке пресељено је из природних, те у себи носи више грубости и прокрустовског насиља, него рафинмана који уважава нијансе. Нпр., ми кажемо да је "ненормално" висине онај са два метра или онај са сто тридесет цм. Код Норвежана или Бушмана неће бити такав критеријум. Код нас је нормално – код нас: у Републици Српској и Републици Српској Крајини сасвим извесно – према могућностима учествовати у борби српског народа, и поштовати српску традицију и обичаје. И концентрисано, према војној или радној обавези, радити на стварању цивилизованог, отвореног, толерантног српског друштва у јединственој српској држави. То наши људи доживљавају као "нормално", уз нули унутрашњи интегритет и смислен осећај да је оно што чине морално, правично и истовремено друштвено прихватљиво и пожељно. Замислите да такав приступ "нормално", такав његов доживљај, имају припадници ханшар бригада Алије Изетбеговића: узела зелена беретка микрофон и објашњава мушакединица величину и значај српске борбе – његова "нормална" висина за тили час би била умањена за висину главе!

Оваквих примера, све у зависности од времена и простора има безброј. Отуд релативизам који сте Ви помнудили и немогућност црно-белих одговара у многим стварима.

• Добро! Отворимо онда још једно питање, у које, можда, надаје одговор који ће подстицати друга питања. Да ли је појединац чврст и интегрисан у стабилним друштвима, у друштвима без трагичних драма као што је ова балканска? Ваља нам доћи до наших прилика!

Одговор ћу покушати усмерити ка политичким процесима, ка политичкој "околини" сваког појединачног живота.

И у стабилним друштвима појединац у друштвеном и политичком животу ретко учествује интегрално, у неоспорном континуитету, као да је "од једног комада". У исто време појединачно, понашање у политици и друштву никада није, у великој мери, дисконтинуирано, разбијено, распршено у независне "парчиће".

Уз нешто прецизирања и неколико метафора покушаћу то што једноставније представити. Могло би се рећи да је сваки појединац – у себи увек недовољно усаглашен, неповезан и различит – састоји од више слојева или сфера.

Први слој појединачног "ЈА" могли бисмо означити као "интимно "ЈА", као онај део појединачне психе који је невидљив, прикривен, који се чува од сфере јавног деловања. То је најунутрашњији "најсветији" део појединачног живота који ваља сачувати од погледа, оцена и утицаја других и уопште "друштва" и "политике". Та интима се ретко отвара пред другим особама (нпр. врло ретко, пред неким блиским и драгим, пред свештеником, пред психијатром) али и када то чини то се дешава у формама које не припадају интимном "ЈА".

"Игра" колективног и појединачног "ЈА"

Други слој појединачног "ЈА" везив је за појединачно понашање у друштву и политици, за појединачно учешће у друштвеним и политичким збивањима. То "понашајно ЈА" је демонстративно, оно хоће да буде транспарентан израз појединачног "ЈА" у целини. Њиме појединац као да хоће рећи: Знам и уверен сам духом и телом, у одређене идеје, вредности и интересе, и због тога се у складу с тим понашањем и аганжујем.

Сви појединци, свако од нас, има велике тешкоће да у свакодневном животу усклади интиму ("интимно ЈА") и понашање ("понашајно ЈА"). То уствари и не би могло да није и трећег слоја појединачног "ЈА" које је, у односу на интиму и понашање, на неки начин нестварно, непостојеће, идеално. То "идеално ЈА" (као трећи слој) је идеално у двојструком смислу: прво што служи као – идеал интими да оцењује понашање (интима скривено гаји животне идеале – циљеве које машта увек оцртава у будућности и којима вреднује учинке личног понашања у смислу слојивости тог понашања са идеалима). И друго "идеално ЈА" је резултат селекције, интернализације социјалних и политичких вредности у појединачни живот, то је сума базних вредности друштва претопљених у морал и моралне норме (у овом елементу постоји сличност "идеалног ЈА" и Фројдовога тумачења "над ЈА").

Ако бисмо правили ново поређење и ново разликовање могли бисмо рећи да је "идеално ЈА" нека врста не лако ухватљиве духовне структуре, да се "понашајно ЈА" може емпиријски описати, локализовати, видети, а да је "интимно ЈА" скривено својим смештајем негде у "телу", у "срце", "на дно душе".

Оно што је "унутра" чини језгро личности и теже се мења. Према "споља" (према друштву и политици) увек је понашање – самим тим што је између "језгра" личности и друштва, оно их повезује, интегрише, усклађује. У околностима када друштво кани променити личност оно своје дејство усредсређује на промену понашања као ниво или слој једнако припадан и "унутра" и "споља", и појединцу и друштву. Моћ друштва, његово "лукавство" садржано је у могућности да се измени понашања ("понашајно ЈА") може изменити и стаје у језгру личности (тј. преко нових идеала треба променити оно што је појединац интимно).

Ево једне сличности између "теорије" и "праксе". Антипсихијатријски критичар Роналд Леинг доказује да је свако "ЈА" уствари "подељено ЈА" и то на "отелотворено" и "неотелотворено". Отелотворена особа, каже Леинг осећа да је од крви, меса и костију, да је у биолошком смислу, жива и стварна. У мери у којој је појединац "у" свом телу, он има осећај личног континуитета у времену, садржан је у својим телесним жељама, у задовољавањима и фрустрацијама тела. Отелотвореној личности искуство тела служи као полазиште за заједништво са другим људским бићима. Код неотелотворене личности доживљај самог себе је присутан, мање-више, као удаљеност личности од свог тела; појединац осећа своје тело као један предмет међу другим предметима у свету, а као језгро властитог бића. Уместо да буде језгро "правог ЈА" индивидуа осећа тело као језгро "лажног ЈА". Сада је "лажно ЈА", "систем лажног ЈА", ослоњено на тело, на понашање тела, те "право", "интимно ЈА" посматра тело са нежношћу, занимањем и мржњом.

А сад "практичан" пример; сви организатори и корисници употребе силе рачунају да ће дејством на тело (као "базу" на коју се ослања, из које израња, понашање и духовна структура личности) променити личност у целини. Непријатељ непријатеља гађа у тело, дезинтегрише (коље, веша) тело, а не дух, вредности и идеје личности. Када неко затвара В.ИИ. (сваке сличност је случајна) онда се рачуна да ће В.ИИ. – ово тело, довођено од људи, тако кажњено, поправити свој утицај на дух и понашање (казнено-поправне установе!) коригујући идеје вредности у смислу прихватања оног што је за носиоце употребе силе

"нормално". Исти ефекат се жели постићи најавом употребе репресије: када се јавно каже – В.ИИ. због деструктивних идеја, отпора власти примитивизма у Скупштини и слично мора бити кривично гоњен, уствари се каже: В.ИИ. уколико не измениш идеје и понашање, одвојићемо твоје тело од других људи (сместити га у затвор) и држати онолико времена (време казне) колико је потребно да твоје тело научи да мора бити језгро другачијег духа и понашања (време поправљања).

• Повуците, ако је могуће конкретније, паралелу између онога што се збива "унутар" појединца и онога што се догађа у друштву. Хтео бих, ипак, да директније дођемо до наших прилика и неприлика.

Познато је да је једна политика, један политички систем легитиман ако га подржава више од половине људи једне државе – друштва. Та подршка, или лојалност како се то каже правно-политички, може бити демонстративна или прехутна, фактичка или фингирана. За политички систем, прецизније – за носиоца власти у систему, није одлучујуће да ли је лојалност демонстративна или прехутна. Ако већина мисли да је политички систем промашен, при томе ћути и ништа не чини, носиоци власти и даље се сасвим успешно легитимису позивајући се на народну подршку и лојалне грађане.

У мирним, стабилним условима легитимност и лојалност се подударају (процес легитимизације власти и производње политичке лојалности истоветни су у кључним моментима). Структура политичких односа и институција репродукује се кроз лик лојалног појединца на истоветан начин све док траје период стабилности. То је једна скетремна (и зато практично ретка) позиција којој је насупрот историјско догађање код којег се мења, и то битно, и политички систем и носиоци власти, а и лик лојалног појединца (тражи се другачије понашање, преко другачијих идеала вредности које ваља и интимно усвојити). Између ова два скетрема постоји више варијанти унутар којих се тражи или ишчекује: промена политичког система, или носиоца власти, или лика лојалних појединаца, или, што је најчешће, ради се о комбинацији наведених елемената.

• Где смо ми? Можете ли направити "момент слику" српских земаља?!

Прецизнија анализа (ваљало би је и емпиријски утемељити) сигурно би показала разлике између Србије, Црне Горе и Западне Србије.

Угрубо, оно што би могло бити заједничко: донекле су се измениле форме и норме политичког система. Али само донекле, јер су носиоци власти углавном били на власти и око

Силвио Берлускони, лидер "Форца д' Италије"

власти и у старом систему, па по моделу навике, практикују исти метод деловања. Када се бољшевик позива на вредности српског друштва уместо на интернационализам, ради се о промени која није битна. Али и та промена је врло значајна. Иако формална она значи да су се променили – макар или за сада декларативно – критеријуми легитимације система. Не може више појединац исказати лојалност позивајући се на Маркса, Броза или неког сличног, него мора позвати и неке идеје и ликове за које је до јуче било невероватно да ће имати право на "јавни" живот.

Појединци, многи појединци нису се променили "интимно", "приватно". То изражава и њихов проблем: висок степен неусклађености између интимне и понашања често резултира исподношљивом напетостју, стањем у коме је главни проблем појединца заокупљеност самим собом.

Извор проблема је у томе што не постоји широка, довољно широка сагласност између политичких група и снага о томе какав политички систем желимо и треба да установимо. Да таква сагласност постоји она би произвела следеће: знало би се које институције, норме, вредности и циљеви су примарни и примерени том систему; знало би се ко може остваривати те циљеве и вредности (ко треба да су носиоци власти); и, можда најважније, знало би се које појединачне вредности норме и форме понашања треба гајити, подржавати и позитивно санкционисати. Знао би се правац измена и самоизмена лика лојалног појединца.

Борба друштвених група око примата на главни извор легитимације државе изражава се као супротстављање група појединаца од којих једни истрајавају на старим, а други по-

кушавају оделотворити нове вредности. Политички систем српских земаља као да је од више неусаглашених, "међусобно супротстављених комада". Појединце као да карактерише једно психолошко стање слично описиваном (али сада потенцираном) – стање неусаглашености слојева "појединачног ЈА", "благо пресхизофрено" стање како би рекао један од цитираних аутора.

У политици и без функција

● Решење које видите већ сте помињали. Сматрате ли да треба нешто додати?

Избори и само избори. Након онога што сам помињао дефинисање главних вредности, циљева, граница, одредница друштвеног и политичког уређења и начина повезивања српских земаља – нужни су демократски, слободни, вишестраначки избори. То би хармонизовало друштво, легитимисало нову власт (без обзира на резултате избора) и огроман потенцијал плутајуће енергије усмерило у конструктивном правцу. Ако шеф државе не зна где су границе земље којом влада, какви треба да буду односи у привреди и слично, шта очекивати од борца у ролу? А ако зна, све је другачије, све може бити другачије...

● Рејтинг Српске радикалне странке у Републици Српској – некад и сад? Шта би сте о угледу и утицају могли рећи да је овај разговор вођен маја прошле године, када је по тзв. општем

мишљењу, снага српских радикала била кудикамо већа него данас?

Снага једне странке заиста се мери политичким угледом у народу. Али тај политички углед – с обзиром на стил и метод рада српских радикала – изведено је мерљив учешћем у власти као резултатом избора. То је једини и коначан показатељ угледа једне странке. Наш углед је делом сужен по ширини – један број необавештених, изманипулисаних или превртљивих људи се удаљио од Српске радикалне странке. Један број оних који су "по залатку" били са нама, сада белојано раде оно због чега су првобитно упућени у наше редове. Али, највећи број је учврстио своје уверење. Та флукуација – ситуација није много различита ни у другим странкама и око њих – трајаће све док се вишестраначје не стабилизује.

● Јавно–нејавно мишљење говорка о блиским везама Српске радикалне странке са милитантним десним групама у Русији, Румунији и Бугарској... Исти извор за Вас тврди да сте стална веза између Берлусконијене "Forca d'Italia" и господина Берлусконија лично са господином Шешелом и Вашим Ратним штабом?!

Да, да... Занимљиво, занимљиво. Ко ли то прича...!

● Такође се тврди да Ваша странка, а и Ви у Републици Српској, имате на располагању спремне људе који за поћ могу учинити свашта. Да сте спремни на терор одговорити терором, на агресију агресијом?!

Да, да...! Већ сам говорио о томе. Ми смо против сваког терора и агресије, али смо за комбинацију чврстине и демократије.

● Хоће ли Вас убити прејака ријеч?

Неће! Неки, не многи, пред охолом влашћу се повлаче, неки су се уплашили, а неки су схватили да су спремни само за мале људске подухвате. Многи од срца, храбрости и памети, који раније нису били са нама, свакодневно нам прилазе.

● Хоћете ли се кандидовати на изборима и за коју функцију?

Зар нисте преурадили са таквим питањем? Додуше, Закон о избору посланика и одборника је усвојен, али избори нису расписани. О нашим кандидатским листама, а нарочито кандидатима за истакнуте функције расправљаће Извршни одбор СРС Републике Српске. Тај орган ће те листе и усвојити.

● Шта ћете радити ако не успете на изборима, а шта када се једног дана не будете бавили политиком?

Изборни успех или неуспех ће се оцењивати у Странци демократски, у органима Странке. Ту неће бити тешко утврдити плусеве и минусе који се могу додати уз конкретна имена. Што се мене тиче, ја већ имам занимање, ја сам у Странци и сада ангажован волонтерски, надам се да нисам дилетант ни у Странци ни на факултету.

Разговор водио:
Слободан Наградич

РАЗГОВОР СА ПАНТЕЛИЈОМ ДАМЈАНОВИЋЕ

Чланом централне отаџбинске
управе Српске радикалне
странке

Господин Пантелија Дамјановић, познати бањалучанин, бизнисмен и патриота, један је од перјаника Српске радикалне странке. Члан је Централне отаџбинске управе српских радикала и подпредседник Извршног одбора Српске радикалне

странке за Републику Српску. Његово српско опредељење је несумњиво. Пуно је чинио предрат у припремама за одбрану од опасности које су постајале све агресивније да по трећи пут у овом веку почну са уништавањем свега што је српско. То "чињење" траје и данас, па је на неки начин било и повод да га замолимо за разговор.

● Господине Дамјановићу, откуда Ви баш међу српским радикалима?

Па, стварање прве, а поготово друге Југославије очито је све бржим темпом водило растакању свега што је српско. Методологија за коначну реализацију таквог сценарија почела је 90-тих година да даје резултате видљиве чак и "неверним Томама". Но како се и раније често дешавало, притисак је изазвао реакцију Срба. Притисак је ожигео историјско сећање народа а појава СДС-а помогла је да дође до дефинисања националне свести и организованог отпора претњама.

Међутим, већ након првих месеци рата, у почетку стиљовно, а касније

све агресивније, на политичку сцену српских земаља ступају неке авети за које смо у једном тренутку помислили да су заувек сахрањене. Мислим, наравно, на оно што се назива левим снагама. Оне на просторима Западне Србије немају већу подршку и због тога делују често у сенци или преко инструментализованих, тзв. независних личности и група. Примера би се могло наћи пуно, од "Септембра '93." у Бања Луци, па до начина избора у Републици Српској Крајини. Јавне изјаве њихових лидера јасно упућују на то да поново покушавају да нас гурну у "братски загрљај" оних који нам већ трећи пут забијају нож у леђа, који нам силују жене и сестре, кољу децу... Они служе неким мрачним, туђим, "интернационалним" интересима и раде на уништавању српства и православља. Зар је случајно да је комунистичко-социјалистичка диктатура владала у свим православним земљама осим Грчке, а тамо су такође, уз свесрдну и обилну Брозопу помоћ покушали исто.

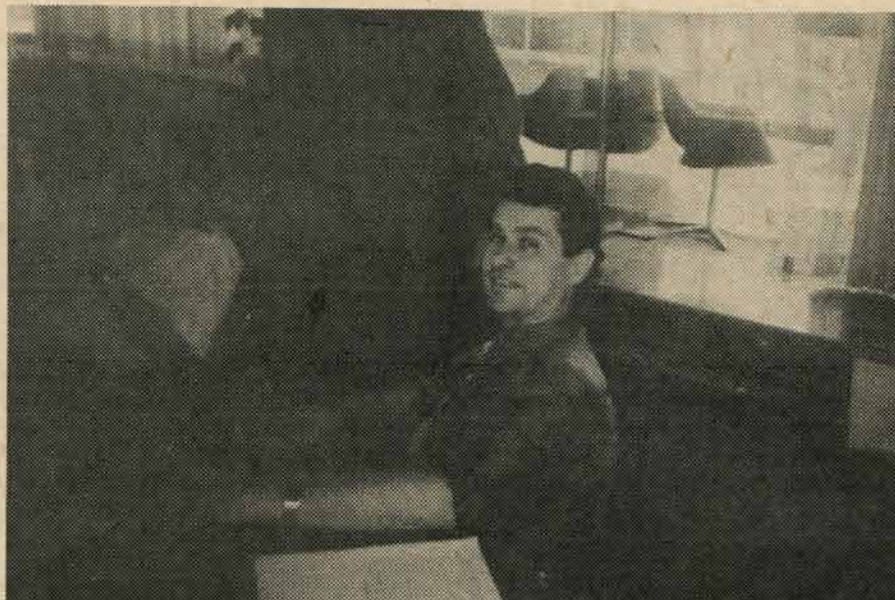
Други разлог лежи у чињеници да је Српска радикална странка од самог почетка ставила до знања да без корените промене својинских односа нема напретка на српским просторима. Опредељење српских радикала за снажну подршку приватној својини и корените промене у том смислу је несумњиво.

У том светлу гледано сматрао сам и сматрам да Српска радикална странка најдоследније тумачи изворни српски интерес, од националног до економског.

• Када сте већ споменули економију и приватно власништво шта Ви као послован човек или бизнисмен, како то неки воле да кажу, мислите о економском концепту државе у којој смо до скоро живели?

Један од мојих, најблаже речено приговора, прошлој идеологији је и потпуно разарање приватног власништва и проглашавање материјалних добара "ничијим и свачијим", мада је свако од запослених у тзв. друштвеном сектору, у зависности од места на хијерархијској лествици, отимао свој део колача, у општој крађи. Привидно благостање темељило се на страним кредитима и лажима. Ти кредити нису давани из љубави већ из потребе да се на тај начин допринесе остваривању других, антисрпских циљева на српским просторима. Такође је велика већина веровала у бајку о бесплатном лечењу, бесплатним становима и слично, а нису видели да је и до 60 процената НИХОВОГ, како се то звало "личног дохотка" одлазило баш тамо. Данас леве снаге плаше људе приватном својином, причајући им приче о групици богатих и општем сиромаштву осталих. У ситуацији када је земља исцрпљена ратом, а о реприватизацији се још ништа озбиљно не зна, они користе грешке постојеће власти и причају људима како је ето народ сиромашан, а време социјализма и "стара добра времена" су иза нас. Заборављају при томе да напомену да је и овај рат последица "старих добрих времена" и њиховог педесетогодишњег експеримента на овим просторима. Треба ли им дати поново шансу па да ускоро будемо у још горем сиромаштву и још крвавијем рату? Верујем да народ неће дозволити да га поново уједи гуја из истог грма.

Што се тиче Срба, они су вредан и способан народ. Није ли доказ те тврдње у чињеници да имамо масу успешних људи у приватном бизнису широм света, да су они дали велики допринос нашој борби овде. Зар није наш радник свуда цењен?! Реците ми који би то послодавац отпустио вредног и способног радника и стручњака или га слабом платом подстакао да оде?

Пантелија, Дамјановић

• Ваши одговори посредно подразумевају да су Срби способни да одвоје жито од кукоља. Да ли се ипак назире могућност да "леве снаге" већ на првим изборима постигну неки успех?

Изборно тело је "воћка чудновата", а како су српски радикали и реалистичка странка, не бих се бавио подручјем које је у домену разних Ваиги и сл. Ипак, предпостављам да комунисти и социјалисти могу побрати и неке крпине. Њихова изборна кампања могла би да тече у два правца. Један би био обешавања "бољег сутра" што су нам обећавали неких педесетак година, да би се боље сутра изродило у сурови рат, а други би могао бити громко узвикивање парола о српском интересу и проглашавање српских патриотских странака, Српске радикалне странке, СДС-а и других, за фашистичке, шовинистичке, примитивне, набијене негативном енергијом. Они ту вероватно рачунају и на део оних који су без рада и лоповлуком стекли и новац и положаје у прошлом систему, као и део оних наивних које је лако запарати празним обећањима.

• Од недавно, у касним вечерњим и ноћним сатима, Бањалуком одјекују неке експлозије чије почињоце не знамо, а средства информисања ћуте. Једна од таквих се десила у хотелу "Босна" чији сте један од сувласника. Можете ли коментарисати ова дешавања?

Иако сте Ви постали бањалучанин тек пре нешто више од годину дана, могли сте приметити да је овај град ако не најпријатнији, онда један од најпријатнијих и најлепших градова у Републици Српској, па извесно и у српским земљама укупно. Истовремено посматрајући само Западну Србију Бањалука је на неки начин центар западних српских земаља. Центар у економском, духовном, кул-

турном, па и политичком смислу. Кажем политичком јер, иако није главни град Републике Српске у њој је седиште десетак политичких странака укључујући и Српску радикалну странку.

Овакву лепу и мирну Бањалуку сачували су Бањалучани и Крајишници, махом припадници Првог крајишког корпуса Војске Републике Српске. Сетите се колико је већ значила наредба генерала Галића, команданта Корпуса о забрани ношења оружја у граду. Не смемо никада заборавити ни хиљаде српских младића који су, борећи се и гинући у редовима српске Војске, чували Бањалуку.

Е некеме је очито у интересу да овај град постане несигуран и пун страха, можда ноћних хапшења, убиства, разарања бомбама и динамитом. Познато Вам је шта се овде дешавало пре испуних годину дана. Не дува ли поново исти ветар са оне стране Дрине. Српски радикали су о томе рекли своје мишљење. Као грађанин Бањалуке сматрам да овај град не сме постати Тексас, не сме бити рушен и уништаван, у њему не смеју владати неред и несигурност. За сада не знам ко директно стоји иза догађаја који су учествовали, али мислим да сви ми, а посебно професионалне службе задужене за јавну безбедност, морамо, и то одмах, открити почињоце и објавити њихова имена и мотиве.

Бањалука мора да остане српска у најбољем значењу те речи, а динамиташа, ма ко био иза њих, неће проћи.

Разговор водио: Миодраг Ракић

ДАН "УСТАНКА" 7. ЈУЛИ (ПЕДЕСЕТИ ПУТ)

Уочи Ивањдана (7. јула, Дана "устанка" у Србији) од Јагодине до Бањалуке добро познати Радмило Богдановић дао је изјаву ТАНЈУ-ГУ и "остао жив".

Говорећи о том "устанку" као о "антифашистичкој борби народа Југославије" Радмило је између осталог рекао:

"Експерт" за националну историју

Дневна политика не може мењати и прекрајати оно што је крвљу и жртвама (није рекао чијим) исписано и што народ памти. Тезе које се повлаче да је 4. и 7. јула 1941. године Србин пуцао на Србина неосноване су и ничим потврђене.

Србин није пуцао на Србина већ на фашисте (којих 7. јула у Белој Цркви није било "ни од корова", прим. В. С.) и оне који су стали раме уз раме са фашистима и чинили зло српском народу широм Србије (опет је нешто побркао, прим. В. С.) посебно у Крагујевцу, Краљеву, Нишу, Јајинцима.

Та догађања морају бити оријентири када се опењују датуми као што су Дан борца и Дан устанка у Србији, а не некакви псеудодокументи и приче типа чула-казала."

Шта се заиста десило 7. јула види се из овог "псеудодокумента" који дословце преносимо.

Овога дана (7. јула) у селу Бела Црква у срезу рађевском, био је вашар. Како је сељацима саопштено да се због ванредних прилика вашар забрањује, они су почели да се разилазе. Око 17 часова изненада се појавила једна група од петнаестак људи, наоружаних пушкама, предвођена једним бандитом у цивилном мантилу са петокраком звездом на реверу (Ж.Ј.Шпанац). Међу овима налазио се и учитељ из Пецке. Кад су дошли међу сељаке који су се спремали да пођу кућама, комунистички вођа је наредио да се сакупе па им је тада почео да говори о Стаљину и Совјетској Русији а потом како треба да се прихвате оружја и да им се придруже, да врше саботаже а истовремено да нико не иде на кулук и да не плаћа порез.

По завршеном говору ова банда се удаљила а за кратко време из тога наишла је жандармеријска патрола коју су сачињавали наредник Богдан Лончар, командир станице Завлака и жандармеријски каплар Миленко Бранковић. Председник општине им је одмах саопштио да су неколико минута пре њиховог доласка били одметници.

Док им је он још објашњавао одакле су се одметници појавили и куда су отишли изненада су се пред њима створила 2 бандита: Цветин Солдатовић из Бастава са напереним револвером и још један сељак који је у руци држао пушку. Одметници су викнули на жандарме и позвали их да положе оружје. Жандарми су хитно узели пушке на готове и, опаливши по један хитац у вис, позвали бандите да они положе оружје, али су ови искористили то што жандарми нису хтели пуцати у њих те су из револвера и пушке припуцали на жандарме смртно их ранивши у груди и трбух. Наредник Лончар је пао од-

Прва жртва "устанка"
– наредник Богдан Лончар

мах мртав а каплара Бранковића, који је још давао знаке живота, бандити су дотукли са неколико хитаца у главу. Пошто су са убијених жандарма узели оружје и муницију и опљачкали их, ова два комунистичка разбојника отишла су у шуму те се придружили осталима који су их тамо чекали.

Извештај команде Српске државне страже

ПРАВИ ЧОВЕК НА ПРАВОМ МЕСТУ

Избор познатог косовског имитатора Живорада Игића за амбасадора у Албанији је једно од најбољих кадровских решења остварених у последње време.

На ту функцију Игић се препоручио изванредним односима са шиптарским политичарима и предузетницима (трговина српским некретнинама).

Надамо се да ће шок Жика, као и до сада, радити на јачању пријатељских и других веза шиптара и косовских Срба ако се ови други, у међувремену, поново не запуте у Сент Андреју.

Love story – до последње марке

У Скупштинском ходнику пред новинарима, опуштајући се после "Фул-контакта" са Нећом Игњићем и његовим тимом, др Шешел је поменуо и Радоја Контића. Мирис вињака који је долазио из скупштинског ресторана подсетио га је на Савезног премијера.

Вођа радикала се одмах досетио и понудио награду од 1000 Аврамовићевих динара (око шест и по истоимених дуката) свакоме ко докаже да је поменутог господина видео трезног у последњих месец дана.

Тај рок је одавно прошао а очевидац премијерове трезне фазе није се још појавио. То и није било могуће јер се први човек савезне Владе уопште није одрицао добре капљице. Упијао је као сунђер све "текућине" зачињене малиганима које је могао да нађуши.

Што се тиче обећане награде она је, због тежине задатка, удвостручена и сада износи 2000 динара, или још неки дан, ис то толико марака.

Алхемија је вештина којом су средњевијековни "научници" и преваранти покушавали да од свега и свачега направе злато. То им, као што је познато, никада није успело.

Један савремени алхемичар који би се могао сврстати у категорију превараната, одлучио се на нешто сасвим супротно. Наумио је да од злата, обрнутим процесом,

направи безвредни метал у облику кованог новца.

Времешни алхемичар је оптимиста и верује да ће уз помоћ свог доктора Франкештајна бити успешан у овом пројекту.

Ако се велики Данте повампири поменути преварант ће сигурно као ковач лажних златника бити поменут у новој "Божанственој комедији".

У Енглеској се недавно појавила бактерија која "једе" људе. Ништа чудно за настрану, буђаву и подмуклу земљу. Чудимо се само лошем укусу бактерија.

Прилоге урадио:
С. Аксентијевић

ЦВЕТКО

С. А.

СУЂЕЊЕ НАРОДУ

Иако је парола "Ништа нас не може изненадити" била актуелна у једном сасвим другом времену и за сасвим друге односе, она је ових дана добила пуну афирмацију, бар кад је официјелна власт у питању.

Не може нас, дакле изненадити ништа што потиче од њих, па чак ни чињеница да су спремни да изведу на суд и читав један осредњи град, или два, три мања града. Како другачије протумачити покретање поступка против пет посланика Српске радикалне странке. Проста рачуница каже да, ако један посланик у Скупштини заступа 15.000 гласача, а суди се петорици посланика, то значи да је власт отпузила укупно 75.000 грађана Србије.

Један посланик је дакле персонификација 15.000 оних који су заокруживањем имена Странке пренели на њу, а преко ње на посланика сва своја права и овлашћења везана за законодавство и управљање земљом. Самом подизању оптужнице је претходно читав низ активности власти, додуше у лику председника Већа грађана, што, иако је познато, није на одмет поновити. Та се активност сводила на шиканирање, искључивање микрофона, заједљиве и изазовне упадице коментаре, терање у клупу, и низ других смишлица.

Замислите ситуацију у којој председник забрањује маси од 15.000 људи

да говори, искључује јој микрофоне, тера је у клупе.

Замислите ту масу савијене главе како се враћа, постиђена, обесправљена, јадна, очајна. Е, кад је Српска радикална странка и њени посланици, њени представници народа, то се и не може замислити. Српски радикали нису никад повијали уши и одлазили. Није и неће. Неће без обзира на суђење, пресуђивања, малтретирања, без обзира на све. Због тога су спремни и да на суд иду. И ићи ће увек када треба бранити истину и достојанство народа, када треба прозвати криминалце, када треба обелоданити криминал, када интерес народа треба заступати. Због тога и јесу тамо где јесу, у Скупштини.

А што се овог суђења тиче, суђења против народа, у име народа, њему је претходило злочин у његовом најцрњем појавном облику. Свих 15.000 гласача полило је водом прворазредно "Армани" одело које се несретним случајем налазило на телу господина прозваног од народа за извесне криминалне радње тешке, према првим проценама, више стотина милиона марака.

Поквашено одело ваљије за осветом. И освета ће, како ствари стоје врло брзо стићи. Мора правда да буде задовољена, мора јер ако народ, макар и преко својих представника буде почео да полива водом све за које зна да се баве криминалним работама,

бићемо и као земља и као нација доведени у врло незгодну ситуацију. Прво готово сва власт ће нам ићи мокра до голе коже и друго доћи ће до драстичне несташнице воде. Толико је оних које треба поливати да ће доћи и до несташнице подивача, мада ће српски радикали радити и прековремено, као на радним акцијама, мислим да нећемо успети свима, за које постоје документа у досијейма било код полиције, било у архивама странке, тек постоје и њихова активност је евидентирана.

А док се то не деси, судиће се онима који покрећу питање одговорности, питање морала, питање поштења и питања вредна милијарде марака, наших народних марака. Нашег народног зноја и мукe. И ко пита кога зашто народ одговара, ко пита зашто се народу суди. Судиће му се јер се дрзнуо да пита где су паре, где је морал, где су част и достојанство, где је правда, на крају крајева. Изведе се народ на суд, па му се једноставно у име народа пресуди. И ту је тачка. А да ли ће ту стварно бити стављена тачка, видећемо. Овај народ, надамо се, неће дозволити да му се суди. Неће сигурно. А ако се резултати тог народног "Нећу" не виде раније, видеће се на следећим изборима, на које по свој прилици неће морати дуго да се чека.

Момир Марковић

ДЕМОКРАТИЈА ПРЕД СУДОМ

- Нафтне мрље на "Армани" оделу
- Кадија те тужи, кадија ти суди

Освајање демократских слобода није ни лак ни једноставан посао, а политичка борба за систем у коме ће се политичке партије смењивати на власти искључиво вољом народа, исказаном на слободним изборима, један је од циљева за који се доследно залаже Српска радикална странка. Како је улога опозиције пре свега контролна и критичка у односу на владајућу странку, посланичке групе

српских радикала увек су аргументовано указивале на све злоупотребе и криминалне радње државно-финансијске мафије која је постала заштитни знак режима.

Тако је било и на, већ чувеној, седници Већа грађана Савезне скупштине, када је савезни посланик Драшко Марковић изашао за говорницу да, у складу са Пословником, образложи захтев групе од 48 посланика

да се на дневни ред стави расправа о криминалу. Како се о криминалу у овој држави не може говорити а да се не говори о Радману Божовићу, то је господин Марковић почео да набраја читав низ аргумената о криминалним радњама актуелног председника Већа грађана Савезне скупштине. Међутим, од тог тренутка почиње читав низ агресија на основна правила демократског понашања. Божовић, кршећи Пословник Савезне скупштине, у више наврата прекида и провоцира Драшко Марковића, а када му не полази за руком да на тај начин

изазове инцидент, искључује микрофон за говорницом.

Када се зна са колико озбиљности се народни посланици Српске радикалне странке спремају за сваки излазак за говорницу, колика је њихова одговорност за сваку изречену реч, разумљиво је да Марковић није могао

си. Никад се нигде није десило да полиција избацује представнике народа из скупштине, сем уколико то није био први чин увођења диктатуре. Кршећи овога пута, не само Пословник, већ и Устав и законе полицијски наспру на народне посланике Српске радикалне странке који су мирно се-

обезбеђење није дозволило улазак Драшку Марковићу, ни остали посланици Српске радикалне странке нису желели да учествују у даљем току седнице.

Тако је учињен још један напад на основне принципе парламентаризма, јер посланике у скупштину уводи народ својим гласовима датим на изборима, а полиција не може имати право да суди који део народа је подобио преко свог посланика учествује у раду скупштине.

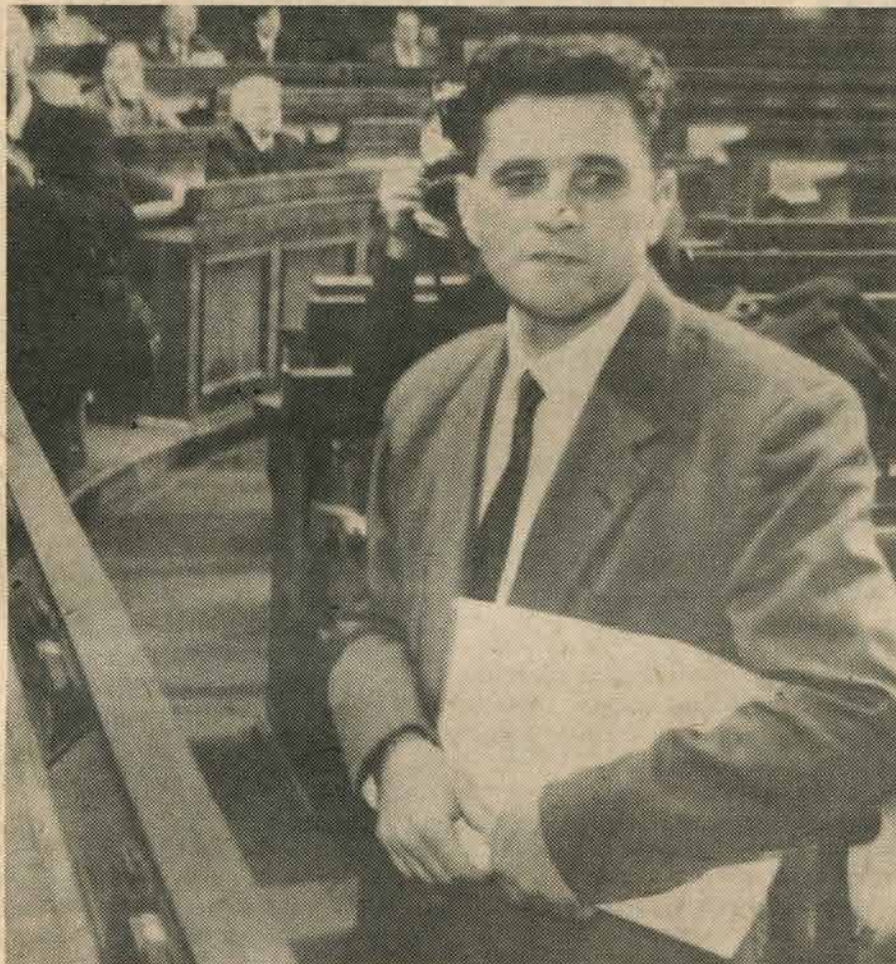
Цео овај догађај можда би се могао третирати као инцидент и злоупотреба положаја председника Већа грађана, да није уследила кривична пријава против петорице савезних посланика Српске радикалне странке, на челу са председником др Војиславом Шешељом. Паралелно је покренута и медијска кампања чији је циљ да се јавно мњење препарира за пресуду којом би се они огласили кривим. Стављајући се безрезервно у одбрану Радомана Божовића, режим Социјалистичке партије Србије разоткрио се у најмање две ствари:

– прво, показао је свој страх од даљег разматавања клупчета "министарске афере", јер би и Божовић у истрази именовано нове учеснике афере с нафтом, као што су Влајковић и Михајловић именовали њега;

– друго, очигледно да је режим схватио парламентарну демократију као шминку пред светом, али је проценио да демократија узима маха, тиме га угрожава, те је треба сузбити полицијским и судским методама.

Због тога је суђење петорици савезних посланика Српске радикалне странке суђење демократији, јер се преседан може претворити у правило којим ће владајућа странка прегласавањем одстрањивати опозицију из скупштине. Суђење представља критичну тачку у освајању демократије, јер ту снаге одмеравају парламентарна демократија с једне и диктатура с друге стране. Српски радикали су уверени да ће однети још једну победу и да ће се суђење завршити осудом Слободана Милошевића, режима који он персонификује и насилних метода које примењује.

Мирослав Васиљевић

Кривац за инцидент – председник Већа грађана Радоман Божовић

остати хладнокрван на цинично и безкрупулозно оспоровање основног посланичког права – права да говори за скупштинском говорницом.

Чаша воде, изручена на Божовића, је првенствено гест протеста. Међутим, ницистерне воде не могу опрати Божовића од силних цистерни нафте које су биле предмет пљачке триа Божовић, Михајловић, Влајковић.

Председник Већа грађана, који никад није ни демантовао наводе радикала, у даљем току догађаја труди се да максимално злоупотреби место на коме се налази, не би ли на тај начин што више одложио тренутак када ће место председавајућег заменити затворском ћелијом. Божовић позива полицију у скупштинску салу да применом силе одстрани Драшка Марковића. Овим је учињен преседан у светској парламентарној прак-

дели на својим местима.

Ако је нико очекивао да ће радикали дозволити малтретирање Драшка Марковића и помирити се са тако grubим угрожавањем парламентаризма, онда се грдно преварио. Полиција, и поред тога што је повредила више наших посланика, није могла да испуни Божовићеву жељу, а посланичка група Српске радикалне странке напустила је салу када је било очигледно да се седница неће моћи наставити у регуларним условима. Сутрадан су посланици дошли на заказани наставак седнице, али како

По старом српском обичају вода се просипа за оним коме се жели успех. Посланик Драшко Марковић је тако Радоману Божовићу пожелео пуно среће при одласку са функције.

Бранислав Ђорђевић

СЛУЖБЕНИ СТЕНОГРАМ ДИЈАЛОГА БОЖОВИЋ - МАРКОВИЋ

• Седница Већа грађана, 18. мај 1994. год.

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

Даме и господа уважени посланици, предлагем да се у дневни ред уврсти расправа о криминалу у свакодневном политичком животу. Познато је да су само два министра ухапшена као жртвена јагњад, јер социјалисти желе тиме комплетну аферу да заташкају.

Ухапшени министар Влајковић је, на једном од првих саслушања, признао да је свом премијеру Радоману Божовићу давао паре код неке бензинске пумпе.

(Председник Већа је посланику искључио микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Господине посланиче, ја знам да је криминал омиљена тема једном броју Ваших учесника у том процесу. Али, затражите, у складу са Пословником, расправу о активности државе у борби против криминала па ће о томе посланици расправљати.

Што се тиче увреда које сте мени наменили, има погоднијих личности у Вашој странци којима бисте их могли адресирати.

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

(Упадица с говорнице)

Знам да је истина болна за господина Божовића.

Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

(Упадица с места)

Истина јесте болна за господина Божовића.

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Молим Вас да не злоупотребљавате говорницу!

Седите на Ваше место!

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

(Упадица с говорнице)

Има бројних афера везаних за њега, почев од монопола над коцкарницама, над шверцом нафте.

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Све моје коцкарнице преписујем онима који се баве криминалом међу овом групом посланика која прича о криминалу.

ЧЕДОМИР ВАСИЉЕВИЋ:

(Упадица с места)

Водите рачуна где показујете.

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

(Упадица с говорнице)

Нисте ми дозволили да образложим предлог.

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Молим Вас, седите на место! Одузео сам Вам реч!

Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ:

(Упадица с места)

Дозволите му да образложи.

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Надам се да ћете схватити, иако споро, да једна мања група посланика у Српској радикалној странци, на срећу и на задовољство није реч о целој групи, злоупотребљава ову говорницу на начин који је супротан Пословнику.

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

(Упадица с говорнице)

Дозволите ми да образложим.

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Молим Вас, не ометајте рад Већа! Седите! Увреде можете сами себи код куће у лице изрећи, а остале поштедите. Молим Вас, седите на место!

(Посланик Драшко Марковић просипа воду из чаше према председнику Већа.)

(Прим. стенографа: До ове исправке је дошло увидом у телевизијски снимак поменутог догађаја.)

Молим Вас, седите на место!

Предлагем да овог посланика удаљимо са седнице већа јер нарушава углед овог дома.

Ко је за то, нека подигне руку! (75 посланика)

Захваљујем.

Захтевам да се посланик Марковић удаљи са ове седнице Већа!

Изволите, молим вас, учините то!

Молим Вас, изволите, напустите седницу Већа! Ваш примитивизам може на улицу.

(Жагор у сали)

У Србији и Црној Гори и у демократском југословенском парламенту примитивизму је дошао крај. Због тога овде расправљају демократски изабрани посланици а не људи с улице и људи примитивизма.

Напустите седницу Већа, молим Вас! Напустите седницу Већа, посланиче! Пословник то од Вас захтева. Напустите седницу Већа! Напустите седницу Већа ако имате нешто од посланичког образа!

(Жагор у сали)

Тражим од службе Скупштине Југославије да обезбеди рад у овом већу. Насиље и примитивизам мора да изађе из ове просторије! Молим вас да се обезбеди да посланик који је искључен из рада ове седнице Већа напусти седницу овог Већа!

ДРАШКО МАРКОВИЋ:

(Упадица с говорнице)

Само после Вас!

(Жагор у сали)

ПРЕДСЕДНИК Др РАДОМАН БОЖОВИЋ:

Дајем паузу од пет минута да се обезбеди да посланик напусти седницу Већа.

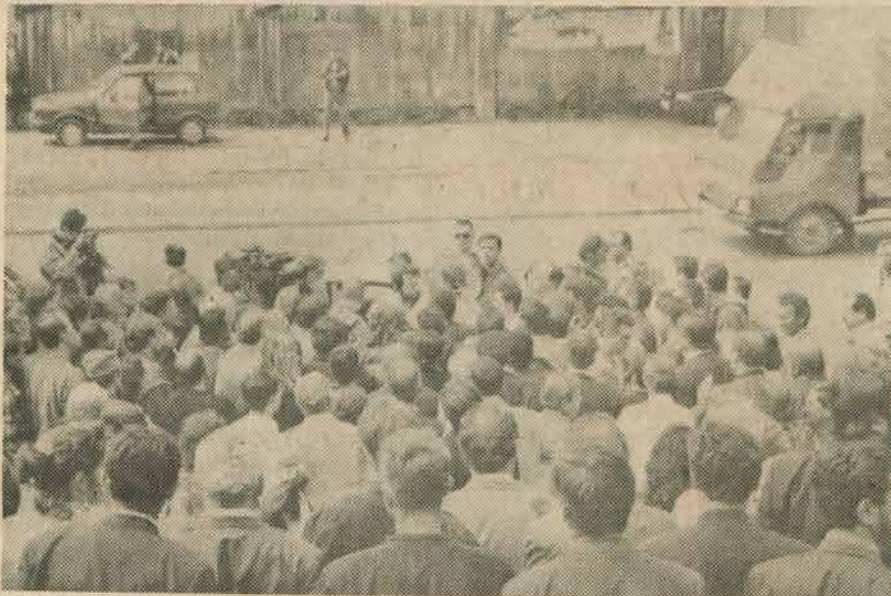
(Пауза у 13 сати и 34 минута)

VENI VIDI VICI

- Слободан Милошевић је највећи и главни криминалац у Србији
- Шок у тзв. "палати правде"
- Војводина симултанка са "кадијама"

После четворогодишње паузе, што је својеврстан преседан јер је у време издавања својих "јеретичких" књига био чест "гост" правних установа, др Шешељ је 15. јуна у тзв. "палати правде" поново сео на оптуженичку клупу, овога пута у

говора, спречно је, само за извесно време, расправу о криминалним радњама у које је заглибљен до гуше. Потом је прекинуо седницу и наложио скупштинској служби обезбеђења да из сале удаљи посланика Марковића.

Плато испред тзв. "Палате правде" – дочек оптуженог вође српских радикала

друштву својих истомишљеника.

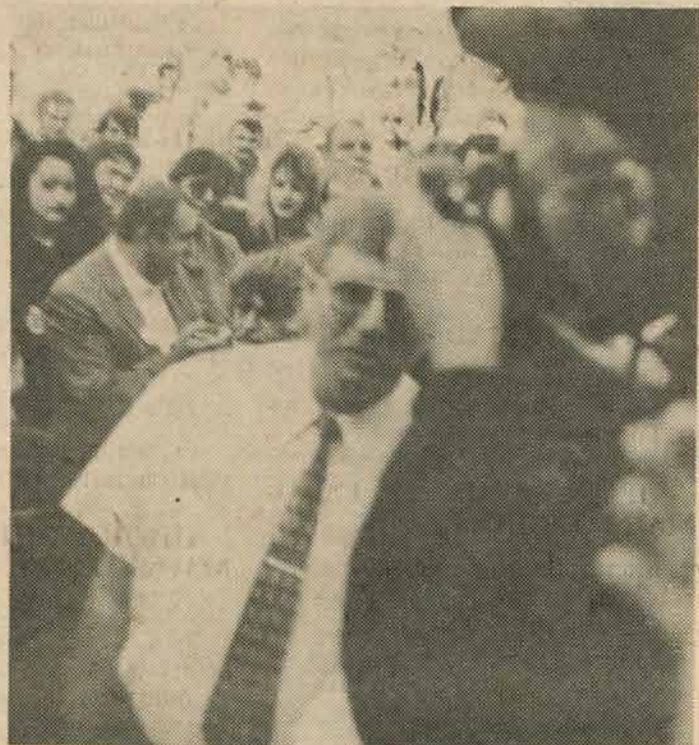
Због познатог скупштинског догађаја који је, највероватније, прекинуо политичку каријеру Радомана Божовића, пред судским већем Првог општинског суда и председавајућим судијом Небојшом Живковићем, др Шешељу су се придружили: Драшко Марковић, Филип Стојановић, Милорад Јеврић и Слободан Петричевић, по редоследу којим су прозивани.

Подсетићемо неупућене, ако их уопште има, на збивања у Савезној скупштини која је 18. маја изазвао конфликтни и кочоперни председник Већа грађана, Радоман Божовић.

На тој седници, реагујући на једну од његових бесправних одлука (одузимање речи и искључивање скупштинског озвучења), посланик Драшко Марковић је резигнирано просуо чашу воде у његовом правцу али му, на жалост, није охладилу главу.

Самовољни Божовић који му је, кршећи Пословник, ускратио право

др Шешељ на улазу у Први општински суд

Томе се енергично супротставио шеф Посланичке групе српских радикала, др Војислав Шешељ са групом посланика. У опису догађаја бившег првог скупштинског полицајца, Недељка Игића, који се покуњено поупкао са "бојишта", био је то њихов "прилично суров сусрет".

Други чин тог "сусрета" и покушај санкционисања "вандалског понашања опозиције" како су социјалисти, незнајући право значење тог термина, назвали радикалско супротстављање њиховом самовлашћу, одржан је у поменутој тзв. "палати правде".

Око сивог, бетонског, здања у Савској улици која је једно време носила име озног "анфан терибла", Слободана Пенезића, окупило се више стотина чланова и присталица Српске радикалне странке. Многи су носили страначка обележја и паролу попут ових: "Како мама каже" и "Сада је на реду заливање Мириног цвета" и сл.

Очекујући некакве протестне демонстрације РМУП је послало упадљиво велики број специјалаца који су запосели све прилазе Суду и стратешки важна места. Било их је прикирвених (за не дај боже) и у вагонима на колосецима оближње железничке станице.

Читав сат пре почетка суђења присутни су поздравили оптуженог др Војислава Шешеља који се довезао

ТУБИМ а не СВОЈИМ "мерцедесом" како је злонамерно објавила "Политика експрес".

Улазак у судницу био је својеврстан подвиг, жешћи од скупштинског "прилично суровог сусрета". У препуном ходнику маса света тиска-ла се пред вратима суднице број 5 (др Шешељ је својевремено најчешће "ол-

Драшко Марковић је рођен у знаку водолије

седао" у броју 3) а ушли су само новинари, прозвани и најјачи. Тако је уместо 40, колики је капацитет суднице, било присутно преко 70 људи, по топлим и спарном времену.

Суђење је почело са необјашњеним закашњењем а судија и судско веће седели су под, још увек званичним, комунистичким грбом Републике Србије чији је црвени пентаграм упадао у очи.

Саслушавши оштру предлог Првог општинског јавног тужилаштва, од 19. маја, који га је теретио за кривично дело ометања овлашћеног лица (члан 23, став 1, Закона о јавном реду и миру) првооптужени др Шешељ је лаконски изјавио: "СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ ЈЕ НАЈВЕЋИ И ГЛАВНИ КРИМИНАЛАЦ У СРБИЈИ!"

Ова, више пута поновљена, изјава са којом су се бланко и дословце сложили сви оптужени посланици, који су били ван сале када је изречена, била је велико изненађење за све присутне. Нарочито су била запањена службена лица која су очекивала одбранашки пледоаје радикалског вође у функцији умањења или одбацивања кривине за које су га теретили.

Скупштински мегдан – Војвода штиги нападнутог посланика

Шта је, у ствари, био циљ ове намерно темпираних експлозивних изјава која се на први поглед могла сврстати у "промашене теме"?

Искусан у свим облицима супротстављања властима, др Шешељ је опом "врхом" реченицом разбио припремљену концепцију Суда и довео га у ситуацију да импровизује даљи ток суђења. Њихов припремљени сценарио за "разбијање радикала" се распао. Детаљи ко је кога гурао или опсовао потиснути су у други план па је оштрица оптужбе безнадежно отупљена.

Затечени заменик Општинског јавног тужиоца Драган ЛОПУШИНА (презиме би више одговарало неким "друговима одозго") због увреде "Царства му" изгубио је концентрацију. Постављајући оптуженом допунска питања, одступио од процедуралног, судским правилима, утврђеног понашања. Доказујући да је врстан правник, др Шешељ му је, пошто је добио тражену сагласност од судије, одговарао иако на то није био обавезан.

Поред др Шешеља који је очигледно имао "свој дан" и оптужених посланика, саслушана су и четворица радника СМУП-а, актера "блиског сусрета" са оптуженима.

Први је сведочио Недељко Игњић, бивши шеф обезбеђења у Савезној скупштини који је водио "фронталну битку" са др Шешељом и изгубио је. Последница тога било је његово смењивање. На питање зашто није извршио Божовићево наређење и зашто није применио силу Игњић је одговорио да је проценио да су радикали спремни да иду до краја и да би примена силе имала непредвидиве и тешке последице. Рекао је да је хтео још једном да разговара са др Шешељом како би Драшко Марковић

сам изашао из сале. До тога није дошло јер је министар СМУП-а Ђорђе Благојевић, када су се "преговори" одужили наредио повлачење.

Јаков Тадић, Драган Миловановић и Драган Лучић детаљно су описали шта су 18. маја видели у Скупштини. Искази су им се, углавном, слагали осим у броју радикалских учесника "пријатељског убеђивања" којих је, по њима, било између 10 и 40!

У изјави да се не придружују кривичном гоњењу оптужених: др Шешеља, Марковића, Стојановића, Јеврића и Петричевића били су усаглашени али су Игњић и Лучић задржали право да у парничком поступку затраже надокнаду штете која им је нанета.

После паузе на сцену је ступио заменик тужиоца Лопушина. (Због учинка на овом суђењу вероватно ће још дуго остати заменик.) Нервозан и смућен (у паузи му је сигурно неко прочитао лекцију) упитао је др Шешеља на ког Слободана Милошевића је мислио када је говорио у своју одбрану.

Објашњавајући ту "мистерију" вођа српских радикала је рекао:

"Ваљда је свима јасно да сам мислио на Слободана Милошевића, председника Републике Србије. Колико је мени познато то је једини Слободан Милошевић који се уопште може назвати криминалцем. Јавном тужиоцу ћу објаснити колики је он криминалац кад тужилац покрене следећи поступак против мене."

Када је "криминалац идентификован" Лопушина је сходно својим овлашћењима проширио оптужни предлог против др Шешеља и савезних посланика због кривичног дела повреде угледа Републике Србије (члан 98 Кривичног законика) зато

Првоинтуарски др Шенска
заповољан исхолом
првог деса сусрета
са "кадијам"

У нази сућена
"читане вансе"
Јранку Марковичу
бог употребе
чисте воде

Синиша Аксентијевић

што су изложени порузи предсени-
ка Републике.
Др Шенска је преложио да се и Спо-
боран Милошевић позове као сведок
али је судија Живковић тај предлог
олибио.
На крају, судија је (опет после нау-
зе) саопштио да ће се поступиак про-
тив др Војислава Шенске водити од-
војено на шта овај није имао примед-
би, нагласиши да ће показати мате-
ријал о Милошевићевим криминал-
ним активностима износити сатма.
Судија Небојша Живковић, који
се иначе коректно односио према оп-
туженима, прекинуо је затим суђење
а наставак је заказао за 6. јули.
По изласку из суднице маса је фре-
нетично поздравила најупечатљиви-
ју личност процеса, др Војислава
Шенске, који је у тзв. "пајату прав-
де" дошао, ВИДЕО И ПОБЕДИО!

"Примично сурон сусрет" Нелска Шенска (напаљача) и др Војислава Шенска

ЈУСТИЦИЈА

аис
914

СРПСКИ МОНОЛИТ

Оно што малобројној публици (због мале суднице) која је присуствовала првом дану суђења петорици српских радикала није могло да промакне, јесте слога коју су радикали зрачили. Реч је управо о оној слози о којој Срби из генерације у генерацију сањају и за коју се мислило да је давно изгубљена. Што је суђење даље одмицало, појединачна имена оптужених одлазила су у други план, а пред нама је израњао један монолит о који су се распрекавали сви покушаји заменика јавног тужиоца да се у овом процесу наметне као равноправни судеонок. Начин на који је манифестовао своју дужност доводно је заменика јавног тужиоца све чешће у положај некога ко не оптужује већ моли за информације, објашњења и поставља питања. Понеком је притом, макар и невољно, на памет падао Радоман Божовић и његове "препоруче" неким новинарима.

Оно што је свако са овог суђења могао да понесе кући јесте сазнање о огромној разлици између СЛОГЕ и ЈЕДНОУМЉА, као и низ питања о којима вреди поразмислити.

Да ли су тамо само петорица радикала на оптуженичкој клупи или се доноси одлука о абортусу читаве демократије?

Не симболише ли дугме за искључивање микрофона читаву државну телевизију која је, као и Божовићево дугменце, у рукама само једне странке?

Шта би овај народ и његови грађани могли све да чују да Божовић нема дугменце, а Вучелић Радио-телевизију Србије?

И, коначно, да ли су српски радикали само клица српске слоге и демократије или њихов крајњи домет? То јест, КОЛИКИ ЈЕ СРПСКИ МОНОЛИТ?

Петар Димовић

ДЕКОДИРАНЕ ПОРУКЕ РТС

Теорија о непостојању неангажованог новинарства на Радио телевизију Србије је у толикој мери остварена да је превазишла саму себе. Агит-проп служба РТС-а заснована је на јасном принципу: колико новинара пристигне из само Социјалистичке партије Србије из тзв. кумровачке школе објективног новинарства, толико бива преувеличана ТВ-бајка о беспрекорној непогрешивости актуелне власти. О вербалним јуришницима са другог дневника и не треба много говорити.

Толико пута били смо у прилици да ујемо бројне клевете упућене Српској радикалној странци или појединим личностима чији је неопростиви грех то што су критиковали политику СПС-а. Међутим, баш када се помислило да горе бити не може, ето неких нових специјалитета из Таковске 10. Наиме, недавно се догодио један преседан. Први пут у историји догодило се да се придев "четнички" на државној телевизији помене у позитивном смислу. Могло се помислити да ће четништво најзад добити објективан третман на ТВ-екранима, међутим, вест о укидању СЧП само је вешто искоришћена за сатанизацију Српске радикалне странке, при чему, наравно, не треба бирати средства, ма колико она била противна неприкосновеној уређивачкој политици једног СПС-билтена каква је Радио телевизија социјалиста.

Како функционише механизам политичке пропаганде на РТС-у? Тај механизам је заснован на својеврсној изопачености логичког реда: уместо да се на основу појединих догађаја стварају и емитују информације што је и начин функционисања медија, ту се ради емитовања социјалистичко-агитаторских информација претходно организују адекватни догађаји. Карактеристично је да то уопште не морају бити политички догађаји, већ било какви догађаји који или имају за циљ да аудиторiju замажу очи и одвуку пажњу од свих пропуста СПС-политике, или да све потезе ове власти који су допринели овом привидном и пролазном благостању издигне у небеса. То благостање на стапкеним ногама најчешће се приказује као неприкосновени патент трајно

опређених социјалиста и коначан излазак на прави пут. Били смо сведоци низа музичко-спортских манифестација одржаних у Београду, такорећи од почетка предизборне кампање прошлогодишњих избора па до данас. Такође смо били сведоци и да су такве манифестације крајње непримерене стандарду наших грађана и са дискутабилним извором финансирања. Социјалистичка власт вероватно сматра да је за одржавање политичке стабилности довољно пружити народу буквално само хлеба и игара, а при томе и не слутећи колико су те њихове игре досадне, а хлеб буђав!

Увијене у обланду ТВ-репортаже посебно се сервирају представе о томе да народ јако добро живи, да се проводи, радује, и у свој тој раздраганости размишља једино о томе како да се за све то одужи актуелним властима и "његовом величанству Авраму Г!". Овај задњепоменути прославио се као непоколебљиви борац за покретање производње, који у тој својој борби и даље узалудно истрајава, а производња се покреће само на ТВ-екранима.

Занимљива су била саопштења коментатора другог дневника, неопсредно после увођења "новог динара", да је криминал готово сведен на нулу. Шта више, у суботњем јутарњем програму изостао је редовни прилог о криминалу, са наглашеним објашњењем да, наводно, те недеље у Београду није било криминалних радњи. И сад, поставља се питање верзе Аврамовићевих мера и сузбијања криминала. Да ли је тај програм толико добар да сада и лопови јако добро живе, па и не морају да раде? Или је томе допринело ангажовање милиције, чија је функција била иста таква и пре овог програма. Али, изгледа да ове власти не жале ни труда ни пара само када треба обманути јавност.

Што се тиче јавних манифестација, оне су све учесталије у самом центру Београда, иначе једином месту где опозиција своје ставове може да пренесе великом броју људи, с обзиром на блокиране медије. Евидентно је настојање социјалиста да по сваку цену, бар једном недељно, у центру града организују неку масовну мани-

фестацију, која ће самим тим бити у њиховој режији, а ситуација под контролом. Врхунац су бицикличке трке око Теразија. Зашто тако кратка стаза и зашто у самом центру? Па ваљда зато да би пролазници што дуже били заокупљени тим кружењем, док им се не заврти у глави, да случајно не би почели да размишљају о политици. Владајући режим изгледа сматра да је боље да им се догађају бициклисти него народ. А у ТВ-извештају, коментатор

година и почетком осамдесетих. Неоспорно је настојање да се музиком из времена некаквог такође режираног благостања створи илузија о благостању данас. С друге стране, то личи на својеврсно медијско бајање и магијско призивање лика и дела знаменитог кумровачког хохштаплера. Е, то већ спада у домен магије према којој би тадашња музика као и покорност народа требали да буду у вези са тадашњим благостањем које је такође било сумњивог порекла. Запра-

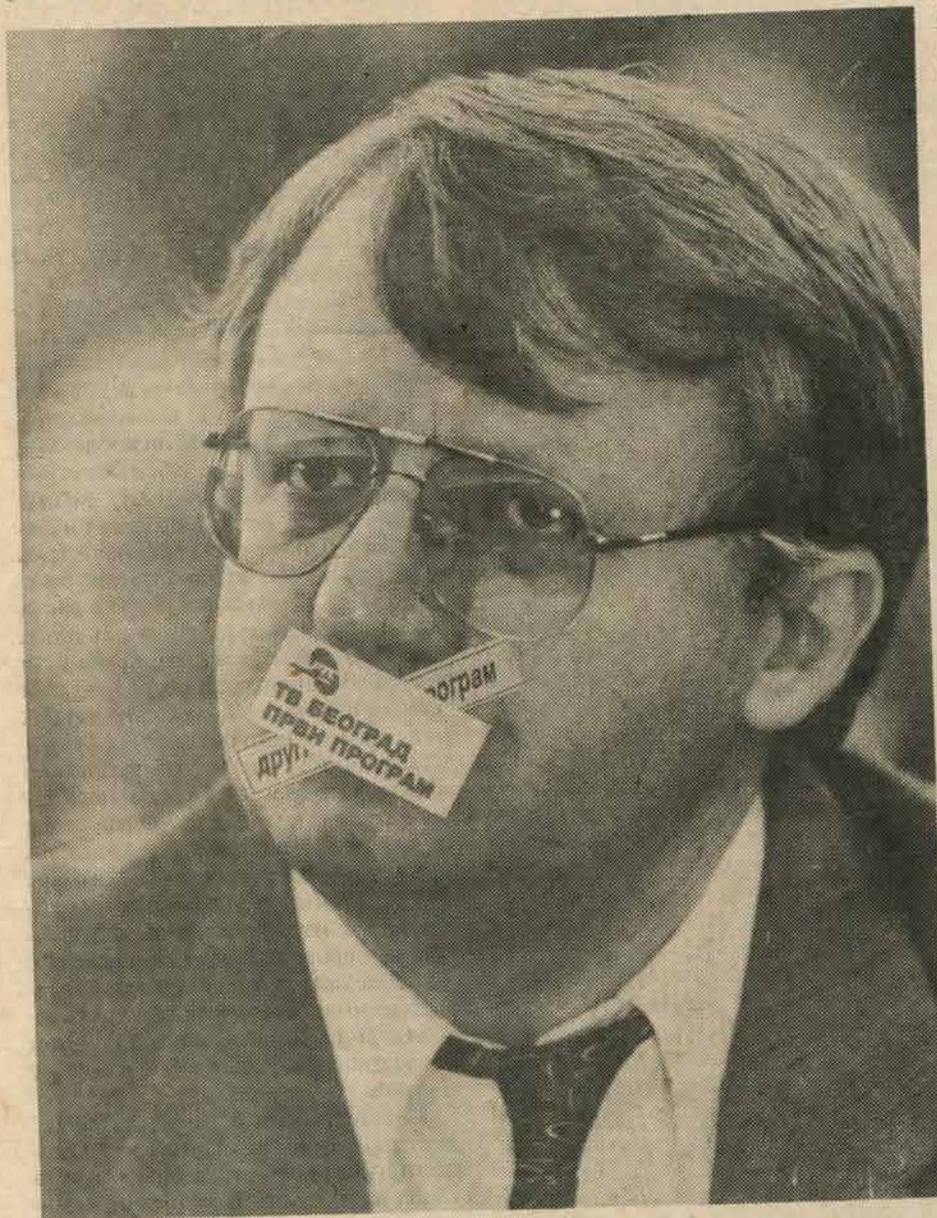
год хоће, али, друг се Тито реинкарнираг неће”.

Приметна је тенденција да се поново путем малих екрана фаворизује и такзована грађанска опција на рачун националне, што је, опет, било веома присутно и током седамдесетих година. Наравно, челници СПС-а су потпуно уверени да је до експанзије националне опције дошло после 8. седнице и то једино захваљујући њима. Они не уочавају чињеницу да се за повратак традиције или боље рећи за престанак занемаривања традиције изборио сам српски народ који никада није слепо трчкарао за некаквим политичким активистима. А национални занос није нешто што ће да покреће и потискује шачица режимских агитатора онда када то иде у прилог одржавању њихове власти. Национална опција је нешто што преовлађује у целом свету. Нема никаквих индиција да ће се било који од националних покрета у Европи (Баски, Каталонци, Ирци и др.) одрећи својих интереса за рачун некаквог космополитизма. Уосталом, неки промишљиви футуролози нису узалуд предвидели да ће 21. век бити век компјутера и национализма, па се за време које долази треба ваљано припремити, а ми Срби смо на добром путу.

Али, вратимо се телевизији. Наиме, један од врхунаца ТВ-агитације одиграо се у емисији “Ипак се окреће”. Уредник емисије, Миодраг Попов, који је иначе некада био озбиљан новинар, направио је репортажу о гостовању једне позоришне представе у КП дому у Сремској Митровици. И ето сцене намењене целокупној српској јавности, у којој су затвореници у свом пребивалишту опуштени, ведри, добро расположени и насмејани. Једноставно, не сме се допустити да било каква иоле непријатна ситуација помути ову свеприсутну општенародну благодет коју нам је подарио “велики маг економских вештина”, Д. Аврамовић, чији се програм још увек одржава на девизама извучених из целова грађана.

А недавно је РТС своје гледалиште почастила још једном серијом флоскула. Невероватном брзином реаговања, већ после непуне две године, у другом дневнику, доктор Војислав Шешељ бива оптужен за претпрошлогодишње наводно малтретирање таксиста, пребијање професора и претње студентима. Заиста, типичан пример виспрене, брзе и правремене реакције Радио-телевизије социјалиста. Из поузданих извора Српска радикална странка сазнаје да ће РТС ускоро емитовати сензационалну вест о томе да је негде у свету пронађена телевизија!

Бранислав Ђорђевић

није пропустио да нагласи да су ову трку са интересовањем пропратили и бројни присутни Београђани, док се камерман својски потрудио да ипак мимоиђе те, за време трке углавном пуне тротоаре.

Када је у питању културно-забавни програм, концепција РТС-а је сасвим јасна. Инсистира се на преваходно музичким садржајима који су били јако популарни седамдесетих

во, ради се о очекивању да једна врста радњи, у овом случају музичко извођење, изазива увек исту врсту последица. Међутим, ту се не може успоставити никаква на чињеницама заснована узрочно-последична корелација, и никаквом музиком се не може створити илузија о благостању. Надобудни посленици РТС-а могу да бају на сва три канала колико

УН БЕЗ МАСКЕ

- Светска организација – инструмент америчке плутократије
- Комунизам није револт сиромашних већ тајна завера богатих
- НАТО – светска параполиција
- Срби "лош" пример за послушне народе

Све до почетка рата на овим нашим балканским просторима, код нас се о Уједињеним нацијама – ако се уопште нешто мислило – мислило позитивно. Владала је некаква инерција из Брозових времена, када се ћутало и када су се (част изузетцима) гледала своја посла. И данас постоје тенденције, посебно у страници на власти и код левичарско-либералних партија, да Уједињене нације посматрају као нешто недодирљиво, за свагда лато и

како су највише тада називали Први светски рат. Оснивачки састанак одржан је у Паризу, а иницијативу је дао амерички председник Вудро Вилсон. Међутим, многи познаваоци тадашњих прилика тврда да је истински иницијатор био самозвани пуковник Едвард Мандел Хаус¹⁾, амерички Јеврејин, пријатељ и саветник (по неким "контролор") америчког председника Вилсона. Дакле, прво у Паризу, а затим у Женеви, поставље-

чији је председник био иницијатор оснивања, нису приступиле Друштву народа! Политичари у Америци су сматрали да ће ова организација представљати опасност за суверенитет њихове младе државе. Гледано из данашње перспективе, не може се рећи да нису били у праву. Ипак, Друштво народа је суштински животарило до Другог светског рата, а формално се распало 1946. године. Није му успело да спречи јапанско освајање Манџурије, освајање Етиопије од стране Италијана, као ни Хитлерову агресију на Аустрију, чиме је ова постала првом жртвом нацистичке Немачке. Једини "успех" било је Мусолинијево повлачење са грчког острва Крфа, и то пошто је, посредством ове организације, Грчка исплатила Италији 50 милиона лира. (Да ли је неко за ово добио провизију, и колику, није никде забележено).

Наравно, оне који имају визију "једног света", распад Друштва народа нимало није обесхрабрио, а циљ им је остао исти: стварање једне светске владе. "Узвишеност" овог циља обавезивала их је на упорност и нов покушај, преко кога ће пребацити плашт хуманости, борбе за људска права, права аутсајдера и свих других мањина људског рода.

Логично је поставити питање: ко има толико дрскости да се заноси тако великим плановима? Одговор би морао бити у истом стилу: Они који имају моћ да утичу на политичке одлуке. Пошто је јавна тајна да се политика води иза кулиса, а да моћ у данашњем свету има онај који поседује новац, долазимо и до одговора. Банкарн, власници мултинационалних корпорација и великих медија, људи који имају много новца, желе и а п с о л у т и у моћ.

Бивши директор "Енглеске банке" Монтегју Норман изјавио је: "Хегемонија светских финансија треба да влада целим светом као један јединствени наднационални механизам".²⁾

Огромну финансијску моћ требало је инструментализовати, створити организацију која ће кришом, корак по корак, ићи ка циљу: светској влади, тј. падавини над целим светом. Године 1945. у Сан Франциску педесет држава потписује "Повељу Уједињених нација". Још под утиском страшног рата, застрашени америчким злочинима од Дрездена до

Волстрит – центар светске финансијске моћи

непроменљиво, без обзира какве злочине те исте Уједињене нације чиниле према Србима. Јер, шта су санкције ако не многоструки злочин према целом једном народу?

Но, појмимо редом и погледајмо кратак историјат, замислимо циљеве и сврху постојања Уједињених нација. Организација која је претходила Уједињеним нацијама звала се Друштво народа. Основано је 1919. године, после "рата за крај свих ратова",

ни су темељи Друштва народа, организације која је требала да буде само посредник у споровима, инструмент помоћу кога би се решавали неспоразуми међу народима путем арбитраже, нагодбе или суда. Друштво народа требало је да се бави не само политичким већ и трговинским, транспортним, образовним и здравственим проблемима.

Али од самог почетка је кренуло лоше. Сједињене Америчке Државе,

Хирошима и Нагасакија, људи и не размишљајући прихватају зачетак будућег монструма.

Не случајно (симболика је врло важна!) седиште Уједињених нација постаје Њујорк: центар светске финансијске моћи је у непосредној близини. Сем тога, одавно је већ јасно да је "америчка демократија" (владавина народа) само маска за плутократију (владавину шачице најбогатијих).

Као рак рана, организација Уједињених нација се шири: Скупштина, Савет безбедности, УНРА, УНИЦЕФ, УНКТАД, заседања и резолуције, Међународна банка за обнову и развој итд., итд. Монструм је растао пред нашим очима. А ми Срби, уљуљани и заступљени у социјалистичкој Југо-

славији, блептаво смо тацнали слабом Ескиму, Абориџину или муслиману који би нам се појавио као "Иза-сланик Уједињених нација". Чак нам је и то било мало па смо, о срамоте, прихватили улогу творца организације Несврстаних земаља. Колико је то "несврставање" искрено, показало се у овом рату када су се наша "браћа" сврстала на страну чије смо жртве.

Уз "несврстале", главни поборници Уједињених нација биле су тзв. социјалистичке земље. За узврат, Уједињене нације су према тиранијама у Москви, Хавани, Букурешту, Варшави, Софији, Београду... биле не само благе већ и прилично благонаклоне: Сладе су редовну помоћ, али тек толико да би се они неспособ-

ни режими одржали на власти, а плумртве комунистичке привреде на-кратко пренуле из коме.

Зашто је то тако? Зашто се комунизам толерисао и поред догора, гулага, Љубјанки и Голж отока? Зашто су доношене само неке млаке резолуције које никога нису нинашта обавезивале? Зар ондашњи људи нису имали своја права? Где су тада биле поморске блокаде, ембарго, забране летења и све друго што иде уз ово?

Можда одговор лежи у следећем цитату:

"Комунизам је само фронт нечег дубљег. Комунизам није револт "сиромашних" већ потајна завера богатих.

Међународна завера не потиче из Москве већ из Њујорка. Она није идеалистички крсташки рат у име бедних и понижених, већ прикривено грабљење моћи богатих и ароган-тих."³⁾

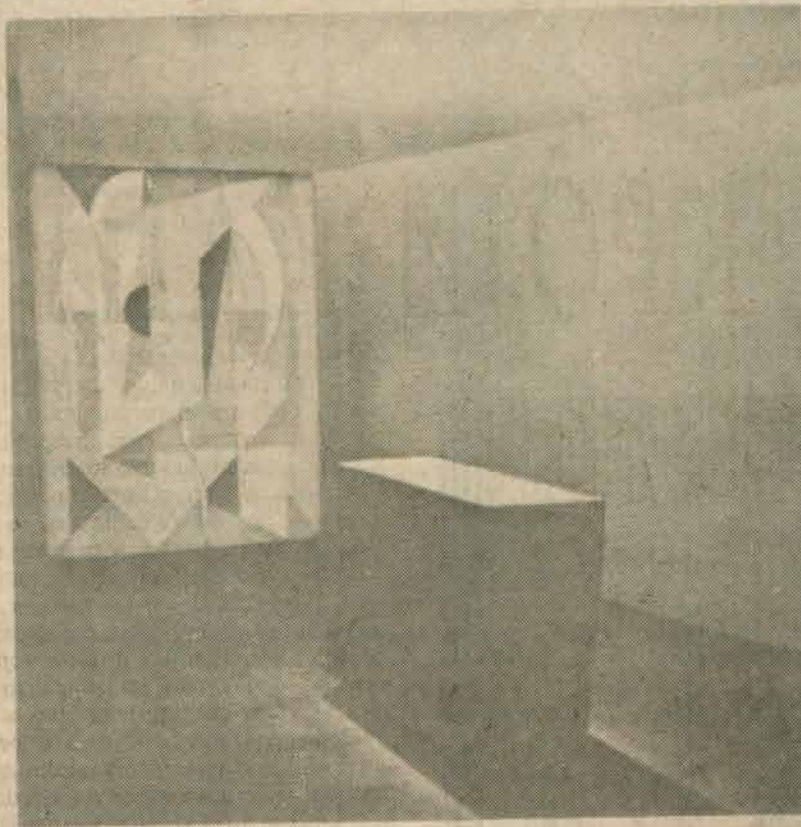
Када је организација ојачала толико да маске више нису потребне, када су се обезбедили од опасности "пробуђење националне Русије", када су Европу "ујединили", а у ствари разбили на безначајне, војно и економски немоћне регионе, у дејство ступа друга фаза плана који води ка "једном свету".

У тој фази поједини органи будуће глобалне власти добијају своје контуре. НАТО пакт, који би по логици ствари требао да престане да постоји јер је престала да постоји и сврха његовог постојања (Варшавски пакт) све више јача и прераста у "мултинационалне снаге" што је други назив за светску војску, која би се пре могла назвати полицијом него војском. Зар није чудно да толико земаља приступа "Партнерству за мир" (чак и Русија под Јељцином и Козирјелим)? Против кога ће ратовати сва та сила (док не стигну Марсовци)? Против Хаитија? Сомалије? Руанде? Зеленортских Острва?

Не! Она има за циљ да обезбеди усностављање Новог светског поретка, односно Светске владе, односно апсолутне хегемоније групе моћника.

Ми Срби смо, на жалост, први могли да осетимо како би изгледала једна таква власт. Зашто баш ми? Одговор је у чињеници да је главни противник "једног света" – национализам. Аутентични националисти, као припадници аутентичних историјских народа, тврдоглаво бране своје право на посебност, гнушају се мешања са другим народима и расама из чега би резултирало стварање тзв. "новог човека" без свести о својим коренима, о својој држави, својој вери, својој породици, својој приватној имовини, својој традицији, својим хе-

THE CULT OF THE ALL-SEEING EYE

UNITED NATIONS MEDITATION ROOM

THE TEMPLE OF UNDERSTANDING

Уједињене Нације – соба за медитације

ројима... Безлично "сиво човечанство" је идеално биолошко тесто за остварење власти над целим светом. Прототип такве мешавине већ животињари у Америци, где је лонац за топлење раса већ деловао. Имајући ово у виду, постаје јасно и залагање светских моћника за "јединствену, мултиетничку и мултикултурну" Босну. Наравно, није ту у питању некаква љубав према муслиманима већ се ради о паничном страху од стварања српске државе која би почивала на националним основама и која би могла да послужи као "лош" пример и за друге уснуле народе, посебно за Русију. Светски лихвари врло добро знају да би буђење Русије, оне праве а не ове у којој су неруси и даље на власти, значило крај њихових монструозних намера да завладају целим светом.

Као што је својевремено Ирак послужио за испробавање војног деловања двадесет и шест (!) нација, тако су данас Срби полигон за тестирање тренутних могућности Новог светског поретка. Уједињене нације играју како газде свирају, а Срби, добродушни какви смо, треба да плате. Сетимо се: Дошли су нам овамо на позив наших (тачније социјалистичких) власти. Затим су нашем представнику онемогућили да говори на скупштини Уједињених нација ("кадија те тужи, кадија ти суди"). Онда су увели делимични ембарго.

Па поморску блокаду. Па су забрањили летове, због чега је у Бањалуци умрло 12 српских чеда јер им није могао бити допремљен кисеоник из Србије. Онда су измислили "заштитањене зоне". Па су запретили бомбардовањем. Па су бомбардовали. Па су из тенкова пунали по Србима. У слободном времену су муслиманима из ваздуха бацали тоне оружја, хране, опреме, играчака, малтене и ускршња јаја, шверцовали оружје и муницију у "хуманитарним конвојима", хеликоптерима свакуисали ратне злочинце из Горажда, њихови командири и сами учествовали у ратним акцијама, а официри безочно лагали пред ионако "објективним" камерама светских ТВ-центара.

Из свега овога види се да Уједињеним нацијама циљ није мир већ, напротив, продужење рата. Они који стоје иза Уједињених нација баве се, између осталог, и трговином оружја и нафте (која је, кобојаги, под ембаргом па им је зато плаћамо три пута скупље), а разарања која су захватила овај простор нису била последница земљотреса већ врло скуних бомби, грацата и куршума које је неко некоме продао. (Знате ли да само стакла и бетон само у Сарајеву достижу штету од три стотине милиона долара? А да је свачији губитак нечији добитак, то сигурно знате).

Тачно је да нам нису дали да рат окончамо брзо и победнички. Но, све-

једно, ми ћемо ипак победити. Али земља ће бити исцрпљена и осиромашена, а они ће нам онда понудити своје зајмове и кредите, покушати да нас ухвате у своје "златне мреже" попут Међународног монетарног фонда и осталих зеленашких институција.

То се мора предупредити. Најбољи лек је у овом тренутку иступање из Уједињених нација и прекидање свих преговора док нам се не обезбеде равноправни услови. Зашто би нас обавезивале одлуке чији смо члан само фиктивно? Легализујмо, дакле, то стање и напустимо Уједињене нације. Тиме можемо добити не само ми већ и све друге угрожене нације којима бисмо послужили као пример. Тиме бисмо били много ближе крају сна о светској власти.

Напомене:

1) Интересантно је да је Е. М. Хаус био и иницијатор оснивања моћне америчке организације Савета за иностране односе (), која је кичма савременог естаблишмента и тежња ка једној светској влади. О томе смо већ писали у броју.

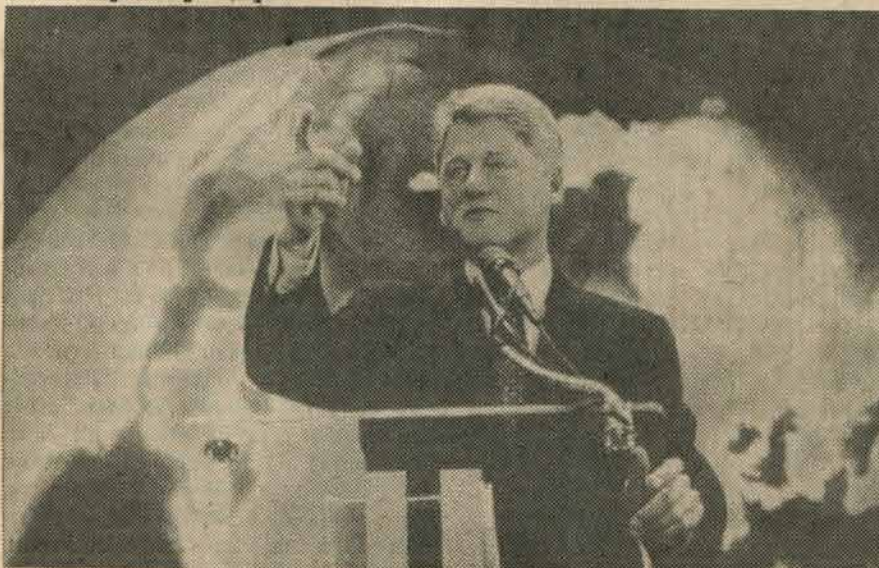
2) Гери Ален: "Реците НЕ новом светском поретку" (Југославија публик) стр. 18.

3) Ралф Еперсон "Невидљива рука", Београд 1994., стр. 77

Предраг Вишњевац

КО НАМ КРОЈИ КАПУ

• Најновији "Дранг нах остен"

Глобални газда – Бил Клинтон

Када се једна држава (а може се читати и народ) нађе у ситуацији да поред бројних дугогодишњих унутрашњих проблема буде оптерећена и притисцима из иностранства стиче се утисак да се ради о болној рани која крвари и преко које се посипа со или неко друго средство које не дозвољава да рана зарасте. Поређење можда није добро, а можда није ни тачно али да је на први поглед присутна сличност не може се спорити. На питања која се сама по себи намећу, попут, зашто смо дошли у ову ситуацију и како се изпући покушали су да нађу одговоре политика, наука и друге дисциплине.

Овај текст нема претензија да одговори на сва питања, па самим тим није оптерећен неком искључивошћу. Жеља је да се презентују неке чињенице за које се сматра да нису спорне. Како се превасходно рди о историјским чињеницама намера није доказивање да се "понавља историја", већ

напротив изналажење оних одговора који могу помоћи јер су се у даљој и блиској прошлости ипак дешавали неки догађаји који личе на данашње.

Познато је да је економска криза од 1929. до 1933. године уништила светску економију и да су различити облици и начини решавања кризе утицали и на изглед политичке карте света. Економски потреси су збрисали Лигу народа а у међународним односима парцијални интереси су се штитили нагодбама или силом. Експанзија комунизма озбиљно је запретила традиционалним вредностима. Сви услови су били испуњени да на светску позорницу ступи немачка варијанта фашизма звана нацизам.

Када је нацизам почео значајније да прети англосаксонском делу западне хемисфере, створена је идеја уништења нацизма. Неки теоретичари нарочито истичу да економски потенцијали Британије и Америке нису омогућавали значајније војно супротстављање Немачкој, што је апсолутно тачно. Не би требало да се заборави да је постојао и други идиолошки разлог због чега није било међународних инструмената за заштиту од нацизма. Немачка експанзија према истоку, рачунало се, обавиће "прљави посао" са комунизмом.

Немачка је ратне припреме започела још 1934. године а Британија и Америка нешто значајније на плану наоружавања почеле су 1940. и 1941. године. Од 1934. до 1939. године Немачка је 60% националног дохотка користила за војне потребе а, рецимо Америка, је тек 1942. године трошила 55% националног дохотка. Развој војне индустрије у Другом светском рату створио је Америци страховиту економску и политичку предност која се и данас одржава. Уз много веће жртве и превисоку цену и Совјетски Савез је постао једини достојан партнер Америци после Другог светског рата.

Атлантска повеља из 1941. године је била први документ којим су се назирали темељи будућег светског поретка. Америка и Британија су признале два начела "поштује се право сваког народа да изабере облик владавине под којим жели живети, успостављање економске сарадње међу свим народима и да се напусти сила после уништења нацизма". Усвајање тих начела лишило је Британију готово целе империје у периоду од око петнаестак година после завршетка другог светског рата. Оно око чега се Британија и Америка тала нису сложиле била је политичка организација будућег света. Британија је инсистирала на "ефективној интернационалној организацији" док је

Америка захтевала да ред после рата одржавају четири велике силе и то: Америка, Британија, Совјетски Савез и Кина, незнатно модификована варијанта Америке је темељ на коме још увек формално egzистира Организација Уједињених Нација.

Други свакако значајан догађај била је Техеранска конференција на ко-

се после пораза регенеришу, што је показало искуство после Првог светског рата. Зато је сматрао да гаранција западних сила против оживљавања немачког империјализма и милитаризма уопште нису довољне и да је потребно ликвидирати 50.000 до 100.000 посланаца немачког експанзионизма.

Техеранска конференција – тројка која је поделила глобус

јој су савезници поред договора о будућим војним операцијама против Немачке, покушали и да се детаљније договоре о будућем изгледу политичке организације света. Поред договора о уништењу нацизма посебну нажњу заслужује чврсти став Совјетског савеза "да будуће УН не би смеле светској сили СССР-у кројити законе и да СССР мора бити окружена пријатељским земљама". Тим ставовима Совјетског Савеза практично тада а и касније није се могло супротставити јер по свим показатељима Совјетски Савез се рађао као светска суперсила а за уништење нацизма био је потребан јак и сигуран партнер. Те предности Стаљин је врло вешто користио.

Стаљин није захтевао да Совјетски Савез добије северни део источне Пруске и да се Немци из источноевропских подручја масовно протерају. Том захтеву покушао је политички врло вешто да парира Рузвелт предлогом да се будућа Немачка децентрализује, мислећи при том на формирање пет аутономних држава док би два стратешки важна региона била стављена под међународну контролу. Стаљин је вештачку поделу сматрао бескорисном, јер се то противило немачкој националној свести, али се слагао да треба обновити Аустрију. Упозоравао је саговорнике на невероватне способности Немаца да

Свакако би требало да се подсетимо да је Америка 1939. године донела Закон о неутралности који је важио и у 1940. години када је донет и Закон о зајму и најму, а који је био негација претходног закона и који је омогућавао председнику Рузвелту да прода, пренесе, замени, уступи, изда у закуп или на било који начин помогне влади оне земље чија је одбрана према председниковом мишљењу од виталног значаја за одбрану Америке. Тај закон је омогућио Америци да "помогне" бродовима, разарачима и другим наоружањем Британију и стратешким сировинама Совјетски савез, као и друге савезнике. Тај закон је омогућио Америци да добије права да изгради базе на Њуфаунленду, неколико западноиндијских острва. Британској Гијани и низ других стратешки врло значајних погодности за будућност. Та и друга права која су остварили Американци били су гаранција да се водило рачуна и о интересима Америке, јер је у Америци деловао снажан покрет "изолациониста". Да би се унутрашње стање средило и добила општа подршка Рузвелт је у своју Владу увео и два републиканца и то: Кнокса за министра морнарице и Симсона за министра рата.

Оно што се дешавало после Другог светског рата (УН, војнополитичка

подела, "хладни рат", логика цикличних рецесија итд.) добро је познато. По много чему изгледа да се и данас светска политика налази у сличној ситуацији из времена 1930. до 1941. или 1945. године, иако данас не постоји тзв. "тотални рат" и нека нарочито тврда идеолошка подела света. Формално постоји ОУН, са својим специјализованим организацијама, КЕБС и друге регионалне организације али њихова правила и логика рада се не користе или се користе супротно начелима и циљевима на којима се те организације заснивају, па се само стиче утисак да су међународне организације на преиспитивању и проналажењу нових начина рада. Не мали број теоретичара сматра да се данас још увек трага за нечим новим што се назива "нови светски поредак" и због тога ова данашња времена подсећају на период 1930. до 1941. или 1945. године када се такође радило на, у то време, "политичкој организацији будућег света".

За нашу државу и грађане који су се нашли у тешкој ситуацији, јер демонтажа СФРЈ није ишла по плану, значајније је шта можемо очекивати, шта радити и како да се што брже спасемо уз заштиту свих националних вредности и циљева. По правилу када је у питању Балкан ситуација је далеко компликованија због стратешких, националних, верских и других разлога. Запад привидно уједињен састоји се из више делова и то: Америке, привидне мегасиле, Европске Уније која је у настајању и која по свим збирним показатељима треба за 30-40% да надмаши Америку, обојена Британија која је више захваљујући традицији велесила (и поред разлике у мишљењима Британија и Америка никада не би напустиле једна другу), задужене и добрим делом исламизоване Француске, уједињене и економски снажне Немачке коју оптерећује прошлост и прожима жеља политичке доминације и других држава које мање или више, ређе или чешће имају улогу "зена" на атлетским митинзима. Тај Запад више не држи идеолошки интерес већ страх од претпостављене опасности, а уколико је нема, опасност се ствара, односно симулира како би интерне несугласице биле по страни. Зато и НАТО који реално нема посла опстаје или се само привидно трансформише. Рекло би се тешка позициона борба у отварању ради бољих позиција пре заплета и расплета. Стога се и повлаче неки потези који имају за циљ да се коначно решавање одложи.

Немачка као главни експонент политике демонтаже социјализма остварила је своје интересе подстицањем сепарања источног блока и поје-

динних држава на мање делове који су сада добрим делом у економској зависности од Запада, а пре свега Немачке. То је било могуће пошто су начела на којима почива међународно право "цркла" а медији постали експонентни политике силе и претњи.

Што се нас тиче, ми смо за протекле три године били онтуживани. За бољшевизам, агресију, геноцид и друге ратне злочине, за кршење људских права, одсуство демократије и великосрпски национализам. Да то све не постоји светској политици добро је познато али морао је да се нађе повод, односно разлог да би се оправдало понашање Запада према нама.

Како Запад може спречити регенерацију и интеграцију српских етничких простора и право српског народа да изабере облик владавине под којим жели живети. Има само две могућности које у основи имају силу. Прва је да се сви Срби укључе у актуелне војне операције и тиме оправда међународна интервенција после које би следила децентрализација српског етничког простора уз одређивање два региона који би били под међународном контролом. Та могућност у суштини се заснива на Балкану и чињенице да се будућа "врха граница" за случај формирања источног паидама Западу постави на Балкану. Друга је да се изврши делимична реинкарнација бивше Југославије као стварно "вештачке" творевине која би задовољила све националне, економске и политичке циљеве и интересе народа и сила. Како би та варијанта Југославије изгледала и колико би трајала нити се зна нити се може претпоставити да ли је уопште могућа. Како би изгледала та "унија" непознато је, али оно што је сигурно то би био опет неки "планетарни експеримент", што и није неко чудо за овај део Балкана, са изузетно кратким роком трајања. Како то спречити? Можемо ли то предупредити или бити за корак испред.

Ако се тај будући "нови светски поредак" ствара и сасвим извесно заснива на капиталистичком уређењу, либералној економији и политици као инструменту капитала, шта нам је чинити. Прво би сви последици јавне речи, они који себе сматрају неким политичарима и представници државе, морали из речника да избаце све речи које упућују на закључак да у Србији цвета фашизам и бољшевизам. Чињеница је да су се тим речима, бројни корисници, из парцијалних политичких интереса користили како би нацртали опозиционе страшке и актуелну и крајње проблематичну власт у Србији и тиме практично доприносили "жељеној" слици о Србији. Друго што би морало да се уради

је још жешће представљање, и упознавање светске јавности са чињеницама: да су Срби жртве хрватско-муслиманског фашизма, да је СФРЈ и социјализам ускратио Србима право на самоопредељење, живот и слободу, људска права и демократију, осуда сецесије и силе и истицање права Срба на одбрану. Треће је потенцирање дисконтинуитета са унутрашњим правним поретком и ту не би требало да буде никаквих спорова у погледу брзине којом то треба да се уради. Ради се о послу који хитно треба почети и окончати а ради компатибилности са Западом и у сусрет "новом светском поретку" треба промовисати капитализам са људским правима и демократијом. Четврто је доказати спремност и трајно опредељење ка економској сарадњи са свим народима. Пето што треба да се уради је избегавање међудржавних сусрета са државама које су оптужене за тероризам или су у конфликту са назови "међународном заједницом". Шесто по набрајању, а по значају можда заслужује и бољу позицију у набрајању, је представљање да се конфликти не заснивају на верској разлици већ на експанзионистичким интересима у региону. Седмо по набрајању је жестока офанзива да се представници Савезне Републике Југославије приме у међународне форуме и захтевати зајам од међународних организација или, зашто не и од тренутно једине назови мегасиле управо ради заштите људских права и демократије Срба.

И да се вратимо на дилему са почетка текста да ли је ово што добијамо из иностранства као предлоге и ултиматуме средство за посипање ране. Да ли је то "со", или је то можда алкохол, такође, средство које служи између осталог и за дезинфекцију. После дезинфекције ране обично иде неки прашак којим се рана залечи, али ипак постоји опасност да организам не прихвати прашак па су потребни неки нови препарати. Ипак нам се чини да за ову нашу рану нису потребна никаква средства за дезинфекцију и прашкови. Срби обично алкохол користе поводом својих (бројних) прослава и називају га шљивовица или комовица, са изузетком помодара који пију виски (претежно се прави од трулих корица хлеба) и зато што га цене не расипају га на неке дезинфекције. Природно је да не можемо прихватити дезинфекцију наше Српске ране неким буђавим вискијем, а и рана најбоље залечи сама од себе, а помаже јој и сунце.

Зоран Красић

КО СТОЈИ ИСПРЕД И ИЗА ЗВЈЕЗДАНЕ ЗУБОВИЋ

- Мешетари уновчили српске недаће
- Преварантски перпетуумбиле

Ових дана инкогнито стиже из Загреба у Београд Звјездана Зубовић "мајка Тереза" Срба из Хрватске, која их је више ојадрила него Дафина Милановић своје суграђане у Србији. И док се о пословању ове друге уважене даме мање-више све зна, о првој се још увек ћути. Али, кад се проговори имаће шта и да се каже. За сада око стотинак опљачканих Срба из Хрватске који су Звјездани Зубовић потписали генерално пуномоћје да им прода имовину, а за узврат нису добили ни једну немачку марку, узалуд обија прагове разних институција по Београду и тражи начин како да јој се стане на пут.

Колико је оних Срба из Хрватске избеглих у Србију чију имовину је Звјездана Зубовић продала у бесцење ни броја се не зна. Они за сада ћуте јер знају да закон званично не само да их не штити већ и "не дозвољава" такве трансакције, које су по обиму и распрострањености масовна појава и јавна тајна, добро позната органима актуелне власти и у Србији и у Хрватској.

Господин Лончаревић, министар правде у Влади Хрватске, је прва личност која стоји иза Звјездане Зубовић, кад се и ако се неко од опљачканих Срба покуша жалити. "Сами сте потписали пуномоћје, нико вас није присиљавао и од власти немате шта тражити", спремно одговарају чиновници из хрватског Министарства правде. Наравно, господин Лончаревић може да трља руке од задовољства. Његова штићеница за ситне паре "откупљује" српску имовину широм Хрватске и даје већи допринос етничком чишћењу тог "српског накота" (како је својевремено Србе у Хрватској назвао Старчевић), него сви хрватски министри заједно.

И тако, док је у Загребу око делатности Звјездане Зубовић све јасно у Београду је више него мутно. Свој патриотизам Звјездана Зубовић је доказала као хрватски кадар у Београду још у доба владавине сада већ покојног Бранка Микулића и промућурног Анте Марковића, чији је била лични правни саветник. Она добро познаје Србе јер је цео радни век провела у Београду и била удата за Србина.

Већ три године живи у Загребу где има стан и адвокатску канцеларију. У Београду има велики луксузно опремљен стан који јој је остао иза

Е. Деца јој живе на Кипру где има кућу и хотел који води њен син.

Међутим, она не станује у свом стану у Београду, нити ради у својој београдској адвокатској канцеларији. То за њу раде људи које плаћа. Није јој ни тешко да одвоји од свог богатства, стеченог за последње три

Загреб - главни град "лијепе њене" у који одлазе српске девизе

покојног мужа Милутина. Стан се налази у строгом центру Београда у улици Алексе Ненадовића бр. 13. Као "савезни кадар" Звјездана Зубовић је малтене за шабе откупила тај стан и постала његов власник. Адвокатска канцеларија на њено име такође је у центру Београда - ул. Јована Рајића 5

године, на српској несрећи у Хрватској, незнатну своту новца и "великодушно" награди Србе "јаничаре" који у две смене, пре и после подне, раде у њеној канцеларији. Они јој чувају и одржавају стан, и брину о њеној личној безбедности, кад у три месеца једанпут, на пар дана инкогнито до-

путује у Београд да обави најкрупније послове у четири ока.

У адвокатској канцеларији Звездане Зубовић у Београду, испред ње и у њено име са многобројном клијентелом наступа адвокат Слободан Драча, избеглица из Бенковца. Само он зна од кога је побегао – од Срба или Хрвата, јер отац му је Србин а мајка Хрватица. Он није хтео да иде ни у хрватске ЗЕНГЕ нити у српске браниоце Крајине па се обрео у Београду. Ту нема ни сталну пријаву боравка, ни статус избеглице, ни држављанство републике Србије, ни регулисану војну обавезу, ни друге прерогативе који подразумевају законски заснован радни однос. Једноставно, госпођа Зубовић му је написала пуномоћје да је заступа у вођењу њене адвокатске канцеларије.

Свако се с правом може упитати – зар је и то могуће? Каква смо ми то земља, држава, народ? Јесмо ли ми неко дивље племе. Чиме се то бави актуелна власт кад и поред армије полицајаца по Београду мешетари један Слободан Драча који у себи носи хрватску душу и који код сваког клијента, латинском лукавошћу, настоји да о Звездани Зубовић створи имиџ "мајке Терезе". Кад превара клијента постане опиљива, он ћути као заливен или одговара кратко и неодређено. "Знате, Хрватска је друга држава, ми ту не можемо ништа". Преко њега нико од оштећених до Звездане Зубовић не може да дође. Само он зна где она одседа у Београду, када и кога ће примити и колико ће се задржати.

Још једна личност је у кратком боравку госпође Зубовић у Београду незаобилазна. То је Владимир Бабић – београдски милиционер са легитимацијом инспектора. Човек из структуре власти – званично. Незванично, за добре паре, "горила" Звездане Зубовић. Њих двојица (Слободан Драча и Владимир Бабић) је сачекују мерцедесом на мађарској граници и доводе у њено, по правилу увек друго али обавезно тајно, склониште. Та скровишта су станови Звезданиних личних пријатеља из њених предрачних времена. Програм боравка и рада дефинишу Слободан и Звездана, док се на смену о њеној безбедности брину Владици људи а да и не знају кога у ствари чувају. Владимир Бабић је Србин, ожењен Хрватицом. Пре рата, до 1991. године, био је милиционер у Загребу, а од 1992. год. милиционер-инспектор у Београду, са станом у ул. Пеђе Милосављевића бр. 68. Захваљујући услугама које је он учинио Звездани Зубовић и она њему, Владимир Бабић је добро уновчио српску несрећу у Хрватској. Од трансакција и криминалних радњи "зарадио" је толико новца да је за протекле две и по године купио још један стан у Београду и кућу у Вранићу. Колико још поред тога има новца у банци у

Пре него што је "одлетео" Панић је ослободио ухваћене хрватске зликовце

Минхену, где му живи свастика, то вероватно само он зна.

Међутим, Владимир Бабић и Слободан Драча су "ситне рибе". Они су само пиони на шаховској табли који штите "краљицу" иза које стоје један или чак два "топа". Ти "топови" су фигуре на врло високом положају у актуелној власти. И њих је Звездана Зубовић нечим крупним задужила. Можда им је добро продала имовину у Хрватској, а новац уложила на њихов конто на Кипру. Кад једног дана госпођа Зубовић буде, пред лицем јавности, као и Дафина Милановић одговарала на бројна питања преварених и опљачканих Срба и то ће се знати. Али пре тога треба јој одузети пасош и забранити одлазак из Београда. Неко ко је надлежан то треба да уради. Основ за то је њена незаконита делатност коју она "легално" обавља преко своје адвокатске канцеларије у Београду.

Органима актуелне власти није непознато да о њој постоји дугачак досије у Савезном и републичком министарству унутрашњих послова. Против ње и њених сарадника постоји и кривична пријава у Трећем општинском јавном тужилаштву која се води под бројем 198/94. Па ипак нико ништа не предузима.

Можда је овај садашњи истовремено и њен последњи долазак у Београд с циљем да перфектуира продају стана и адвокатске канцеларије. То је неким клијентима најавио шеф њеног личног обезбеђења – Владимир Бабић. То не значи да њена активност

на истом послу – стичком чишћењу Срба из Хрватске престаје. Не, напротив. Њене послове а можда и канцеларију у Београду наводно преузима Милан Вуковић, који је од београдске адвокатске коморе добио потребне папире. Реч је о човеку који је био судија у Славонској Пожеги и 1991. године побегао у Београд. Једноставно се као Србин уплашио Хрвата. Њихово поверење је, не без разлога, поново стекао одбраном шесторице усташких монструма из Вуковара, чији искази су приказивани на београдској телевизији. Није се јавно експонирао јер је Милан Панић, тај белосветски хошгтаплер и наш бивши премијер, споразумом са Хрватима у Мађарској, разменио ове зликовце за невине Србе ухапшене у "Лијепој Њиховој".

И на крају, шта да се ради?

Око сто, до голе коже, од Звездане Зубовић опљачканих несретника безнадежно обија прагове "глувих" органа власти у Београду.

Уместо тога требају се организовати. Нека им овај чланак као и онај под насловом "Звездане године Звездане Зубовић", објављен у броју 14, буду позив да у редакцију нашег листа, Француска 31, пошаљу писмену изјаву о својој штети. У плану је формирање одбора оштећених који ће се петицијом обратити Савезној скупштини и тражити посланичку интерпелацију и онемогућавање Звездане Зубовић и њених сарадника у својерсној пљачки српске имовине.

Мапојло Бабић

Душан Михајловић у интервјуу "Правди" (бр. 1 од 9. јуна о.г.) каже да Добрица Ћосић Новој демократији није дао само име већ јој је "прибавио" – као почетни капитал – и Социјалдемократски савез младих, као реформску струју Савеза комуниста, одбеглу из скута овог "савеза". На оснивачкој скупштини Ћосић је подвукао потребу Србије да има нову политику и нове људе.

После Ћосића на истом скупу је говорио и "угледни академик" (тако га зову) Матија Бећковић: Позвао је младост "да не дозволи онима који имају још десет година живота да упропасте читав наредни век".

За дивно чудо, никоме није пало на памет да Матија говори о Добрици!

Кад смо већ код Добрице Ћосића, поменимо и то шта о њему у новосадском "Свету" (бр. 54 од 13.VI) каже националиста Момчило Селић:

"Бестидно је да се поново јавља пошто је по ко зна који пут засрао. Неће он ништа урадити – само хоће још једном да целу ствар обалави. Шта значи обалавити? Попиће гут-

љај из те чаше, да више нико не може после да из ње пије".

Постоји ли преваспитање са касним паљењем?

Наиме, говорећи на некаквој прослави у месту званом Партизани, уважени академик Михајло Марковић (СПС) 6. Ускресу ове године нам поручује да нема никаквог помирења и рехабилитације генерала Драже Михаиловића и Милана Педића. Димитрија В. Љотића, код кога је својевремено као млади скојевац био на преваспитавању, госп. М. Марковић ни једном речју није поменуо! Хоће ли љотићевци ускоро почети да нас убедују оним "Има шансе. Има, има."

Била једном Лепа Брена у Брчком. Дочекао је, каже, цео град. И док су сви плакали, пита она њих:

"Па добро, има ли то неког смисла? Ови ће имати територије, ови неће, једног дана ће доћи неко пул лове и нећете га питати ни како се зове, уложиће паре, можда помоћи да се запосли моје дете, твоје дете. Једнога дана ће се ваши синови женити Кинескињама, Хрватицама, Босанкама... Не може се то спречити".

Шта радимо ми овде у Србији? Лепа Брена у "Свету" (бр. 52.16.V.94.) одговара:

Ми овде у Србији са људима из Босне одржавамо контакт, пије се кафа, тргује са Новим Пазаром, држе концерти по Косову, последује са Македонијом! Зашто је то тако, лепа Брена и то зна:

"Као рационална, зрела особа, знам да цео свет спаја тржишна економија. Љубав може спојити мајку и дете, и евентуално мужа, оца. Остало се не записива на љубави већ на интересу."

Да ова звезда српског естрадног небеса уме да буде и самокритична, видимо у једном њеном "признању" где каже:

"Постоји слој моћника који користе фанатике и примитивце да би извукли одређени профит!"

У "Политички експрес" од 1. јуна, на страни 13., у оквиру наградне игре освојено је огромни наслов "Бирамо двојника др Аврамовића".

Ето ко подкопава Аврамовићев програм!

Сада се многи питају: Куда се то спрема др Аврамовић када му за овде треба двојник? Да ли је ова Дафина која се послађала са Кларом Мандић

Фахрета Јахић позната као лепа Брена

она права Дафина? И како то да се није нашао неко ко би лично на газда-Језду? Иде се чак дотле да се говорка да ни онај у републичкој скупштини није онај прави Бица: Овај делује некако суво(њаво).

Из недокучивих побуда НИЦ (бр. 2268 од 17. јуна о.г.) на пуне три стране објављује интервју са балканском саблазни Милованом Ђиласом, човеком за кога не постоји историјска дистанца са које не би био српски злотвор. Знајући да ће се мало ко потрудити да прочита шта то Ђилас сматра, мисли, налази и излаже, НИЦ нам крупним словима нуди једну реченицу излучену, вероватно из поменутог интервјуа. Она гласи:

"Бићу нескроман: и ја сматрам свој белетристички рад важнијим. Али моја политичка судбина била је таква да је тај рад привукао мању пажњу." Заиста необјашњиво! Како је могуће да је Ђиласова "белетристика" привукла мање пажње од његових пасијих гробља?!

Као утеха нека му послужи Адолф Хитлер чији су акварели такође привукли мању пажњу од његовог "политичког" деловања.

Аустријанци су се на референдуму од 12. јуна одлучили да приступе Европској заједници.

Јадни Словенци!

Аустријанци их прво поपालили и напујдали на ону прошлу Југославију (била и не поновила се!), обещали да ће им све неверности и незахвалности опростити, чак се говорало да ће Словенија постати десета савезна држава, а сада одоше без њих у Европу.

На сунчаној страни Алпа, онако озрачени, чешкају се сад Словенци по полутрезним главама и ништа им више није јасно: Сви би Словенију али нико и Словенце!?

О Ускрсу, у "Политици" и ове године иста прича:

"Свим својим сарадницима и читаоцима редакција честита Ускрс" Зар је толико тешко поменути и оне о чијем се празнику заправо и ради, тј. православне вернике?

Зар је важније и а ш највећи празник честитати муслиману сараднику или пак читаоцу атеистичног него нама верницима?

Наравно, има и шкртијих од "Политике". Председник Републике Србије наш највећи празник честитао је с а м о Патријарху.

Од како их је Добрица Ћосић попалио својим предлогом, голооточани дојаднише и Богу и људима кука-

Бивша градоначелница и бивша пријатељица Дафине Милановић

мавчећи за рехабилитацијом. Што је врхунац дрскости, ова господа не само да су напасна већ су и пробирљива: Са свог скупа од 5. јуна о.г. поручују нам да траже рехабилитацију али да не желе да их трпамо "у исти кош са четницима, љотићевцима и недићевцима!!!"

Од кога траже рехабилитацију? Какве везе има овај народ и ова држава са ингерним комунистичким обрачунима!? Какве везе имамо ми или Руси са Брозом, Стаљином и комунистима уопште!? Ако им је баш толико стало да докажу како је било

паметније стати уз Стаљина него уз Тита (какав истанчан укус!), онда нека се обрете Савезу комуниста-покрету за Југославију, а за оне са којима неће у исти кош нека не брину: нека нарочита рехабилитација њима код Срба и није баш преко потребна.

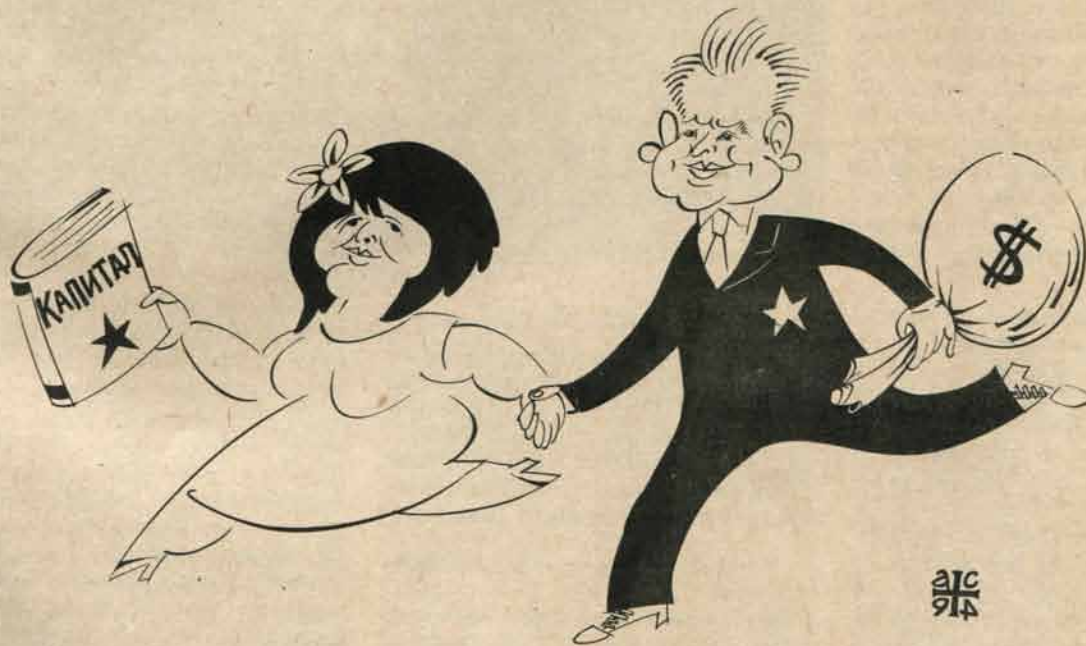
"У једном од многобројних међукомунистичких обрачуна из доба када су сви комунисти били у једној јединој странци, г-ђа Слободанка Груден (баш та, или познајете још неку?) као председавајући приликом ликвидације Драгише Павловића-Буце каже у Градском комитету (5.X.87.):

"У дијалектичком посматрању ствари све може да се мења, али линија Тита ће остати линија ове партије. Према томе, свако ко буде на ту тачку ударио, биће ми непријатељ."

Непуних седам година касније (21. јуна 1994). г-ђа Слободанка Груден (та, која друга!) појављује се у другом општинском суду у Београду и прилаже потврду по којој су брилијантска наруквица, огрлица и прстен, које је добила од Дафине Милановић на оној чувеној "додели Оскара", прешли у власништво града Београда.

Иако можда и није баш чист, Београд ће ипак са овом наруквицом, огрлицом и прстеном лепо изгледати. Лепше од г-ђе Груден свакако. (А кад се дедоше Титове потврде?).

ТЕОРИЈА И ПРАКСА

СРБИ У "КРУГОВАЛНОЈ ПОСТАЈИ"

● Владајућа коалиција ДСХВ у Суботици намерава да у програм локалне радио станице, уз српски и мађарски, уведе и хрватски језик.

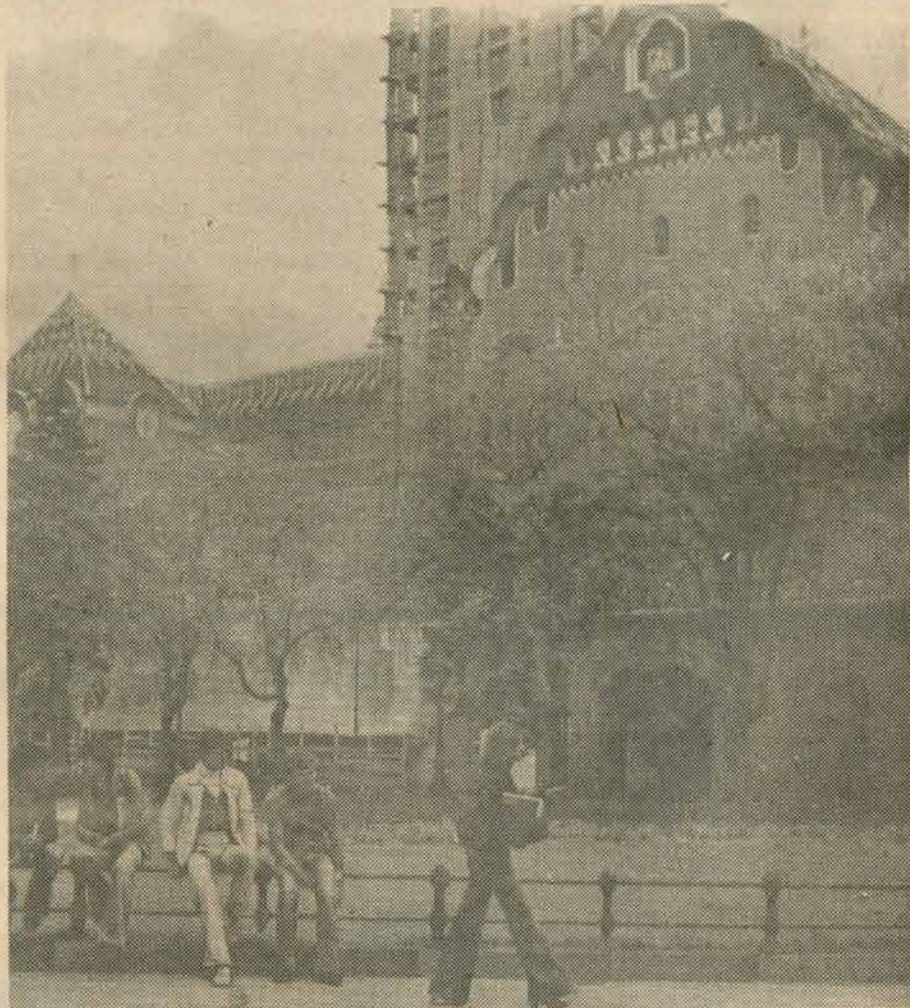
● Како се политички циљеви камуфлирају тобожњим "задовољавањем културних потреба хрватског живља"

Актуелна власт у Србији дозвољава оно што ни једној другој не би пало на памет! Две странке, које су отворено непријатељске, не признају законе ове земље и делују сепаратистички, добиле су "на поклон" комплетну радио станицу, да би у једном српском граду увеле у службену употребу мађарски и хрватски језик. Сада је на реду да путем радио-таласа проговори и права правцата "круговална постаја", па да циљеви некакве тобожње "тростелне аутономије", што није ништа друго него припрема за прижељкивано комадање Србије, буду за неколико корака ближи.

Радио Суботица је била два пута у току ове године, а нарочито током прве половине маја месеца, поприште маратонских расправа на синдикалним зборовима. Међутим чини се све је у ствари решено још пре нешто више од две године, када је радио станица постала јавно предузеће чији је оснивач Скупштина општине, а запослени одбили да свој статус реше у оквиру РТС система. Дobar део колектива, поготово већина новинара у редакцији програма на мађарском језику, били су рукама и ногама против "србијанске" варијанте, а њима су се придружили и појединци из српске редакције, па општинској коалицији није било тешко да обећањима о некаквој независној и ванстраначкој улози радија, издејствује оно што је желела.

Они који су били узалуд упозоравани да верују лажима добили су временом и конкретне доказе за то. Уз ДЗВМ према радију су све упорније и смишљеније деловали усташоиди ДСХВ-а путем општинске власти, па су тако сменили и поставили руководство куће, уместо нестраначког, уз благослов локалног Социјалистичке партије Србије, формирали вишестраначки управни одбор, на месту главног уредника програма на мађарском језику усталичили провереног ултранационалисту, а онда се окомили на уредничку фотељу у редакцији на српском језику.

СРПСКОХРВАТСКОМ језику. По предложеној измени требало би да буде "на српском и хрватском", док најавна шпица програма на српском језику није измењена и гласи: "РАДИО СУБОТИЦА ПОЧИЊЕ ПРОГРАМ НА СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ"

Градска кућа у Суботици

Ко говори "српскохрватски"?

Први пут су наишли на отпор, додуше само из редакције програма на српском језику, и за сада је Славиша Лакићевић, главни уредник програма, задржала статус ВД, но, поново следи расписивање конкурса и неизвесно је како ће се прича завршити.

У међувремену, вршене су измене и допуне Статута овог јавног предузећа. Дошло је до измене програмске шеме, али док се у Статуту спомињу редакције као организационе јединице на српском и мађарском језику, он садржи и одредбу о програму на

Невероватно је да после свега што се последњих неколико година догодило усред Србије још постоји "српскохрватски" језик. Ко уопште њиме говори у Суботици? Ако изузмемо Србе југо-носталгичаре и оне који би да се додворе ДСХВ-у, уз малобројне комуно-фашисте из СК-ПЈ, онда заиста НИКО. Хрватима тако нешто не пада на памет, Буњевци липо диване својим језиком, а Мађари мађарују колико хоће и где хоће. Само Срби би, да не би били проглашени националистима и да не би "угрожавали" друге тако застрашујућим термином СРПСКИ ЈЕЗИК, треба да га

ублаже оним брозовским СРПСКО-ХРВАТСКИМ.

На радију, међутим, хрватски би добио свој посебан термин, не као "српскохрватски" – него чисти хрватски, а како би поменуто "ПОЧИЊЕ ПРОГРАМ НА СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ" остало на почетку програма на српском језику, онда српског језика на таласима Радио Суботице формално и не би било! Јер, оглашавали би се мађарски, српскохрватски и хрватски програм, бар како сада ствари према важним статутима оснивача и радија стоје.

Шта чека Уставни суд?

Статут општине, по којем су у службеној употреби српски, хрватски и мађарски језик, супротан је српском Уставу, а овај је у колизији са југословенским, где се дозвољава увођење у службену употребу језика националних мањина.

Уместо да Уставни суд разреши ту дилему тако што ће одобрити или оборити Статут Скупштине општине Суботица, он се не изјашњава, што одборници ДЗВМ и ДСХВ, који чине већину, и те како користе, па и када је локални радио у питању.

Редакција програма на српском језику није прихватила предлог Имреа Керна, председника Управног одбора радија и председника Извршног савета општине, да се сагласи са Статутом свога предузећа у којем ће писати да радио "производи програм" на мађарском, српском и хрватском језику, па уколико Уставни суд поништи Статут општине, да се онда мења и ова одредба.

То би значило да ће у међувремену стартовати и "круговална постаја", а њено укидање, уколико би евентуално Уставни суд пресудио против службене употребе хрватског језика, било би повод да се ДСХВ са новим "аргументима" обрати КЕБС-у и осталим својим заштитницима на Западу са већ изањгалом причом о "угрожености". Што се угрожености тиче, на северу Бачке угрожени су једино Срби, и то у својој земљи.

Праве разлоге што Уставни суд не доноси решење није тешко наслути. Чека се решавање међудржавних односа између Србије, односно СР Југославије, и Хрватске. У зависности од тог исхода актуелна власт може да "тргује" давањем већих или мањих права Хрватима у Војводини, уместо да се већ сада одреди према њима онако како је једино могуће и исправно – као националној мањини која у држави Србији не може имати већа права него што их имају Срби.

Андрас Агостон – ДЗВМ
(Демократска заједница војвођанских
Мађара) ведри и облачи у Суботици

Заборавили Буњевце

Ради праве информације колико је ДСХВ моћан у Суботици само захваљујући трапавости и глупости странке на власти у Србији и систему који јој омогућава да буде на власти, треба рећи и то да је ДСХВ на прошлим изборима за посланике Републике Скупштине остварио катастрофалан резултат, а на локалним изборима, када је у коалицији са ДЗВМ предузео власт, добио је око 30 одсто мање гласова од Српске радикалне странке Суботице.

Тако се и програм на хрватском језику Радио Суботице планира за хрватски живаљ, а "заборавља" да се на последњем попису 1991. године више грађана Суботице изјаснило да су Буњевци него Хрвати! Ако имамо у виду да у Суботици живе и бројни припадници других националних мањина, онда би по неком редоследу најпре требало увести програм на буњевачком језику, оној икавици којом вековима говоре Буњевци, не само оних седамнаест хиљада и нешто према последњем попису, него и већина од шеснаест хиљада Буњеваца који су се изјаснили да су првенствено Хрвати!

Наравно, заговорници увођења хрватског језика у програм радија одмах траже изговор и образлажу како би за такав потез, односно покретање програма на буњевачком језику, поред опредељивања стручњака да ли је буњевачки језик или само наречје, требало спровести испитивање мишљења грађана да би се потврдило прецизно и одговорно да ли су они за буњевштину преко радија. Као да су грађани Суботице било шта питани када је у Статут општине у службену употребу уношен хрватски језик или када је предлагано оснивање "круговалне постаје".

Судећи према реаговањима Буњевца у Суботици, па и саме Буњевачко-шокачке странке, будућа "круговална постаја" изгубиће велики број слушалаца. Најжалосније је то што ће тада Срби и Буњевци, поред своје радио станице која се налази у рукама непријатељских и сепаратистичких странака кривицом државе, морати да оснивају другу, уместо да то чине ДСХВ и ДЗВМ!

Између културе и политике

После свега, општинари наглашавају да програм на хрватском језику неће бити у функцији политике, већ културе. Зна се да је управо култура, а посебно када је реч о Хрватима, исходите најдирљег шовинизма, и да ће први пут када се огласи "круговална постаја", ово постати политичко питање, без обзира на садржај програма.

И тобожње "компромисно" решење да се за хрватски програм подједнако одузме време од српског и мађарског, само је још један цинизам челника ДЗВМ и ДСХВ. Ако су се ове две странке договориле о увођењу хрватског језика на радију, онда нема ништа логичније него да мађарски програм свој термин подели са хрватским у оној сразмери колико то жели и колико намерава да се додвори коалиционом партнеру, а да програм на српском остане нетакнут! То им, наравно, не пада на памет.

После буре која се узвртала у јавности, представник општине прихватио је да редакција програма на српском језику закључи како нема ништа против да се uvede програм на хрватском језику – али онда када то буде регулисано у међудржавним односима са Хрватском и када општина буде имала материјалних средстава за тако нешто, као и да се одредба о "производњи програма на српском и хрватском језику" брише из Статута Радио Суботице. Остају, дакле, два језика и две организационе јединице – редакција програма на српском и редакција програма на мађарском језику.

Да ли ће јуришници ДСХВ-а, међу којима су најупоријти председник странке Бела Тонковић и "допредседница општине" госпоња Станка Кујуншић, одустати од своје намере, остаје да се види. Једно је, међутим, сигурно: осим неколико "покондирених тикви" које се силно муче да уместо својим матерњим, буњевачким, говоре језиком "лијепе њихове", па испадају и смешни (као када су на позивима за изборе у децембру уместо просинац написали студени), за хрватским, ни у службеној употреби ни на радију, нико не пати.

Божидар Вујић

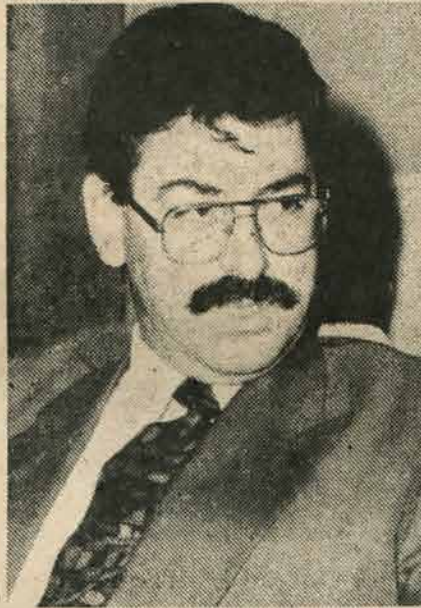
МОЛИМ ШТА СТЕ РЕКЛИ?

Конечно је све речено. Све су карте на столу. И отворене. И тек сада ништа није јасно. Није, јер изјава председника СР Југославије, дата недавно у Новом Саду пре подсећа на брбљарије полупијаног кафанског госта у касним ноћним сатима, и то госта који се боји да оде кући, него политичара који претендује да буде озбиљан јер се на врло озбиљној функцији налази.

Како другачије протумачити онакве небулозе изречене јавно. Како протумачити овај салто мортале у политици. Како схватити шта је "писац" хтео да каже. До јуче су и дотични председник а и други из политичког врха странке на власти говорили сасвим друге ствари. И сасвим другим језиком. До јуче (или то беше прекјуче) убеђивали су нас да се Србија сагињати неће, да ће се све учинити да се праведна борба српског народа приведи крају, да ће се потписати праведан мир, да ће се напад на било коју територију коју насељава српски живаљ, који је у овом рату изборио право на слободу и на државу, сматрати нападом на српство у целини и да ми имамо моралну обавезу да том народу помогнемо да до краја доведе своју борбу.

Како сад мисле објаснити народу да је ова изјава у континуитету са утврђеном политиком. Како намеравају да им народ поверује и прихвати. Није могуће да верују да је цео народ једна безумна и безлична маса која је спремна да прогута и овакве, типично издајничке, политичке захтеве, па да и даље слуша слепо своје "богом дане" вође. Нико иоле паметан и разуман не може ту изјаву другачије протумачити осим као издају и српског народа и српских интереса у целини и као најперфиднији вид притиска на оне који свакодневно гину и крваре на положајима и са пушком у руци чувају своју нејач од ножа и новог зулума потурица и турака, разних муцахеда и другог белосветског исламског олоша. Ко има право да им каже, да им нареди, да захтева да одложе оружје и ставе главе својих најмилијих и своје на пањ распомамљеним исламским хордама. Ко? Кога господин Лилић, или његови наредници то прозивају.

Сама изјава, без обзира што је дата на неадекватном скупу, изазвала је код свих изненађења, разочарење и збуњеност. Збуњеност код већине Срба, већине, која је веровала да су и санкције и све што сада преживљавамо, све што су сан-

Брбљиви арлекин
Други председник треће Југославије

кције проузроковале, цена и залога остварења вековног сна свих генерација од Косова до данашњих дана, сна о једној српској држави, сна о држави која нас неће делити на Србе и Србе, у којој ћемо коначно бити једно. Збуњује то тренутно, то моментално окретање курса за 180 степени. И разочарава. Разочарани смо јер никад у историји српска политика није била политика удворништва полтронства снисходљивости и безкичмењаштва. Први пут се под овом влашћу прихватање ултиматума почело посматрати као израз високоумне политике. Та политичка доктрина је страна српском народу и његовом политичком бићу. И увек је била. Да није не бисмо имали историју коју сваки народ пожелети може. Ни претке којима се поносимо. А шта ћемо, ако ова изјава постане став и политика, оставити потомству. Чиме ће се наши унуци и унуци наших унука поносити. Ову педесетгодишњу црну рупу у историји српског народа, рупу која је настала у време

комунистичког тоталитаризма и можемо на неки начин и правдати, правдати је тако што у кројењу те политике и нису учествовали Срби или није учествовао онај његов умни већи и одлучујући део.

Ова међутим изјава, обзиром да је дата од стране првог човека државе, прети да свим Србима буде импутирана, наметнута и у име свих нас обелодањена, што би бар што се наше, Србије тиче, било поражавајуће. Ми се са том изјавом нити слажемо, нити човеку који је такву изјаву био спреман да тако нешто изјави можемо дати поверење и кредибилитет. И мада знамо да је дотични господин само звучник кроз кога говори једна друга личност, да је он само спикер који је изјаву прочитао, и да се овом изјавом све на човека за једнократну употребу, сматрамо га кривим и одговорним за изречено таман толико колико и писца и наручиоца изјаве.

Није ли господин Лилић на оном скупу завукао руку у погрешан цеп и прочитао погрешну изјаву. Нису ли му можда писци изјава, ту изјаву припремили за неко друго време и другу ситуацију, а он, грешком прочитао сада. Све је на крају крајева могуће. Ко је гледао Нушићевог народног посланика, сетиће се да се слична ствар догодила. Она ситуација додуше изазива салве смеха у позориштима, а ова прети да изазове салве топовске по српском народу преко Дрине и Саве, и може се сматрати једном од најпогрешнијих политичких изјава у нашој историји. И најнароднијих такође. А ако изјава није из погрешног цепа, ако су и цеп и изјава прави, и ако је уперена на обраћање Карацића и успостављање експозитуре Социјалистичке партије у тој српској земљи, онда нам ни Бог не може помоћи. Не може јер је ово доказ да су носиоци најодговорнијих функција српемни да жртвују и половину Срба ради фотеље и власти. И нека им служи на част. А народ ће овај, верујемо, знати да оцени, одмери и одреди свакоме према делима место и у историји и у политици. Свакоме, па и овима који га сада представљају.

Марковић Момир

ИСЛАМСКИ ЛОБИ У САВЕЗНОЈ ВЛАДИ

У низу докумената о закулисним радњама Савезне владе које је Српска радикална странка прибавила из својих извора, пажњу привлачи документ заведен под бројем 401-67/93. Ради се о финансијској помоћи Бајракли дамији у Београду, у износу од 5 милиона динара. По овом питању својски су се заложили Владо Надацин саветник председника Савезне Републике Југославије, Комисија за административна питања Владе СРЈ и Савезно министарство за финансије.

Господи из савезних ограна би се могла поставити питања:

– Да ли знају како се исламски муџахедини односе према православним храмовима тамо где су им на дохват руке и у домету артиљерије?

– Да ли знају колико се новца, маџахедина и оружја из исламских земаља слило у бившу Босну и Херцеговину, Рашку и Космет са циљем да уништи све што је српско?

– Да ли знају да у СРЈ под санкцијама и блокадом нема довољно

лекова чак ни за оболелу децу и колико би се лекова могло набавити за 5 милиона динара?

Одговоре на ова и читав низ сличних питања не треба ни очекивати од наведене господе, одговоре даје ознака "поверљиво" која се налази на документима везаним за овај случај. Сама чињеница да су свој поступак ставили под вео тајне говори да су врло добро знали шта раде. Само докле ће?

М. В.

РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
Савезна влада
за односе с верским заједницама
18 Број 4/93.
29. mart 1993. године
Београд

ПРИМЉЕНО: 30. III 1993			
Орг. јез.	Број	Презиј.	Службена
	401-67/93		
поверљиво			

КОМИСИЈА ЗА АДМИНИСТРАТИВНА ПИТАЊА
ВЛАДЕ СР ЈУГОСЛАВИЈЕ

o v d e

Predmet: Molba za dodelu finansijske
pomoci Bajrakli džamiji u Beogradu

Комисија Владе СР Југославије за односе с верским заједницама размотрала је молбу ефендије Хамдије Јусуфспахића, београдског муфтије упућену председнику СР Југославије академику Добрици Ћосићу за доделу финансијске помоћи за покривање трошкова струје, воде и ПТТ трошкова и закључила следеће:

С обзиром да се у београдској Бајракли дџамији налази око 60 избеглих лица из бивше Босне и Херцеговине, а да су приходи од верника, као стални извор средстава, постали минимални, то Комисија за односе с верским заједницама предлаже Административној комисији да за наведене намене одобри Бајракли дџамији у Београду из средстава текуће буџетске резерве једнократну помоћ у висини од 5 милиона динара.

Комисија за односе с верским заједницама напомиње да је однос господина Хамдије Јусуфспахића, београдског муфтије, према нашој земљи лојалан, те да је пре неколико месеци прекинута свака веза између њега и Старешина исламске верске заједнице за Србију из Приштине које делује са сепаратистичких позиција, што додатно београдском муфтији отежава положај.

У очекивању позитивног решења срдечно Вас поздрављамо.

ПРИЛОГ:

– Писмо Н. Јусуфспахића
упућено академику Д. Ћосићу

НОВА ВЕРЗИЈА

РЕЦЕПТ ЗА ОПСТАНАК

• Програм економског опоравка мора се заснивати на променама привредног система

Стабилно кретање цена на тржишту и привредни развој су трајни дугорочни циљеви економске политике земље. Да би се створили услови за остварење дугорочне економске стабилизације и континуираног привредног развоја земље потребно је остварити стабилизацију цена и курса динара на нивоу куповне снаге личних доходака и пензија који обезбеђују нормалне услове живота. Ако за критеријум нормалних услова живота узмемо трошкове живота утврђене на бази листе Савезног завода за статистику, према којој се израчунава индекс трошкова живота, који су за четворочлану породицу у Београду у априлу о.г. износили 615 динара, а то би значило да би два запослена члана породице морали да остваре ове приходе са месечним личним доходима. Када се могу остварити ови месечни приходи зависи од ефикасности мера које ће се предузети на плану оживљавања производње и кредитно монетарне политике.

Оживљавање производње захтева реактивирање расположивих производних капацитета и њихово ангажовање у складу са расположивим капиталом обртних средстава, могућности увоза енергената, сировина и репроматеријала и потребама домаћег тржишта. Укидањем економских санкција према нашој земљи отварају се могућности производње за страна тржишта чиме ће се степен коришћења расположивих производних капацитета повећати и побољшати ефикасност пословања. Посебан проблем представља реактивирање производних капацитета изграђених за потребе тржишта бивших република из састава СФРЈ, јер су ови капацитети изграђени на основу комплетирања заједничких производа или компензационих аранжмана. Све ово указује да је питање реактивирања производних капацитета сложен проблем и захтева темељитија сагледавања при изради програма производње.

Кључни проблем у пословању социјалистичке привреде, који ни до данас није успешно решен, јесте недостатак трајних обртних средстава. Системско решење да се средства за текуће финансирање пословања обезбеђују путем банкарских кредита показало се да није најрационалније. Док су се каматне стопе за кредите за обртна средства кретале до

нивоа просечне стопе добити (профита), камате нису утицале на раст цена производа. Међутим, са преласком на тржишне услове привређивања, до кога је дошло са спровођењем Привредне реформе јула 1965. год., привредна предузећа су се сучелила са својим најтежим економским проблемом – недостатком обртног капитала и то у условима када су пословали са ниском продуктивности рада и ефикасности пословања. Пошто су потребе привреде за обртним средствима биле веће од расположивог кредитног потенцијала банака, банке су биле принуђене да политиком каматних стопа утичу на смањење тржиње за кредитима за обртна средства. Тако су трошкови камата постали значајан чинилац у формирању нивоа цена и постали све снажнији генератор раста цена на домаћем тржишту. Пошто велики број социјалистичких предузећа није био припремљен за пословања тржишним принципима, тј. производњу за понудог купца, залихе су се повећавале, а самим тим и расла су задуживања код банака и трошкови камата на банкарске кредите. Руководиће пословне структуре, претежно састављене од политички подобних кадрова – чланова СКЈ, а стручно и креативно неспособни да схвате суштину тржишног привређивања, водиле су пословање предузећа на бази све већег задуживања и сталног повећања цена својих производа. Покушај да се одговорност владајуће СКЈ и државне управе за лоше стање у привреди пренесе на радничку класу путем изградње самоуправног социјалистичког привредног система, значи је само експеримент *in vivo*, који је само убрзао економско заостајање у развоју привреде, повећао нерационално коришћење и расипање средстава просте и проширене репродукције, убрзао раст цена, повећао задуживање земље према иностранству и радну дисциплину довео до анархије. Наслеђено стање социјалистичке привреде, после распада СФРЈ, бременито је са свим чиниоцима самоуправног социјализма, који додатно отежавају економски опоравак земље. Стога програм економског опоравка мора прво рашчистити са утопијским социјализмом и праксом која је генералисала економско пропадање земље, извршити промену привредног система на начелима тржишних услова привређивања, па

тек затим прећи на остваривање задатака економског опоравка земље. Промена привредног система морала би да обухвати:

– Трансформацију друштвене својине у државну и приватну својину, зависно од општег интереса,

– Смену постојеће руководеће структуре у предузећима друштвене својине, која је носилац отпора променама привредног система и у великом броју случајева учесник у криминалним радњама, у пљачки друштвене имовине и довођење искусних стручњака познавалаца тржишне економије, пословно проверених и спремних да одговорно обаве послове трансформације друштвене имовине и повећања обима производње,

– Стварање ширих интеграција између великог броја ситних и, мање рентабилних привредних јединица у оквиру гранског и међугранског повезивања, на принципима остварења веће ефикасности пословања и профитне стопе,

– Модернизацију сеоске привреде у складу са савременим начелима развијене тржишне привреде, према којима се циклус примарне производње и прераде за испоруку у свежем стању обавља у атару села, а прерађивачке и прометне организације врше даљу финализацију производа и продају потрошачима преко тржних центара,

– Обезбеђење властитих обртних средстава за рационално и ефикасно пословања,

– Стварање оптималних економских услова за повратак грађана СР Југославије из иностранства, који су напустили земљу из политичких и економских разлога, и желе да својим знањем, искуством, умећем и финансијским капиталом допринесу бржем опоравку земље и укључе се у њен привредни развој.

Поред напред изнетих привредно системских питања постоје и друга која такође треба решити у оквиру програма трансформације услова привређивања на принципима тржишне економије.

На крају треба истаћи да оцену успешности остварења економског опоравка земље треба заснивати само на основу параметара индекса кретања реалних личних доходака, индекса трошкова живота и раста друштвеног производа по становнику.

Др Милан Ђурић

FORZA ITALIA!

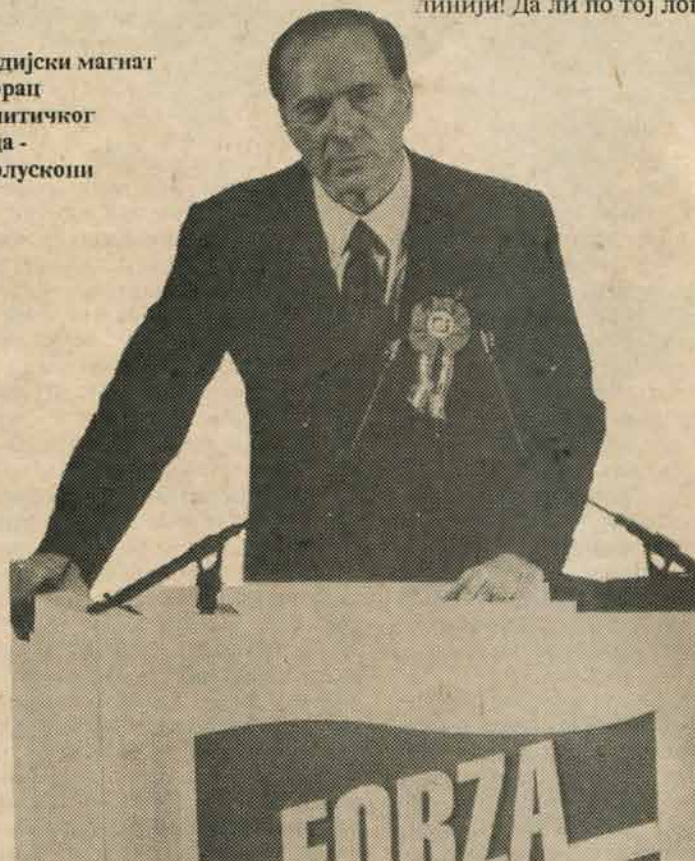
- Кратак осврт на изборе у Италији
- Сличности и разлике са изборима у Србији

Да ли се у Италији десило чудо и да ли се чудом може назвати победа странке било које оријентације, основане само три месеца уочи избора? Ако би имали у виду само временски аспект избора, одговор би био потврдан. Међутим, ни мало не изненађује победа Берлусконијевог Савеза слободе у коме су, поред његове странке Форца Италија, место нашле Национална алијанса Банфрнка Финија и Лига за север Умберта Росија, ако се има у виду да се Берлускони укључио у изборну трку знатно раније. Слободно се може рећи да је даном куповине тв компанија, Берлускони овладао најсавременијом техником маркетинга, са неограниченим могућностима да понуди разноврсну робу, па и политичку. Тада је овај медијски магнат победио на изборима. Анекта коју је "Ил Мондо" спровео током предизборне кампање наговестила је победу Берлусконија, с обзиром да је 49,6% анкетираних изјавило да је он најутицајнији човек Италије, утицајнији чак и од самог председника Скалфара. Зато, колико год био чудан метеорски улазак странке Форца Италија на политичку сцену, толико не треба да чуди њена победа, па макар и у форми тријумвирата.

Берлускони је схватио и искористио моћ формуле политичког успеха: "телевизија + новац" који ако су у једним рукама, пре или касније доводе до крајњег циља. Други део помануте формуле представља компанија Финивест, чија финансијска подршка Берлусконијевој кампањи уз спонзоре из масонских ложа остаје недовољно разјашњена, што и није нарочито битно, с обзиром на исказану крајњу ефикасност.

За разлику од Берлусконија који је сопственим радом и средствима стекао тв компаније, партија на власти у Србији послужила се безобзирном узурпацијом, дајући тако могућност светским душебрижницима типа Мазовјецког да етикетају читаву Србију као земљу ограничених слобода и људских права. Последице такве недопустиве политике владајуће странке, сви осећамо на сопственој кожи. Још више брине тромост и намерна незаинтересованост за било каквим променама у том смислу, чиме владајућа странка свесно

Медијски магнат
творач
политичког
чуда -
Берлускони

жртвује углед државе сопственим интересима.

Да ствари буду још неповољније по демократију ове нападене земље, контрола информативних гласила у спрези са финансијском олигархијом прети да прошири свој утицај. Зато је борба за њихову неспутаност и пробијање медијске блокаде, најважнији предуслов да би се Србија сматрала демократском земљом, а политичке странке имале равноправне стартне позиције у новим изборним тркама. У противном партија на власти попримиће све атрибуте деспотизма, а углед Србије ће се и даље жртвовати.

Ако партија на власти у Србији, већ нема апсолутну већину у парламенту, онда се сразмеран однос снага мора успоставити и у органима управљања државне телевизије. Апсолутна власт у институцији оваког типа, може се остварити само ако је ова основана средствима из сопствене касе. Државану телевизију Србије финансирани су и изградиле грађани ове земље (што и данас чине претплатом на ел. бројило) разних

политичких убеђења, а присвојила је партија на власти. Дакле ни по бабу ни по стричевима, него по мајчиној линији! Да ли по тој логици можемо

да очекујемо и једнопартијске путеве, железницу и друга друштвена добра? На изванредан начин то већ функционише, као отелотворење већ поменуте формуле (ТВ + новац). Поставаљајући своје људе на челна места, у још увек друштвеним предузећима, партија на власти демагошким манипулацијама а уз помоћ контролисаних информативних медија, црпи средства из друштвене касе, за сопствену промоцију. Решење овог крајње озбиљног проблема који прети да угрози и најновији програм економског опоравка земље, треба тражити у одговарајућем учешћу опозиционих странака поготово у већим јавним предузећима (НИС, ЈАТ...) све до њихове евентуалне приватизације. Лоше искуство за последњих педесет година упозорава нас на то шта се дешава са друштвеном својином без присуства контроле. Ако смо се на грешкама научили треба ли да их понављамо?

Јован Пузић

СВИ КЛИНТОНОВИ ЉУДИ

Недавно је у Белој кући, у Вашингтону, инспиратор и предводник антисрпске кампање, председник САД Клинтон организовао је пријем, својеврсни бал вампира, на који су били позвани водећи чланови Националног комитета Демократске партије, а међу њима и Милан Панић, бивши југословенски премијер.

О том сусрету Клинтон и Панића, трећем за последњих шест месеци, извештава дописник из Вашингтона за београдски дневни лист који је под патронатом фондације Сорос. У

су га његови налогодавци позвали на свечани ручак код потпредседника САДАла Гора, где су уз богату трпезу на миру могли да опањкавају и изговарају Србе и смишљају како да их изнова сатанизују. Овакви вампирски скупови дакле не могу да прођу без званица са наших простора. Сетимо се само да су сличним сеансама присуствовали и неки овдашњи политичари. Вук и Даница Драшковић су прошетали своје свечане тоалете на пријемима, најпре у америчкој, а напослетку и у француској амбасади.

лану Панићу, констатује да је "неукусно више и помињати како се у Вашингтону котирају и колико су за сусрет са Клинтоном имали прилику они који су Панића сменили, отерали и заменили на положају у Београду".

Оваква констатација сама за себе све говори. Панић и његови овдашњи истомишљеници одлично се котирају у Белој кући, а они који су га сменили и отерали из Србије, српски радикали, одлично се котирају у српском народу за чије су се интересе

Антисрпски
тандем
– демократи
Клинтон и
Панић

свом тексту тај новинар подсећа да је Милан Панић један од најистакнутијих активиста демократа и да је посебно био ангажован, финансијски и политички, у председничкој кампањи Била Клинтон. Сазнајемо тако да је овај Американец српског порекла, шарлатан и преварант, у Вашингтону апеловао на Србе у Србији и Републици Српској да, како он каже, прекину ратовање и опсаду Горажда, намерно прећутавши да Срби нису ни започели рат и да имају право на одбрану својих вековних огњишта свим расположивим средствима. Гостио се тако уу Белој кући Панић па

Да би друштво било комплетно присуствовала је и Весна Пешић, која ових дана боље заступа УН од самог Бутроса Галија и објашњава да је свету прекипело и да су међународна заједница и НАТО пакт имали правног основа да бомбардују Србе пошто је територија Горажда наводно заштићена зона.

Све ове званице, на разним антисрпским окупљањима раде и говоре против интереса сопственог народа. На тај начин стичу углед код себи сличних, тако се и дешава да, на почетку овог текста поменути дописник из Вашингтона, говорећи о Ми-

одувек борили. А како се такве политичке креатуре котирају у нашем народу недвосмислено говори податак да и немају петљу да оду преко Дрине у Западну Србију и сами се увере да их српски народ презире. Лакше им је да нас олажавају по белом свету, а лакше је и нама. Бар знамо са ким имамо посла. Наставиће они да се госте на пријемима и свечаним ручковима, наставиће да лажу против своје земље и свог народа. А српски народ и на то има одговор, у народу се лепо каже: Пас лаје ветар носи.

Наташа Јовановић

СОРОСЛЕНД

Ко је недавно био у прилици да на Студију Б у емисији "Интервју гледалаца" види и чује (тешко је рећи шта је било веће задовољство) госпођу Соњу Лихт, челника Сорос-фонда за Југославију, могао је без икаквог напрезања да схвати да је зло које се наднело над нама много веће него што се мислило. Поред комуниста, који не само да опет помаљају главе већ и испршене груди, Сорос-фонд је још једна интернационалистичка ала која прети овом народу и његовој држави. Уз шиптарску, на Косову и Метохији, на путу смо да добијемо још једну паралелну државу на сопственом тлу: Соросленд. Тачније речено, постајемо једна од провинција "државе" која се прострла преко Молдавије, Мађарске, Хрватске, Естоније, Летоније, Пољске, Бугарске, Литваније, Белорусије, Румуније, Албаније, Словеније, Русије, тзв. Македоније, Украјине, Словачке, Чешке... Овако незреле за ону праву, богату и демократску Европу (кажу да је таква), нас су уписали у забавиште код г-дина Сороса. А када порастемо и уозбиљимо се, ето и нама Матрихт.

Како нема државе без поданика, тако и Соросленд код нас ствара своје поданике. Првих, не и јединих, педесет хиљада тих својих "поданика", г-ђа Лихт поменула је индиректно:

"Питам да ли су они људи, који доводе у питање наш рад, спремни да преузму на себе одговорност за педесет хиљада живота којих може да буде мање уколико лекови, које ми ове године треба да донесемо, не стигну у ову земљу? Да ли јавно преузимају на себе одговорност за те животе?"

Ја сам данас имала састанак са представницима међународних хуманитарних организација и господин из Светске здравствене организације је рекао да он чврсто стоји иза тога, као човек који је нај-

боље упознат са ситуацијом у нашем здравству, чврсто стоји да ово здравство, овај медицински систем, не може, не сме, да се лиши лекова које ће Сорос фонд да му обезбеди".

Педесет хиљада живота Срба, Српкиња и других грађана зависи од добре воље неког Ђерђа Сороса и његове Соње Лихт! Нема фонда – нема ни лекова. Нема лекова – нема ни педесет хиљада живота.

Тачно је да је неразумно да се једна оваква организација назива хуманитарном, али њен став није нимало неразуман ако се подсетимо да је г-дин Сорос један од оних "угледних" потписника писма којим се тражило бомбардовање Београда и Србије. Јер, очигледно је, г-дин Сорос има једну опсесију: радо би да влада над животима. Присталице Фројда, а таквих има, можда би овај поремећај г-дина Сороса објасниле његовом раном младешћу (претурио је холокауст преко главе), али није наше да се тиме бавимо већ само да констатујемо. Ако бисмо кренули путем психоанализе, можда бисмо нашли и некаква оправдања за Маркса, Лењина, Хитлера или Трумана, а то не би било ни добро ни корисно. Ипак, наше је да се боримо против метода којима се Срби "штелују" за нови светски поредак и да се, према својим могућностима, одупремо низу случајности које се уклапају у систем "непостојеће светске завере". Ти методи су нам добро познати: мало бомби – мало лекова, мало хране – мало несташнице, мало концерата – мало порнографије, мало научних скупова – мало спортских приредби...

Соросленд себе не би сматрао иоле озбиљном "државом" ако би се ограничио само на здравство. Лекови, и здравство уопште, су ту само да би се пришило оно "хуманитарна", док су јој ингеренције у култури, науци и информисању

много важније. Без икаквог увијања, г-ђа Лихт нам отворено каже да би без ње и њеног фонда дошло до лишавања:

"Не верујем да неко разуман жели да лиши наше научне и културне раднике могућности да одлазе на своје научне скупове или да жели да лиши ову земљу свих часописа и књига које подржавамо".

Ова отвореност г-ђе Лихт, чини се, не почива само на урођеном или стеченом поштењу (у које нико не сумња) већ добрим делом и на моћном оружју које има у својим рукама: на санкцијама. Хуманисти Лихт није ни на крај памети да осуди постојање санкција. Она се не бави њиховим постојањем већ њиховим обимом:

"Мислим да би санкције никада морале да буду комплетне, него би увек морале да буду парцијалне".

Овој несрећној склепаној реченици (г-ђа Лихт иначе одлично влада српским језиком у његовој екавској варијанти) следи објашњење:

"Никада не би смеле да се предузимају санкције на културу, на науку, на информисање, на уметност, јер је управо то сфера живота која једну земљу удаљује од ратне политике, од једноумља, која удаљује од свега онога што је контра миру".

Овој, већ толико пута из разних уста чутој мудрости, морамо додати и оно што је г-ђа Лихт, из алкавости, пропустила: Спорт! Свако ко зна колико се новца врти око модерних гладијатора (господин Бакочевећ би то лако потврдио) и колики је удео спорта у усрећивању најширих народних маса, замериће г-ђи Лихт на овако грубом превиду.

Елем, санкције на културу, науку, информисање, уметност и спорт су недопустиве, док су санкције на лекове, нафту, храну, пољопривредне машине, пловидбу, трговину и уопште на све друго

–добродошле. Другим речима, непожељне су санкције које "међународној светској заједници" ускраћују спектакле са нашим спортистима и уметницима, које онемогућавају "забаву" са наших ратишта или пак не допуштају нашим научницима да покажу до чега су дошли и шта би поменутој заједници могло бити од користи. Насупрот овоме, пожељне су све санкције које омогућавају да се без икаквог сопственог ризика сатиру својеглави народи који би да живе у сувереним државама, онако како је њима ђеф, а не како то прописује та фамозна "међународна светска заједница".

Као лепо васпитана госпођа, Соња Лихт нема намеру да претерује у својој отворености, па нам залагање за слободу од санкција по питању културе, науке, уметности, спорта и информисања овако обрађује:

"Господин Сорос неће да улаже у слике, у споменике, он би, пре свега, желео да улаже у образовање људи".

Као и свака права држава, и Соросленд би да своје поданике образује по својим наставним плановима. Какви су ти планови и каква им је основна подлога, то се и не крије: "отворено друштво" са "мноштвом култура".

Каква ће бити та шароликост културе ако г-дин Сорос по свом укусу образује и Руса и Мађара, и Албанца и Летонца, и Пољака и Бугарина, и Румуна и Словака – није тешко замислити. Биће то шароликост једног Дизниленда: све исто, а до зла бога различито.

Зашто г-дин Сорос чини све ово што чини? Госпођа Лихт је приметила: "Знате, заборављамо Илију Коларца, ми заборављамо Мишу Анастасијевића, заборављамо филантропе из старе Србије, оне из првог светског рата, који су све што су стекли, или скоро све што су стекли, улагали у добротворство. Овај народ је имао традицију добротворства. Само, живио је педесет година у систему где то није постојало, па смо просто заборавили да у свету има јако много добротвора. Господин Сорос је један од њих".

Не знамо где је то забележено да су Илија Коларац или Миша Анастасијевић захтевали бомбардовање српског или било ког другог народа, али знамо и видимо њихове задужбине. За разлику од њих,

господин Сорос не само да није спреман да улаже у велика здања, него, како смо чули, неће ни у споменике или слике да улаже. Он би у нешто краткотрајније да улаже, у човека, али и ту краткорочно, као што се могло видети на примеру гледатељке која је изнела проблем студената у Питсбургу: после три године успешних студија понестало је пара за четврту годину. Иако их прве три године студија ни пребијене паре нису коштале, господа из Сорос фонда нису спремна да помогну младом човеку који је тако близу циља. Јер, како рече г-ђа Лихт, овај фонд нема дугорочне програме.

Памети најближе тумачење оваквог става јесте да "образовање" по Соросовом програму изискује много мање времена од једне године студија. Шест недеља, рецимо. Толико је у Америци провела једна новинарка Студија Б коју је г-ђа Лихт именовала као свог стипендисту. За шест недеља, разуме се, не може се постати лекар, обућар или филозоф. Не може се за шест недеља честито научити страни језик нити балет. Ипак, има доста тога што се и за само шест недеља може савладати. Нарочито ако је неко талентован, а талентима, од Косова на овамо, од Вука до Вука, никад нисмо оскудевали. Шта се учи не знамо, али шта год да је, то што се код Сороса за кратко време да научити, мора да је много драгоцен. Стога Соросов фонд пред своје стипендисте поставља и један услов. Чујмо га из уста г-ђе Соње Лихт.

"Тражимо да се врате у земљу. То је једина обавеза коју Сорос фонд поставља пред оне кји су наши стипендисти, јер сматрамо да ни на који начин не смемо да послужимо као одскочна даска за одлив мозгова".

Да ли су Американци, поучени лошим искуством које су имали са Николом Теслом или Вернером фон Брауном, одлучили да убудуће ни једном страном мозгу не дозволе да се код њих угњезди?

Или је, можда, реч о посебној врсти образовања које губи смисао ако се оспособљени не налази у земљи порекла?

Све око Сорос фонда је исувише јасно да би се о томе и даље наклапало. Зна се да је "отворено друштво" страно и српском и белом хришћанском роду уопште.

Оно је исто што и "отворена кућа", тј. кућа у којој нема зида, без врата, у којој сваки станар може за свачијим шпоретом да кува, са свачијом женом да прилегне, свачије дете да помилује или шутне. Може бити да је такво друштво економичније, али српски домаћин је, дозволићете, навикао на једну другу врсту економије.

Најбоље би било да Сорос фонд не постоји. Али, ето, он постоји. Неки га бране, други га нападају. Једни би да га укину, други му дају пуну подршку.

И шта сад?

Пре свега, укидање Сорос фонда представљало би једну забрану.

Нико иоле демократски оријентисан, што подразумева и борбу против сваког гушења слободе, не може се залагати за забрану Сорос фонда у Југославији. Када се једном отпочне са забранама, тешко је одредити праве критеријуме и границе до којих се може ићи са забранама. Забрана легалних организација које не крше законе државе, лако води до забрана филмова, књига, часописа, политичких странака, а одатле је само један корак до "укидања и одређених људи. Друг Коба је имао обичај да каже: "Тамо где је проблем, ту је увек и човек. Ако нестане човек – нестало је и проблем". Можда је то практично, али ипак...

Не. Забранама се стиже тамо одакле смо 1945. пошли, а докле нас је то довело видимо и данас око себе. Сорос фонд не треба забранити већ схватити га онаквим какав је и прихватити га као изазов и искушење и за народ и за државу. Он је један од оних изазова потребних сваком друштву које не жели да постане устајала баруштина пуна жабоквечине. Он је прилика за надметање и истовремено за фину доразу сопствених вредности. Све оно на шта овај фонд удара (а он мора на то да удара јер без тога нема "отвореног друштва" коме тежи), све то треба уочити као сопствену вредност, посебност и традицију, а онда неговати и подстицати. Сорос фонд треба прихватити као путоказ и као таквог га употребити; као спаринг-партнера и као таквог га искористити. Паметној држави и часном народу Сорос фонд може бити само од користи, а глупи и нечасни пропадали су и пропадаће и без Сорос фонда.

И добро је што је тако.

Петар М. Димовић

"СРПСКИ МАНЧЕСТЕР" У ПОГРЕШНИМ РУКАМА

Подручје на коме се налази Лесковач познато је под именом Дубочица. У време великог жупана Стефана Немање који је владао од 1168-1196. године тај крај се звао Глобочица и налазио се у саставу његове државе.

Без обзира што је то подручје било повремено и у поседу Византије, имало је запажену улогу и значај у моћној српској држави тог времена.

Данашњи назив Лесковца потиче из почетка XIV века.

Потпавши 1455. године под турску власт, Лесковчани се нису мирили са таквим стањем. Устанци и буње били су стална појава. Символ отпора Лесковчана огледа се у лику Николе Скобаљића.

Ипак, за разлику од других крајева у Лесковцу је и у време турске владавине српски живаљ живео у граду и бавио се трговином и разним занатима, задржавши урођену склоност ка раду и карактеристични дијалект.

Како су историјске околности допринеле да Лесковач постане значајан комунистички центар?

Деветнаести век је период када се српска нација буди на скоро свим својим етничким и географским просторима. Лесковчани су се потрудили да не изостану и масовно су се латили оружја. Њихово учешће у Првом и Другом српском устанку било је запажено. Међутим, иако су дали велики допринос ослобођењу српства и поднели велике жртве, слобода их је мимоишла.

Касније је због сталних буна долазило до турских одмазди. То је изазвало велике сеобе Срба у ослобођене делове нове српске државе.

Лесковачки крај и његови житељи дочекали су 1876. године слободу али са великим ненасељеним просторим. Општине Медвеђа, Лебана и данашњи Бојник остале су скоро без становништва. То је навело нову власт да почне организовано насељавање тих простора српским живљем. Колонисти су долазили са Косова и Метохије, из Црне Горе, Херцеговине, Војводине и шопских предела дуж бугарске границе. Процес насељавања трајао је до почетка Балканских ратова.

Почетак комунистичке ере

На општинским изборима 1920. године у ондашњој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца учествовали су и

комунисти. У Лесковцу је на изборе изашло 2299 гласача. Њих 1160 дало је своје гласове комунистима, а 1139 осталим грађанским партијама.

Прво појављивање комуниста на локалним изборима довело их је на власт. Илустрације ради, од 36 одборничких места у општини 24 су припала комунистима. Припали су им место председника општине као и три кметска места.

Ови и овакви резултати били су довољан разлог за Команду треће армије у Скопљу да је у једном акту напише да Лесковач, Пирот и Куманово постају центри одакле се проповеда рушење државе и увођење новог поретка. На основу Закона о заштити државе 1921. године укинута је општинска управа у Лесковцу а одборници комунисти и председник општине су ухапшени.

Зашто се комунистичка идеја тако рано појавила на овим просторима?

Новонасељене просторе лесковачког краја населили су људи слабог материјалног стања. Оно мало иметка који су мукотрпним радом успели да створе однели су вихори балканских и светских ратова. Због тога су код те сиротиње идеје о некаквој економској једнакости биле веома привлачне.

Други моменат који је утицао на прихватање идеје комунизма биле су велике класне разлике. Санстефанским мировним уговором из 1878. године Срби су били обавезни да протераним Турцима исплате одузета имања. Мали проценат сеоског живља могао је на тај начин да дође до земље. Имања су куповали имућни лесковачки трговци и газде. Сиротиња је остала на истом и осим проклаване слободе никакав други бољитак а поготово економске ситуације није доживела.

Појава бројних фабрика (прва је подигнута 1884. год.) означила је зачетак лесковачке индустрије, био је то, уједно, и зачетак радничког покрета.

Лесковач је веома брзо постао центар текстилне индустрије и добио име "Српски Манчестер".

Све ово допринело је да комунисти нађу упориште за пласирање својих идеја. Лесковчани су их ревносно спроводили и довели себе и свој град до просјачког штапа. Град са стого-

дишњом индустријско-текстилном традицијом остао је на нивоу полу-произвођача. Од статуса првог текстилног града Балкана, осамдесетих година овога века добио је статус неразвијеног подручја. Општине Лебана, Бојник, Медвеђа и друге остале су без становништва, као некада у другој половини XIX века. Напоре које је чинила ондашња мала Србија за насељавање тих простора пре 100 година, обезвредила је комунистичка власт у задњим деценијама овог века. Општина Медвеђа је поново постала отскочна даска за инвазију Шиптара на јужну Србију. Црна Трава и Власина, некада пренасељене области, погрешном економском политиком, остале су без великог броја становника.

Близина Косова и Метохије држи грађане Лесковца у сталној приправности. Хвалисање владајуће странке да је решила питање Космета нема основа. Они у одређеним приликама потежу то питање али су далеко од решења.

Косметске прилике могу се сагледати у општини Медвеђа чије просторе, са благословом власти, Шиптари освајају метар по метар, кућу по кућу. У општини су све приватне фирме у шиптарским рукама. Законске и пореске обавезе се не поштују. Шиптари се богате а социјалисти праве бајковите планове развоја који се не остварују. Лесковчани нису стрпљиви као некада иако уредно гласају за социјалисте и чекају промене.

Да би до промена на боље коначно дошло потребно је, пре свега, променити владајућу гарнитуру. Лесковчани у све већем броју почињу да увиђају да су их 50 година лагали и да је време за повратак сопственим вредностима и провереној политичкој традицији.

Радикали су овде први пут победили 1883. године. Иако се то није поновило 1993. године, радикалско време се назире. Добили су више гласова од осталих опозиционих странака. То је сигуран наговештај промена које, најзад, неће моћи да мимоиђу "Српски Манчестер"!

Славица Младеновић

КО ТО ТАМО ПЕВА ?

- Репертоар из нафталина
- Мира Марковић је зрела за инвалидску пензију

Распевани председник

Да овдашњи комунисти све агресивније и безкрупулозније иступају, како у медијима тако и у политичком и свакодневном животу, примера је напретек. Један од таквих примера, прави бисер у низу, је догађај који се десио пре извесног времена, а у коме је водећи учесник нико други до председник Владе Републике Србије Мирко Марјановић. На прослави једног спортског успеха, српски премијер, иначе почасни гост на том скупу, сасвим лепо се забављао. Опустивши се, пожелио је да чује и песму за своју душу. Наручио је па и запевао. А песма је била "Са Овчара и Каблара", сетимо се, једна од оних које су комунистима служиле за испирање мозга српском народу, а посвећена је зликовцу, ратном злочинцу, великом србомрзцу Јосипу Брозу. Не одриче се Мирко Марјановић своје комунистичке прошлости, баш као што је се нису одрекли ни остали следбеници Броза, вампира за кога су српски радикали одавно спремили глогов колац.

Нису функционери СПС одбацили комунистичку идеологију већ су се само били притајили. Припадници владајуће партије у свим јавним наступима, као и за скупштинским говорницама, покушавали су да нас убеди како тобоже немају везе са титоизмом, како су они наводно модерни европски социјалисти. Чак су се и комунистичког имена одрекли, али се нису одрекли ортодоксних комуниста из својих редова, већ су за председника српске Владе изабрали једног од њих, Мирка Марјановића, који са носталгијом у гласу, кроз песму позива вампира да дође у Ужице и доведе јединице. Ваљда да се вампир на лицу места увери да му је гневни народ тамо споменик срушио. Да све то није трагично, свакако би било смешно.

Дакле преобучени комунисти из СПС више се не прикривају, си-

Прва другарина Србије
ММ национале

да већ јавно призивају прошло време у коме су многа зла нанели нашем народу.

Они други из СКПЈ, који за себе тврде да су нови и да такође немају пуно везе са старим комунистима (сем што су заједно са СПС-ом наследили њихову имовину), предвођени Мирјаном Марковић чине то поодавно. Иако немају подршку народа, и иза њих не стоји ни пола процента бирачког тела у Србији, очигледно уживају подршку режимских гласила. Ова заиста минорна странка, али са великим утицајем на власт и медије добија незаслужени публицитет највише захваљујући супрузи председника Републике Србије. Тако нас државна телевизија извештава са њених неуспешних путовања, јадних промоција њене још јадније књиге и њених небулозних конференција за новинаре, док поједине новине, како дневне тако и ревијалне, објављују Марковићкине интервјуе које она после демантује, касно схвативши какве је глупости причала. Посебна прича су дневничке белешке Милошевићеве супруге, у којима она болесно износи у јавност детаље из свог приватног живота, своја размишљања и коментаре засноване на све самим лажима и подметањима. И најмлађи члан породице Марковић-Милошевић, син владајућег брачног пара, добија могућност да се јавно огласи. У једној ТВ контакт емисији, на постављено питање одговорио је да би највише волео да му отац буде пензионер. Отац му је још увек председник Републике Србије, али му је мајка зрела за пензију и то инвалидску. Ментално здравље јој је по свој прилици осетно погоршало.

Натаса Јовановић

РАДИКАЛЦИ

На осмом километру пута од Тополе према Крагујевцу налази се село Овсиште, родно место нашег највећег сатиричара Радоја Домановића.

Не верујем да би неко навратио овамо без преке потребе, иако на самом улазу у село стоји камен са натписом "ОВСИШТЕ – родно место Радоја Домановића".

Кога је данас брига за Радоја, сви туда само протутње возилом и иду даље. Када би знали како је село лепо, зажалили би. Данас нико не хаје за оца српске сатире чија су дела "Данга", "Вођа", "Страдија" а и да не говоримо о "Краљевић Марку по други пут међу Србима" или пак о "Размишљању једног обичног српског вола" ушла у све антологије српске књижевности.

Право да вам кажем и ја се у овом селу не бих нашао због Радоја Домановића, иако сам знао да је и он био радикал, као и да су његове сатире подстицале људе на изневерену јуначку прошлост српскога народа, које су у много чему допринеле Мајском преврату, као и рушењу једног по много чему озлоглашеног режима.

Ја сам у Овсиште дошао код пријатеља Павла Хомичова, кога овде мештани популарно зову Паја Рус, зато што му је отац побегао из Русије испред бољшевизма. Пајина супруга је одавде из Овсишта, где је он приликом одласка у пензију саградио кућу. Својом великом словенском душом освојио је одмах житеље овог села.

Иначе Паја се бави радиестезијом и матефизиком. Преокупиран је спасавањем људске цивилизације од катаклизме, док опет ја гледам како да се решимо духовне и материјалне кризе без стране помоћи. У том правцу тражимо нека заједничка решења. На том пољу Паја види шансу код радикала да ћемо да успемо, иако он не припада ни једној странци.

На уласку у село сачекује ме Паја. Жели да ми покаже село и да ме упозна са неким домаћинима. Да ме прикаже као радикала и посланика.

Село се распрострло по околним брежуљцима. Сво некако идилично, као да је Мирјам гледајући исто, описивала шумалијско село у својим романима. Преко Јасеничког поља отворио се поглед према планини Руд-

ник. У подножју Рудника виде се Страгари, Маслошеви, Блазнава, Винча, Пласковац, Шаториња и Јарменови. Све села не зна се које је лепше од кога. Кад човек дуже опажа ову прелепу природу, одједном се изгуби и мисли да сања. Не зна тада где се налази на земљи или на небу.

Десно од Овсишта види се Оплењак са црквом и виноградима. Усред винограда дими се дивница. Просто човек да не верује. Ко је ливницу подигао усред винограда. Сама помисао на то враћа човека из сањарења. То су могли да ураде само комунисти у времену подизања политичких фабрика. Дошли другови на Оплењак и одлучили да подигну ливницу усред краљевих винограда. Да се ту лију аутоделови за "Заставу". Грожђе ће да продају Словенцима, па нека га они даље прерађују. Подрум ће да затворе, јер вино трује радничку класу. Са вином нек се трују Словенци, док ће наши радници да пију кокаколу. Када се расуше бачве, другови ће да продају дуге као огревно дрво.

Док гледам споменик који се пуши усред винограда, присећам се бивше краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, и бивше социјалистичке Југе. Од тога нема више ничега. Нема више ни Словенаца да откупљују грожђе и печурке. Не чује се више ни песма "Обраше се виногради доле крај Тополе". Мислим ја обради смо ми бостан и то зелен. Кад ме одједном прену Пајин глас. Каже ми, када ви радикали дођете на власт, да прво уклонимо оно кругло од фабрике из винограда. Обећао сам му да ћемо то свакако да урадимо.

Идемо кроз село. Људи кад виле Пају сами нас свраћају, не чекају да први Паја закуца на њихова врата. Паја ме свуда редом представља као радикала и посланика. Људи причају како су се у почетку опредељивали за социјалисте и Вука, а сада многи се окрећу ка радикалима. Видели кажу, како се радикали лавовски боре за народ, па кажу то је права странка. Многи су се сетили да су и њихови стари били радикали.

Док смо били у једној кући, пита деда свог унука, који нема још три године, како каже Вук. Малишан избаци руку са три прста и дере се "Сви, сви, сви!". Па га после пита за кога ће његови укућани да гласају, док мали

одговара као из топа "За Шешеља, за Шешеља!". Све се ори од смеха укућана. Нешто ја размишљам, мали је у праву. Вук може да прича шта хоће, одн. шта му падне на памет и турска застава у руци и леопардова кожа и да се извињава Туђману. Важно је поверење, а мали рече да је оно на нашој страни.

Идемо даље према Пајиној кући. Двојица браће подижу ограду поред пута. Паја застаје и пита их да ја чујем, којој странци припадају, знајући да су раније били ватрене присталице Вука. Браћа се погледаше и након извесног времена један проговори. Знаш шта Пајо, наш отац је био радикалац и наши дедови су били радикалци, а шта би ми могли друго да будемо него радикалци.

Паји видим некако мило иако није радикал, мени такође мило, а видим богами и њима мило. Стојимо и даље и разговарамо са њима. Причају како је један брат наследио мајчину кућу испред које се налазимо, док је други наследио очеву кућу која се налази у истом селу. Браћа су до скоро радила у фабрици аутомобила у Крагујевцу. Више тамо нема посла. Обојица се налазе на плаћеном одмору. Дошли су да поправе порушене зграде и ограде. Један од браће каже да је дошло време да се врате својим угашеним огњештима, а ја додајем и старим радикалским коренима. Жале се само што у Тополи радикали немају своје просторије у којима би се окупљали и разматрали страначка питања. Други од браће напомиње, како су их комунисти натерали да секу дрвеће и крче винограде, али да су остали корени из којих су поново никли изданци, алудирајући на њихов повратак у село.

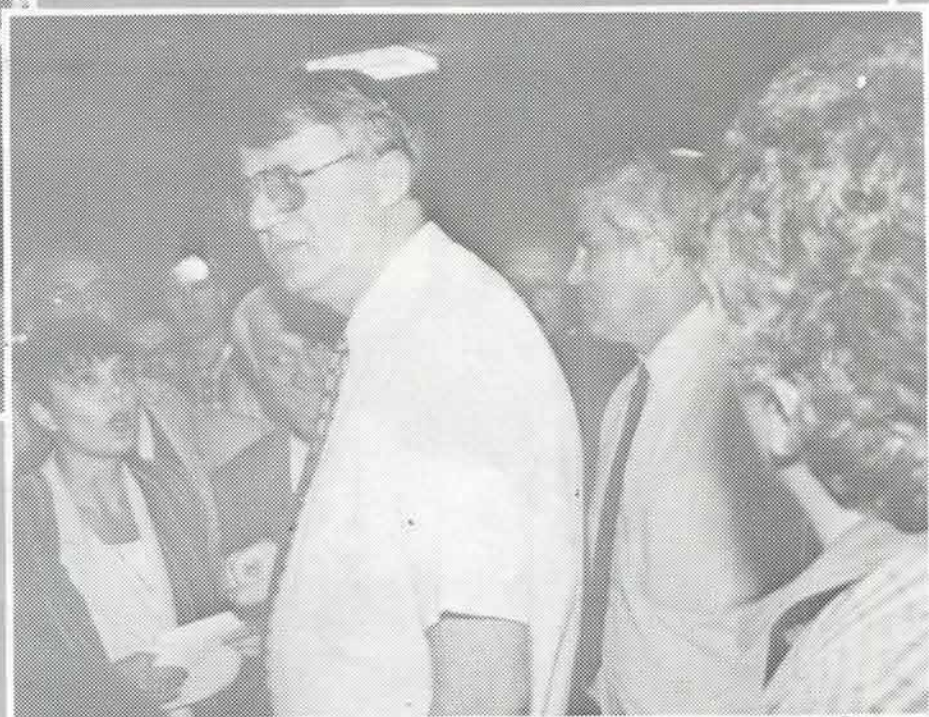
Ја се онда присетих да није ни чудо што су стари Римљани корене називали радикалима.

Живели браћо радикали! Наздрављају мештани села Овсишта у Шумалији. Живели наша браћо радикали! Одздрављам ја. Радикали су поново једни са другима. Додуше нема Домановића, али његово време је поново наступило. На једној страни је власт, док су на другој радикали. Радикали имају свога вођу, који за разлику од Домановићевог може да нађе излаз из овакве ситуације.

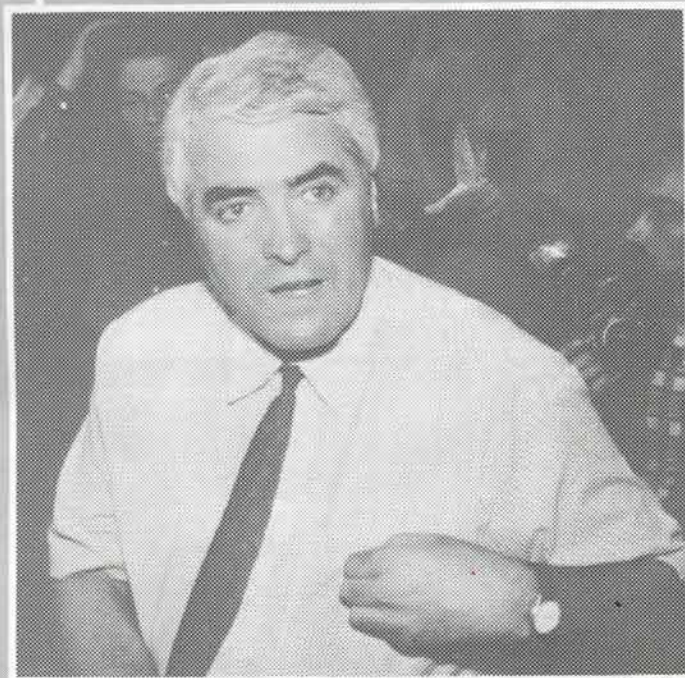
Јован Савић

Договор са одбраном

Долазак у тзв. "палату правде"

Повређени посланици:
Маја Гојковић
Филип Стојановић

